

MODUL CONSACRAREI SFINŢILOR ÎN BISERICA ORTODOXĂ.

Epistola prea iubitorului de Dumnezeu fost al Mainei Domnul Ieremia, ca din partea renumitei insule Cefalinia, adresată către Preasfinţitul Patriarh Domnul Kiril.

«Când se laudă dreptul se veselesc popóarele, ăice glasul profetic. Dar nouă nu numai bucurie sufletéscă ne produce când se laudă cuviosul părintele nostru Gherasim, dar și îndemn nespus spre mântuirea sufletéscă. Mai cu sémă ni se ușuréză greutatea conștiinței nóstre, pentru-că fie-care dintre evsevioșii creștini datoresc să respecte și să laude pe cei ce au viețuit cu religiositate și plăcut lui Dumnezeu, căci lauda este plata virtuței, după cum se ăice și cel ce laudă virtutea laudă pe Dumnezeu însuși, de la care-1 virtutea ómenilor. De aceea și mai înainte am raportat în parte virtuțile și faptele săvırșite de acest părinte la scaunul Patriarhal. Și acum cu dorință unită și speranță am socotit să adresăm acestea înțelepciunei vóstre prea respectate, cerând cu rugăminte ca să bine-voiți să dați hotărire sinodică ca să se cinstéscă canonicéște și să se numere părintele nostru în numărul cuviosilor și al bărbaților sfinți.

Cuviosul părintele Gherasim a fost de origine din Peloponez, din localitatea ce se numește Tricca sau Tricala, după obiceiul obștesc. A fost din părinți nobili nu mai puțin religioși din neam și bogați îndeajuns După ce a

venit în vîrstă a umblat și prin Grecia, Tesalia și Tracia căutând pretutindenea perfecțiunea spirituală, a petrecut timp îndelungat ducînd viață singuratică în sfîntul munte al Atonului, unde s'a împodobit pe sine cu florile cele mai frumoase ale virtuței pe care le a cunoscut la monahii ce se nevoiașu acolo. După aceea s'a dus pentru închinare la locurile respectate ale Ierusalimului, unde stînd mai mult timp a fost înaintat canonic la trepta preoției de către preafericitul Patriarch chir Gherman; de la care luînd învoire s'a dus în împrejurimile Iordanului unde a petrecut în post patru-șeci de zile, după urmarea Stăpînului. Și umblînd prin multe locuri și insule a ajuns în urmă în insula noastră, unde petrecînd mulți ani îndemna pe credincioși zilnic la viața cea după Christos și plăcută lui Dumnezeu. După ce a ajuns la vîrsta de bătrîneță a voit să se nevoiască în singurătate; deci găsind în un loc numit Omala o biserică învechită și ridicînd'o din temelie a reînnoit'o și a dădit'o pentru petrecerea sa acolo. Dar cei mai însemnați din acea insulă, cunoscînd virtutea bărbatului l'așu nevoit pe el ca să le primescă pe fiicele lor, câte adică îmbrătoșau viața monahală și preferau a vieții plăcut lui Dumnezeu. A primit părintele o ast-fel de însărcinare pentru folosul sufletesc și s'așu adunat mai întăiu unele pe care le și învăța viața monahicescă și îngerescă ani mulți.

Acest sfînt părinte a petrecut trei-șeci de ani în mănăstirea dădită de el și în alt loc, negustînd nici de cum pîne, ci trăia cu legume ferte în puțină apă și se curăța pe sine neîncetat prin lacrimi, rugăciuni și privigheri.

Odinioară suferind de neploare insula prin rugăciune o a vindecat pogorîndu-i plôe. Numai puțin a vindecat și pe mulți bolnavi și demoniaci, a căror suferinți și nume ar fi greu a le povesti. Se crede cu siguranță de către toți creștinii de aicea că s'a păzit nesclăvită această insulă în timpul rezboiului Agarenilor prin rugăciunile acestui părinte. Iar

minunile lui după mórte, este óre cine-va din acéstă insulă care să nu se fi împărtășit din ele, sau cine-va din neamurile aceluia, care să nu fi fost vędător de multe minuni? O femeie óre-care ținută de duhul cel rěu a fost adusă la monastirea Sfintului spre vindecare, care găsind timp îndămănatic, și mișcată de înrîurirea diabolică a căđut într'o fântână fórte adîncă. Dar arătându-se sfintul nu numai a scăpat de înecăciune, dar a eliberat'o și de demonul ce o supăra. A adormit acest cuvios în anul întrupărei economiei Domnului nostru Iisus Christos 1579 la 15 August. Fiind-că era cu neputință să se ascundă virtutea Sfintului, de aceea după mórtea lui s'a sfătuit să-i aducă móștele lui, ceea ce s'a făcut de Exarhul de atunci, când ținea scaunul împărateștei cetăți canonic și legal Domnul Ieremia, în anul 1581. Dar fiind că mulți din protivnici mișcați de nereligiositate vorbeau spre ocara Bisericei nóstre, am fost nevoiți prin ordinul reposatului Filadelfiei chir Gavriil a-l îngropa iarăși, ceea ce s'a și făcut, lăsând acele sfinte móște în pămînt pănă la numirea celui al Filadelfiei, și iarăși făcënd din nou desgroparea i-am găsit móștele sale întregi respândind tótă buna-mirosire și vindecare. A stat în pămînt móștele Sfintului întăla și a doua óră doi ani și opt luni.

Subscrierile marturilor:

Smeritul Episcop al Cefaliniei și Zachintului Pahomie.

Francisc Mataxa și Econom.

Zaharia Băleanu preot și schevofilax.

Daniil Ieromonah Marchet.

Matei Stelian, preot.

Teodor Piniator, preot și Protopop.

Teohari Balsam preot.

Alexandru Balsam, preot.

Antonie Balsam, preot.

Ioan Cimara, ucenic al Sfintului.

Petru Comin, ucenic al Sfintului.

Ioan Mataxa, baptistis.

Anghel Cochinos.

Teodor Halchiopul, ucenic al Sfintului.

Antonie Balsam, ucenic al S.întului.

Expunerea sinodică a Patriarchului.

Ciril cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop Constantinopolului Romei nouă și Patriarh Ecumenic, celor ce viețuesc după Christos, har și milă de la Dumnezeu Părintele și Domnul nostru Iisus Christos.

Cuvios și prea folositor de odată plinirei obștiei Bisericei (mai mult de cât ori-ce alt) se pare, că pe cei ce au petrecut în virtute fiind în viață cu trupul și după mörte lăudându-i să-i cinstim cu serviciu anuale și cu cântări. Pe de o parte pentru că cinstea către cei buni a celor împreună servitori dovedește afecțiunea către Stăpânul obștesc, duple cum foarte frumos filosofisind învață Vasile al Cesariei și pentru că lauda pentru virtute ce se dă celor ce au viețuit în fapte bune se rapörtă la Dumnezeu, de la care-i totă virtutea ómenilor, precum teologisind se pronunță Grigorie cel cu numele de teolog; iar pe de alta, pentru că lauda ce trebuie îndeplinită unor asemenea este și ca o datorie pentru noi, ca nimăruți nimic să nu datorim, după Dumnezeu; apoi este de asemenea și foarte de folos tuturor, pentru că lauda despre cele bune este natural că mișcă și pe cei mai indolenți (lenevoși) și plécă spre zel și imitare a acelora, iar pe cei iubitori de ostenele îi face și mai activi. Căci nici un dar nu se cunoște adus sufletelor ca începutul produs și înaintat, precum renumele despre lucrurile cele bune celor trândiviți cu totul și leneviți cu mintea. Câți însă umblă pe picioré în virtute, acestora li se hărăzește o veselie nu întâmplătoare vestea bună despre cei buni, dacă trebuie să ne convingem de Solomon dicënd: Când se laudă dreptul se veselesc popóarele. Mai adauge apoi că nu puțin contribue la sprijinul nostru în împrejurări cinstea către bărbații religioși și respectați, cari au trecut din viață, dacă trebuie să asemănăm cu cele vedute cele nevédute ale măreției lui Dumnezeu, căci dacă ordinea în cele vedute de conducere și administrare a totului este trebuitoare, cu

atât mai puțin nu este netrebnică pronia prin bunătatea lui Dumnezeu pentru causele materiale, deci urmează natural că și împărțirea harurilor supra-naturale ale Spiritului săvârșitor nu sînt cu totul netrebnice rugăciunile și mijlocirile bărbaților dumnezești. Pe lângă acestea și adunarea vedită din totă vechimea a credincioșilor prin închipuirii și cuvinte s'aun obicînit a le expune ale celor ce viețuesc plăcut lui Dumnezeu faptele și săvîrșitele, către cari își îndreptă și regulază fie-care dintre credincioși viața lui. Fiind-că și în timpurile noastre a bine-voit Dumnezeu ca pe dumnezeescul Gherasim, care a trăit cuvios și plăcut lui Dumnezeu în localitățile numite Omalis din insula Cefaliniei, să se facă tip a viețuirii după Christos și haractir a dumnezeestei virtuți, a cărui fapte bune în viață și săvîrșite, nu numai se admiră mai presus de oameni și pretutindenea se vestesc de cei ce le cunosc, dar se întăresc mai ales și de către Dumnezeu și se sigilează dîlnic prin minuni, câte le săvîrșaste harul cel îmbelșugat al Spiritului celui săvîrșitor spre folosul celor ce au trebuință și alergă la mormîntul său cel dumnezeesc. Noi fiind dispuși a fi evsevioși în cele către Dumnezeu dăm cinstea cuvenită bărbaților dumnezești și îngrijindu-ne și de ajutorul obștesc al credincioșilor, în conformitate cu dumnezeestii părinți cei înainte de noi, urmînd obiceiului comun al bisericei sinodicește dispunem, hotărîm și în Sfîntul Spirit poruncim, cu socotința și a Prea fericitilor Patriarhî aflători aicea, al Alexandriei și al Ierusalimului, a preasfințiților Metropoliți și prea respectați în Sf. Spirit iubiți frați și conlurgisitori, Arhiepiscopi și Episcopi și prea cinstiți clerici, ca amintitul între sfinți Gherasim să se cinstescă anual cu sfințite servicii și ceremonii și să se slăvescă cu cântări de laudă, și în numărul bărbaților cuvioși să se socotescă de acum și încolo în toți vecii, nu numai în insula Cefalinienilor, ci în totă biserica credincioșilor, de la o margine pînă la alta a lumii. Iar cel

ce n'ar primi această hotărîre sinodală, sau ar îndrăzni în vre-un chip a se împotrivi, după una și a doua sfătuire, să se lepede din adunarea credincioșilor și tuturor să fie ca un păgân și vameș, după cuvîntul Evangheliei. Spre vecnică amintire și perpetuă asigurare a tuturor hotărînd am publicat cele prezente în comun și sinodicește. În anul șapte mii una sută trei-deci, luna Iulie, Indicțiunul al cincilea.

Ciril, cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop Constantinopolului, Romei nouă și Patriarh Ecumenic

Ioachim, cu mila lui Dumnezeu Patriarh al Antiohiei.

Teofan, cu mila lui Dumnezeu Patriarh al sfintei Cetăți a Ierusalimului.

Partenie al Chizicului.

Teofan al Vechelor Patre.

Gavriil al Naupactului și Artei.

Partenie al Anhialului.

Antim al Adrianopolei, care în urmă a fost Patriarh.

Benedict al Neocesariei.

Climent Arhiepiscop Priconisului—și alți prea mulți.

Smeritul Episcop al Cefaliniei și Zachintului Partenie mărturisesc că acesta este copie în tocmai de pe originalul ce ce se află aicea.

Extrase din un manuscript Grecesc.

Dialog, în care se roagă păcătosul către Născătoarea de Dumnezeu și a afla mîntuire. După alfabet în original.

Păcătosul. Nenuntită, mirésă a lui Dumnezeu, Dómnă Cerului și a pămîntului, mîntuește-mă pe mine netrebnicul, Maică a lui Dumnezeu Maria.

Născătoarea de Dumnezeu. De sigur te vei mîntui, dacă te vei pocăi, iar de nu, vei ajunge în muncă.

Păcătosul. Cunoști Preasfințită cât te-am iubit cu dor și cu evlavie și cât m'am închinat ție.

Născătoarea de Dumnezeu. Nu aduce evlavie și iu-

birea mântuirea, fără de faptele cele bune vindecarea sufletului.

Păcătosul. Ai îndurare de mine strig ție după mila ta, căci Fiul tău este îndurat și mult milostiv.

Născătoarea de Dumnezeu. Ceri lucru peste putință, căci Fiul meu este îndurător, dar este și drept Dumnezeuul meu.

Păcătosul. Am voit de multe ori să mă pocăesc, dar lumea-i dulce și mă trage înapoi.

Născătoarea de Dumnezeu. Voeste, hotărăște-te, si-lește socotința ta, pentru că împărăția lui Dumnezeu numai cei ce se silesc o câștigă.

Păcătosul. Miluește-mă stăpână, numai la tine nădăduesc după Dumnezeu, nenorocitul numai pe tine te cunosc de mumă.

Născătoarea de Dumnezeu. Bună este nădejdea și-ți mântue sufletul tău, numai adauge fapte bune la voința ta.

Păcătosul. Scapă-mă Prea curată de focul cel de veci căci toate câte voești le poți, ca maică a lui Dumnezeu.

Născătoarea de Dumnezeu. Nu mă supăra nenorocite cu multa ta vorbire, la om păcătos nu dau bine-cuvîntare.

Păcătosul. Domnul a mântuit pe Nineviteni și pe femeea rea mântuește-mă și pe mine Dómnă mea, care strig ca vameșul.

Născătoarea de Dumnezeu. Trezește-te din răutăți, ca le la pămînt ca și acia, și te va mântui și pe tine bunătatea lui Dumnezeu.

Păcătosul. Iartă-mi toate greșalele mele Dómnă, căci ai înaintea lui Dumnezeu mare trecere.

Născătoarea de Dumnezeu. Prea bine, da, ertare greșalelor, dar Domnul cere îndepărtare dela păcate.

Păcătosul. Curgerea lacrimilor mele înferbântate nu le trece cu vederea, primește pe robul tău ce se pocăește și nu mă părăsi!

Născătoarea de Dumneđeũ. Te primesc, am auđit rugăciunea ta, ȳa sėma ȳnsă să nu te ȳntorci de la făgăduința ta.

Păcătosul. Harul tėũ Dómna ȳl spun și nu-l ascund, cu recunoștința mė ȳnchin și cad la piclőrele tale.

Născătoarea de Dumneđeũ. Laudă și multămește pe Dumneđeũ mântuitorul tăũ și-ȳ servește și i te ȳnchină ca făcėtorului tėũ.

Păcătosul. Strigări de mulțămire lui Dumneđeũ și ție Dómna aduc cu lacrimi ȳn tot-d'auna, Născėtoare de Dumneđeũ Maria.

Născătoarea de Dumneđeũ. Aduc mulțămire ție, prea ȳubite al meũ Fiiũ, pentru cel ce se pocăește, ȳubitorule de ómenȳ Dumneđeul meũ.

Păcătosul. Cânt, spun și vorbesc din tótă inima mea slava ta mirėsă a lui Dumneđeũ și bine-facerile tale.

O lume până la cele patru marginȳ, nimenȳ nu te păzește de cāt Născėtoarea de Dumneđeũ și slavă dela Dumneđeũ stăpânireȳ ei.

Altă ȳntrevorbire a păcătosului cu diavolul care vine să răpėscă sufletul păcătosului—tot după alfabet.

Păcătosul. Lasă-mė blestematele, ce ai cu mine? Și de sȳnt rėũ or bun ce mė tărăști? Cine te-a trimis?

Diavolul. Spurcatule și cu totul ȳntinatule, mė ȳntrebi pricina? Amintește-ți faptele tale și viața ta cea rea.

Păcătosul. Curind prietenȳ alergați, veniți ȳn ajutorul meũ, ce să mė fac nenorocitul? 'Mȳ daũ sufletul..

Diavolul. Nu'ți folosesc nenorocite prietenȳ și rudele tale, ȳndeșart strigi și rēcnești, eũ ȳȳ ȳaũ sufletul tėũ.

Păcătosul. Fie-ți milă de mine neȳndurate, ȳndurate de mine nenorocitul, compăttimește neumane pe omul ce suferă.

Diavolul. Viața rea ai petrecut, n'ai avut frică de Dum-

nedeu, vină acum cu mine în Iadul cel aprins în flăcări.

Păcătosul. Am auzit și n'am crezut, diceam cine știe? Nu speram în viitor că mă va găsi atâta urgie.

Diavolul. Demonilor aducători de morțe, unde sînteți? Ce întârzieți? Luați-î sufletul și n'aveți milă de el.

Păcătosul. Póte că nu mi-a mai rămas mai mult nădejde de mântuire, lasă-mă puțin și dă'mi vreme de pocăință.

Diavolul. Bătrîne spurcate, îmbătrînit de rătăci, acum cauți pocăință, când ai ajuns în mâinile mele?

Păcătosul. Fie-ți milă de mine și mă lasă măcar să'mi sărut copiii și soția mea și să le vorbesc.

Diavolul. Țin în mîni sabie cu două ascuțisuri și cari mă va atinge nu va putea de cât să mă urmeze.

Păcătosul. Să-ți dau nenorocitul tótă averea mea ca să'mi rescumpăr viața mea, mă lași, spune-mi?

Diavolul. Acum ceri rescumpărare, unde ai timp? Acésta a trecut și ți-a sosit césul nefericit.

Păcătosul. Locul unde tu mergi mă grăbește, spune'mi unde se află și cum se numește?

Diavolul. Se numește Iad, care mistue totul și este sub pămînt prea întunecat, tot plin de suflete.

Păcătosul. Lovește-mă, tae-mă, bate-mă, muncește-mă cât voești aicea, numai acolo nu mă duce.

Diavolul. Trup să trăească fără suflet póte și peștele pre pămînt, dar dracul nu póte să nu ia pe cel rău.

Păcătosul. Ce fac cei ce se află acolo, spune-mi, aũ libertate și odihnă măcar, spune-mi?

Diavolul. Sînt în flăcări, ardînd în vecinicie și se schinguesc de noi fără nici o milă de loc.

Păcătosul. Te chem, te rog Domnul meu și Dumnezeuul meu, scapă-mă din mâinile demonului, făcătorule al meu!

Diavolul. In zadar ți-ei ostenéla nenorocite că tu ești al

meu, dacă te-ai putea mântui, atunci ar fi înşălăciune lumii.

Păcătosul. Am socotit că cărţile noastre sînt minciuni, n'am ascultat ce'mi spuneau, şi acum sînt în chinuri.

Vai! Vai! Cine va face ca mine, ca mine să păţască şi ca mine va veni întru adîncurile Iadului.

Stihuri asupra Cutremurului de la 1802 ce a fost în Bucureşti.

Ce gândim popore, ce cugetăm ore, că sîntem în siguranţă pe pămîntul ce'l locuim? Ne'nşălăm, nemernici, fără nici o îndoială, aceste tot-d'auna ne este nesigur cu uşurătate. Vai nu ne amintim ce gróză şi durere a fost în ȕilele noastre, când cu toţi am jelit! La 14 ale lunii lui Octombrie când s'a zdruncinat, Dumneȕeule al rodurilor, când s'a cutremurat pămîntul şi chiar şi atmosfera, dar a bine-voit Dumneȕeu şi s'a ivit ȕiua. Câtă mórte de ómeni vai! era să fie; cine óre dintre veȕuitori ar fi putut mai mult să trăéscă? Cine nu era óre să-şi piardă şi mintea la o durere atît de mare, la o dramă atît de înfricoşată? Când de pretutindenî veneau zguduirî, vуетe sălbaticе, care a omorit şi pe fiarele sălbaticе. Pămîntul se clătina şi se ondula, el cel mai greú se cutremura, şi se dărîmau clădirile, cele de atâta vreme, mari şi însemnate din cauza puterniceî zguduituri. S'aú dărîmat în tot locul şi s'aú imprăştiat şi a izbucnit asfalt greú mirositor, de care nu s'a înfricoşat? Şi ape de puciose din interiorul pămîntului pe care se razimă el şi-î sînt temelii. Puţin a lipsit de nu ne-a înghiţit, adică să se deschidă pămîntul şi să ne absórbă.

Două minute de zguduituri erau să ne piardă şi curînd să ne arunce în infern. Cât de înfricoşat a fost n'am putere de cuvînt ca să descriu cum se cuvine tótă spaîma teribilă. Acest cutremur n'a avut vindecare dacă Dumneȕeu n'ar fi bine-voit mântuirea nóstră. După ce El s'a mâniat

ca să ne zdrobescă, tot așa el ș'a schimbat sfatul și ne-a miluit.

Acest cutremur n'a fost o! muritorilor cutremur obicnuit, zguduitură numai, ci vai! unit cu bătae. N'a fost rezultatul principal al metalilor, nu, ci mai puternic, o cauză mai mare. Căci acelea tot-d'auna 'și păzesc marginile lor și nu fac nimic contra poruncii Dumnezești.

Și câte de asemenea se întâmplă în natură, toate sînt spre ruina sa și sînt contra naturei. Și îndată ce se îndepărtază dela pronia divină, curînd se grăbesc ca să facă nimicire. Indată spre ruină se mișcă de la sine, înțelegînd că Dumnezeu este plin de mînie. Aū existat multe cutremure, și zguduituri în vremuri, dar mai de trei sute de ani n'aū fost asemenea de agitat. Marele și înaltul edificiu al Valahiei aū suferit multe cutremure, cu multă bravură, adică Colța, cum se numește, și care este vestit pretutindenī pentru arhitectura lui. La toate s'aū împotivit, puțin păsându-i, dar acestuia a cedat, recunoscîndu-se învins. Ș'a înclinat vîrful său ce a fost zidit mai de o sută de ani, cu toate că era voinic. Aū cădut și Biserici vechi de două sute de ani și un paraclis mai de trei secole. Las la o parte palatele cele de curînd clădite, în cât nici una din ele n'a rămas sănătósă. Infricoșatul nostru Dumnezeu de bună sémă s'a supărat de nelegiuirea poporului, vedînd cum s'a înmulțit rēul. Și a voit că un părinte a înțelepți pe fiii săi s'a cutremurat pămîntul. A știut cel ce vede toate rēutatea lumii și cum se luptă cu o turbare nemăsurată. Vede cum se sfășie ca tigrii vārsătorī de sânge, pretutindenea fier și foc, pururea înarmați. Unii cu arme, alții cu viclenii și așa se zdrobesc vecinic, vai de cei însegetați cu venin. Vede că n'a rămas iubire și prietenie, ci jafuri și rezboi și de pretutindenī nāvāliri de arme; vede că s'aū înrăutățit îndeobște poporul său și s'a sălbătăcit și icel mai iubit al său. S'a depărtat, a devenit nereligios și n'are frică de Dumnezeu,

a călcat poruncile și s'a îndepărtat dela Dumnezeu. Vai de noi nenorociții, că în nebunia noastră am uitat pe Dumnezeu și dreptatea lui. Ne vom afunda ca Sodoma și Gomora dacă nu vom băga în urechile noastre toți cuvintele lui Dumnezeu, pentru că a prisosit viclenia și răutatea, vrăjmășia și răpirea și chiar corupția. Să ne venim în simțiri, să înceteze răutatea și să trăim de acum înainte în unire cu toții. Să cunoștem pe Dumnezeu și să ne temem de el și să ne proșternem înaintea lui ca să ne miluască.

Cunoștem cu toții din istorie că Ninevii erau să se piardă din pricina fără de legilor ei, dar îndurându-se cel îndurător și îndelung răbdător a trimis pe Ionă cu acea profeție; dar l'a crezut îndată și cei evsevioși și alții, ș'a venit la pocăință și cei mari și cei mici, și așa s'a scăpat toți de urgia lui Dumnezeu făcând cu toții post de trei zile. De s'ar fi trimis la noi cine ar fi crezut, unde toți sînt naturali și vorbesc despre natură numai.

P o e t u l .

Gândește-te muritorule, ia aminte că pămîntul și cerul nu simțesti că nu sînt un creator, o ființă? Întorce-te la creatorul tău cu rugăciuni dumnezești și pronunță cu lacrimi rugăciunile lui David.

Rugăciuni Davidice.

Fie-mi îndurător Dumnezeul meu și încetează acum urgia, trimite acum liniștea și pacea pe pămînt. Cel ce faci pămîntul să tremure și tot océnul, trimite îngerul tău de pace asupra noastră din ceruri. Luminéază-ne pe noi nesimțitorii tăinic în simțurile noastre, pentru ca totă lumea să te laude în genere. Dă pricepere lumii ca să se lumineze, ca nu cum-va să se piardă din urgia ta. Decî ne trece cu vederea urgia ta spre a nu se întimpla iarăș cutremur pe acest pămînt. Nu ne răsplăti nouă după faptele noastre, ci

lucréză după mulțimea îndurărilor tale nemăsurate. Trimite plóe curând, îmbibézá cu apă pămîntul îndată și înmulțește ródele sale și ridică suspinarea.

Căderea lui Adam celui întâi zidit în stihuri

Cum să nu ne minunăm popóre de înțelepciunea cea nemărginită a cerescului nostru Dumneđeú și de atot puternicia sa; care totul din ce nu era l'a adus la existență, făcendu-le tóte cu înțelepciune pentru a-l glorifica. Și după ce tóte le-a creat prin înțelepciunea sa și s'a numit Plăz-muitor pentru crearea luméi. Veniți să facem om după aseménarea și chipul nostru, care să trăéscă în veci. Ca el să fie cel întâi asupra creaturei și să fie lucrul cel mai desévrit al naturei. Și luând lut din pămînt, cum spune istoria, a făcut pre cel întâi zidit cu o înțelepciune nespúsă, și l-a însuflat lui pentru ca să fie după chip suflet viețuitor și nematerial, care să trăéscă în veci. Și l'a numit Adam, ca creator arătând puterea lui Adam printr'un semn prea înțelept, numele lui însemnézá apus și răsărit, méďă nópte și mîaďă-ďi. Alfa însemna (Orient) răsărit, delta apus, iarăși alfa mîaďă-nópte și Mi tótă creatura. Și a cunoscut Dumneđeú că el are trebuință de soție, care a socotit să-i facă mîngâere. Curînd l'a adormit și din cósta lui ia un os și din el îndată crează pe Eva. Și o dá lui Adam părtașă în tóte pentru ca să se veseléscă tóte și întru tóte. Petrecênd în Paradis cu desfătările și deliciositatea de acolo, cu fructele și băuturile amvrosiace. Adam vedênd'o pe ea a cunoscut îndată că-i din cósta sa, din osul sêú și s'a minunat, admirare crească prea plină de grați, pentru că eșise din mîna creatorului. Și le-a dat poruncă ca s'o păzescă, ca din arborele cunoștinței să nu guste. Din tóte a dis Dumneđeú puteți gusta, dar de arborele cunoștinței să vă feriți. Porunca a călcat'o Eva, ceea ce preconisază ușurătatea de înșălăciune a ei, și care acum ne tiranisește pe

noi. Ştiind cel prea înţelept ceea ce era să se întîmple şi că ea curând va călca porunca, ceea ce a şi urmat din partea uritorului de bine, înşelând'o din invidia cea mare. Invidiând actul lui Dumnezeu, pentru că Eosforu a fost alungat de acolo, ba încă şi blestemat, şi intrând în şarpe s'a ascuns diavolul, şi vorbindu-i prin el Eva s'a înşelat. Arborele, duse cel viclean din care vă opreşte ca să mâncaţi din el, deschide ochii şi cel ce mănâncă din el cunoşte îndată ceea ce-i bine, rău şi viclean şi trăeşte fericit şi veţi fi asemenea lui Dumnezeu în atot puternicie, acestea le spunea cel de trei ori blestemat din înţelepciunea lui. Şi înşelându-se vai! Ia şi mănâncă şi îndemnă şi pe Adam şi mănâncă şi el. Ah! ce dramă! şi îndată s'a desgolit amândoi şi s'a cunoscut ruşinea lor şi rana înşelăciunii lor. Bunul, răul, viclenia Eva le-a cunoscut îndată şi s'a recunoscut şi golăciunea fără întârziere. A prevădut şi viitorul şi se bocea suspinând, şi cine poate să spună întristarea ei prin limbă omenescă? Se ascunde, se înveleşte cu foi de smochin, ruşinându-se de privirea ei de nesuferit. Regretă adînc nenorocita, blestemă pe şarpe, socóte că din buna voinţă a lui Dumnezeu este înşelată, deplânge pe Adam că prin ea a fost înşelat şi că călcând porunca s'a vedut gol. Şi pe când se plângea Dumnezeu strigă pe Adam; unde eşti? Ce a păţit făptura mea şi puternic oftéză; nu cum-va el a călcat porunca mea şi a cădut în urgia mea? Acest cuvînt dumnezeesc, ajuns la făptura sa care a cunoscut curînd că-i separat pe pămînt! Da! m'a înşelat Eva, consórta mea, ca să mănânc din el spre a mi se deschide lumina. Dar îndată ce am mîncat, mai mult m'am întunecat şi ved d'asupra-mi unele în locul altora. Eva, unde eşti? Ce te ascunzi? Vino în faţa mea. Cine te-a amăgit şi pe tine, spune-ţi îndreptăţirile tale. Cum să viú Dómnne, pentru că sînt desbrăcată şi de îmbrăcămîntea mea primară sînt privată. Şarpele m'a înşelat şi pe mine nenorocita şi

acum mă găsesc în golăciune deplină. Nu cere ertare, ci cu pretexte umblă să se justifice contra-đicându-se. Vorbe multe dar netemeinice, sarbede și góle, pentru-că le-a lipsit grația îndată după cădere. Iar Dumneđeú Creatorul đeise atunci șarpelui: să fii blestemat pentru această faptă de acum!

Descrierea Manuscriptului.

Manuscriptul din care am tradus și publicat mai multe lucrări literare și teologice, ca *Tatăl nostru* de Alexandru Văcărescu, o parodie la adresa Domnitorului Moruzi, sfaturile morale, o poezie asupra cutremurului din 1802 în București, dialoguri între păcătos și diavol, după forma dialogurilor lui Lucian etc., este un quarto, scris pe hârtie ordinară și nu tot de aceeași mână. Manuscriptul cuprinde 422 de foi numerotate, având la început scara conținutului, iar la urmă niște note, de puțină însemnătate pentru Români. Cuprinde 54 de tratate diferite, este dar un miscilaneu. Manuscriptul este bine conservat, lisibil, dar fără nici o ordine de materie. Sînt înșirate în el aceste tratate fără nici o cronologie și fără date. Incepe cu o interpretare la capitulul 13 din Apocalips a profesorului Pantazi din Larisia. Această interpretare are în vedere scopul de a mișca la rezvrătire poporul grec contra turcilor spre a scutura jugul sclaviei, pentru că a sosit timpul, đeice profesorul, după profeții a ne recâștiga independența. La pagina 35 cetesc următoarele: «Ciclu înțelege aicea profetizatorul un timp nedeterminat a unui război, și mai ales, când în acelaș an și lună se sfirșește războiul și se declară pacea, de când a început războiul și s'a proclamat războiul între cele două Impărății și așa devine ciclu. *Pămînt foarte productiv* — γαία εὐφορωτάτη, 'mî pare că înțelege Bogdania (Moldova) și Valahia. Pe acestea în trei războaie, de trei ori le vor călca Rușii și le vor lua, și la cel după al doilea nu le vor impresura, adică nu le vor ținea pentru tot-d'auna în puterea

lor, ci le vor lăsa iarăş la Turci după pace. În al treilea război, pe care profeţia 'l numeşte al treilea ciclu, le vor împresura şi pe aceste două amintite provincii, adică le vor mărgini cu confinia Dunărei spre eliberarea pentru tot-d'auna de la Agarenii, şi apropiere de sine (familiarizare) după care în urmă va urma şi desevirşita pierdere a împărăţiei turceşti. Unde cum arată şi faptele acolo cuvintele sînt de prisos, după cum dice şi proverbul: «când ursul este de faţă nu căuta urme».

Ast-fei explicaŭ grecii textele profetice şi le aplicaŭ la scopuri politice. A dat Dumneŭ şi nu s'a îndeplinit acel scop al ursului. Textul este cam confuz, expresiunea grăcă ἀλλοτρίωσιν καὶ ἰδίαν οικειωποιήσιν, eŭ presupun că trebuie înţelėsă în sens protivnic nouă Românilor, adică, că ne vor absorbi, după al treilea război Ruşii în noianul lor şi se vor întinde până în Dunăre! Acest Pantazi Larisianu a scris aceste interpretări la 1789, cam în acelaşi timp transcrierea manuscriptului.

La pag. 125 'mă pare curios un tratat mic despre cometi, fulgere, tunete, trăsnete, cutremuri de pămînt etc. După acestea urmază Satira—Taţal nostru şi descrierea moravurilor corupte în societatea Bucureştină de Alexandru Văcărescu în poezie grăcă, fôrte artistic compusă şi în o limbă elegantă, poetică şi plină de invective, dar nu pronunţă nume proprii. La pagina 133 este decopiat după un imprimat *Viaţa Cuviosului şi de Dumneŭ purtătorului părintelui nostru Gherasim*, un sfînt modern şi mult respectat până astă-ŕi de Cefalonieni. La sfîrşitul acestui serviciu sînt publicate actele oficiale în urma cărora a fost decretat de sinodul Constantinopolitan ca sfînt acest cuvios Gherasim. Sînt importante aceste acte, pentru că eŭ nu am întălnit nicăeri până acum o procedură sigură, după care şi în ce mod se admiteaŭ în Biserica Ortodoxă oficial bărbaţii virtuoşi ca sfîni. Pentru acest cuvînt le-am tradus în româ-

nește aceste acte, spre a le face tuturor cunoscută această cestiune. La pag. 253 este transcris serviciul Sf. Haralampie. Acest serviciu este însemnat pentru noi Români, pentru-că în Iași există Biserica Sf. Haralambie și în secolul trecut poporul frecuenta foarte mult această Biserică, făcând paraclise și acatiste etc., la nevoi. Apoi manuscriptul este scris în Iași, cum vom vedea. La pagina 341 este transcrisă o paschalie perpetuă, pentru aflarea Sf. Paști, compusă de Matei Tzingala din Cipru, începe cu anul 1627 și merge până la anul 2158. La pagina 369 sînt scrise niște rugăciuni de ocazie, Tedeumuri or molebine, traduse din rusește în grecește și pe cari de sigur le sêvirșău Români în Moldova pe timpul ocupațiilor rusești. La pagina 386 sînt stihurile despre cutremur, altele: păcatul lui Adam etc., și în fine 393 sînt sfaturile morale, pe care le-am publicat deja în Revistă. La pagina 251 cetesc nota următoare: 1792 Σεπτεμβριου 12 'Εγράφη τὸ παρὸν ἀπὸ τὸ προτοτυπον, καὶ πάλιν 1806 'Ιουνίου 22, εἰς Μολδαβίαν ἐμεταγράφη παρ ἐμοῦ 'Αγαθαγγέλου Αρχιμ. Κεφαλληναίου, πρὸς ἔδειξεν τῶν μεταγανεστέρων. «1792 Septemvr. 12. S'a scris prezentul după prototip, și iarăș la 1806 Iunie 22 în Moldova s'a transcris de mine Agatanghel Arhim. Din Cefalonia spre cunoștința celor ce vor urma».

La sfîrșitul cărței se mai află și nota, pe care am publicat'o deja în Revista Biserica Ortodoxă pe Septembrie anul acesta.

C. E.

ANDREIU ȘAGUNA.

Veđi Biserica Ortodoxă Română an. XXIV, No. 6.

Pe terenul literar Șaguna a dezvoltat cea mai mare activitate. Literatura bisericească lipsia; tot asemenea și cea școlară. După cum Ión Eliade Rădulescu în țara românească îndemna pe tótă lumea cu puțină carte ca să caute să scrie și să tipărească, căci un popor fără literatură nu pôte prospera și trăi, tot așa și Șaguna în părțile Transilvaniei și ale Ungariei îndemna și încuraja pe literați să scrie și să tipărească. Dar nu numai atât: el singur da pildă ca și Eliade. Avem o mulțime de scrieri de la el, unele compuse, iar altele corectate și îndreptate, afară de cele publicate prin îndemnul și ajutorul său. De aceea cu drept cuvânt biograful său P. Sf. N. Popea 'și pune întrebarea: Ce să admiri la Șaguna, când e vorba de terenul literar, *talentul* și *erudițiunea* sau *activitatea*?¹⁾.....

Șaguna a fost un bărbat învătăat. El iubia învătătura căci scim «că podóbă de aur este învătătura și mărgăritar de preț mare». Studia neîncetat cu tóte ocupațiunile sale multe și variate. Vasta și adinca lui învătătură se pôte constata din scrierile alcătuite de el însuși. Și pentru că nu putea

¹⁾ Arhiepiscopul și Mitropol. Andrei Baron de Șaguna p. 320.

să producă atât cât doria sufletul său, de aceea ajuta pe alţii şi 'i făcea să lucreze alături de el. Nu voiu publica aici tot catalogul lucrărilor lui proprii şi al altora, tipărite sau încurajate de el. Voiu aminti numai numele acelora, din care se pôte vedea ştiinţa şi tendinţele lui.

În 1854 publică «Elementele dreptului canonic», iar în 1868 «Compendiū de dreptul canonic». Ca complectare a acestor două importante lucrări publică în 1871 şi «Enchiridion, adică carte manuală de canóne ale unei, sfinte, soborniceşti şi apostoleşti biserici cu comentare». Şaguna e cel d'întâi bărbat care se ocupă serios la noi cu lucrări de asemenea natură. *Compendiul de dreptul canonic* în deosebi e cea mai importantă lucrare pe care o avem de acest fel, în literatura noastră religiósă română. Acest compediū e tradus şi în limba germană şi s'aū făcut asupra lui şi recensiuni fórte elogióse şi în diferite reviste ruseşti. Pentru Şaguna aceste lucrări erau scrise din cele mai favorite, căci el e adevăratul organisator al bisericeii ortodoxe române din Transilvania şi că prin urmare trebuia să arate atât servitorilor bisericesci, cât şi credincioşilor, cari sunt drepturile şi datoriile lor faţa de biserică. Scrierea acésta e însoţită de un fel de introducere pastorală, adresată clerului şi poporului credincios al Mitropoliei Românilor de religia greco răsăritenă din Ungaria şi Ardél, căruia i-o şi dedică. Pentru ca cititorii se vadă, cât de mare preţ pune Şaguna pe acésta lucrare voiu resuma aici conţinutul introducerei. După ce Şaguna spune, că a lucrat mai mulţi ani la compunerea acestei scrieri şi acum după ce a terminat-o adresează mulţămiri lui Dumnezeu, care l'a învrednicit să elaboreze şi să sfîrşescă acésta scriere, de la care a condiţionat *tótă mângâerea vieţii sale*, rógă şi clerul şi poporul credincios să-şi unescă mulţămirile către Dumnezeu împreună ca ale lui şi să-l prea mărască împreună. Arată apoi, care e conţinutul scrierii şi resumă, cam ce fel de învăţături

vor căpăta preoii Ői credincioŐii din citirea Ői studierea ei. Iată câte-va din aceste invetaturi:

a) *Că biserica fiind consecinte in institutiunile sale faa cu demnitatea omenéscă primesce Ői imbraŐiseza in sînul seu de maică naionalitatele tutu-
lor popo-
relor sale; că le dă dreptul de a sluji Ői de a se ruga lui Dumnezeu in limbile lor, de a avea preoi Ői arhieriei de naionalitatea lor, cari să ducă Ői să conducă in limba respectivei naiuni
chiamarea lor sublimă in Ői afară de biserică Ői să compună Ői să tipareŐca clerului Ői poporului credincios
carti bisericesci de rugăciune Ői de cultivarea Ői nobilarea demnitatii lor omenesci;*

b) *Că noi Românii de religia resaritena in par-
tile acestea, unde mestecați trăim din vechime cu
alte naiuni favorite bisericesce Ői politicesce in
prejudiciul bisericii Ői naiunii nostre pana acum,—
avem să multamim numai Ői numai aŐedamintelor
bisericii nostre resaritene, că ne-am putut sustine
limba nostra maternă Ői prin ea naionalitatea nos-
tră, va se dică, originea fiintei nostre Ői că acum
de trei ani am putut recaŐtiga odihna nostra su-
fletesca pre basa dreptului indespatabil canonic Ői
istoric prin reinfinaarea mitropoliei nostre române
cu ierarchia naionala;*

c) *Că biserica, maică acésta bună, ne-a crescut pe noi
faa cu nenumeratele imprejurări vitrige de barbati credin-
cioŐi ai religiei Ői patriei nostre străbune Ői ne-a intarit pe
noi cu caracterul de statornicie barbateŐca pentru toti timpii
buni Ői rei;*

d) *Prin urmare, că Őcola Ői metoda de a creŐte, ce ne-
a dat biserica Ői in care ne-a crescut; ne-a invetat pe
noi să cunoŐcem demnitatea nostra omenéscă Ői destinul
nostru de pe pamint; pentru aceea Őcola acésta să o lăsăm*

posterităţii noastre de amanet, ca ast-fel dînsa să rămână în legătură neîntreruptă cu noi după mórtea noastră, cari acum încă trăim, precum am rămas şi noi în legătură neîntreruptă cu părinţii, moşii şi strămoşii noştri cei în Domnul răposaţi, punënd pe inima posterităţii noastre cuvintele muribundului Matatia către fiii săi: «Fiilor, rîvnitori fiţi legii şi daţi sufletele vóstre pentru legătura părinţilor voştri; aduceţi-vă aminte de lucrurile lor, cari le-au făcut întru neamurile sale şi veţi lua mărime mare şi nume vecinic». După acésta se adresăză clerului şi poporului şi'î dice: «Cred tare, că cunoscënd tu din acéstă scriere demnitatea ce biserica 'ţi dă, precum şi bunătăţile şcólei, prin care biserica revarsă asupra ta raşele strălucitoare de cultură şi nobleţa ta, te vei însufleţi de năsuinţă spre a te face vrednic de împreună lucrător al lui Dumnezeu, de arătura lui fructiferă, de zidirea lui frumoasă şi de casa lui plăcută, care toate îţi garantéază fericirea vremelnică şi vecinică şi te conduc către perfecţionarea intelectuală şi morală în toate afacerile tale publice şi private, bisericesci şi civile».

Din aceste cuvinte proprii ale lui Şaguna se póte vedea destul de lămurit dragostea lui cea mare faţă de biserica naţională, faţă de poporul român şi de limba lui, faţă de prosperarea intelectuală şi morală a lui. El voiesce lumina-rea şi întărirea poporului român pentru care a şi lucrat în tréga lui vieţă. El voiesce ca poporul român să aibă locul, ce merită în mijlocul celor-l-alte popore din ţara Ungariei şi a Ardealului. Pentru îndrumarea poporului românesc în direcţiunea acésta 'î va servi scrierea sa «Compendiũ de drept canonic».

Scrierea intitulată «Enchiridion, adică carte manuală de canóne... cu comentare o dedică tot clerului şi poporul românesc de religia greco-răsăriténă din Ungaria şi Transilvania. În prefaţă spune între altele şi următoarele, pe cari le reproduc aici: «Astă-đi după ce am implinit 25 de ani

de când am primit asupra-mi, în urma denumirei prea înalte de vicar din 15 Iunie 1846, cărma bisericii vóstre din Ardeal.

Astă-đi când clerul și poporul nostru credincios din Ardeal, petrece în mod sărbătoresc în și afară de biserică Jubileul acestor 25 de ani;

Astă-đi când sunt eũ pătruns de însuflețirea clerului și poporului credincios al bisericii nóstre din Ardeal, ce o desvoltă în điuă de astă-đi, iar eũ m'am retras în singurătate petrecând cu post și rugăciuni;

Astă-đi đic, mă însuflețesce văpaia inimei mele și provócă în mine acel dor învăpălat ca să-ți dedic ție cler și popor credincios al Mitropoliei nóstre naționale române de religia greco-răsăritenă din Ungaria și Transilvania, cartea acésta scrisă și comentată de mine și intitulată Enchiridion, adică carte de canóne ale unei, sfinte, sobornicesc și apostolesc biserici și a ți-o întinde cu așa dor mare și sincer, precum cerbul doresce spre isvórele apelor, ca dintr'însa așa să te recreezi în religiunea, religiositatea și în moralitatea străbunilor tãi, precum cerbul se recrează din isvórele apelor, pentru că canónele bisericii nóstre sunt compuse cu mare înțelepciune și acomodate literii și spiritului învățăturilor celor vecinice ale lui Christos și înaintéază folósele teoretice și practice ale clerului și poporului credincios, căci ele cuprind în sine învățăturile luminátore și civilisátore pentru toți timpii».

Ce'l face pe Șaguna să alcătuéscă în deosebii ast-fel de scrieri cu privire la organizația bisericii, la drepturile și datoriile clerului și ale credincioșilor față de ea? Ce'l face pe el să le dedice în același timp clerului și poporului ortodox?... Poporul român din Ungaria și Transilvania n'avea o vieță politică potrivită aspirațiunilor lui. Pentru acest popor nu exista drepturi, nu exista lege. Singura instituțiune națională puternică prin care trăia nu era de cât biserica. Pentru acésta instituțiune lucrase Șaguna o vieță întrégă,

o viață plină de amărăciuni și suferințe, sub scutul căreia trebuia să se ocrotască poporul român și să trăiască. Biserica trebuia deci organizată în așa chip, în cât să devină o stâncă de granit, de care să se sfărâme toate încercările dușmănesci neamului românesc. Clerul și poporul românesc trebuia luminat cum să se porțe în și afară de biserică!...

Scrierile acestea au pe lângă o valoare științifică, căci sunt rezultatul unui studiu adânc și amănunțit și o valoare însemnată națională. Ele urmau să fie pentru Români adevărata călăuză, din punct de vedere religios și politic.

*

O altă scriere a lui Şaguna e «Istoria bisericii ortodoxe răsăritene universale» de la întemeierea ei până în anul 1860, când a și fost tipărită în tipografia diecesană din Sibiu. Acastă scriere e în două tomuri. În tomul I tratăză faptele până în secolul al XV-lea, iar în tomul al II-lea din vécul al XV-lea până în anul 1860. În precuvîntarea, care însoțesce acastă scriere Şaguna ne spune ce l'a îndemnat pe el să întocmescă și să publice o istorie bisericescă. Iată ce ne spune: «Duhul cel luminat al Apostolului Pavel între altele limpede se arată și în acele cuvinte, ce a scris lui TimoteiŢ II, cap. 3, v. 1 dîcîndu-i: «Acésta să știi, că în dîilele cele de apoi se vor scula vremi primejdióse» și adăogându-i și învățatura, cum să se porțe în acele vremuri. El sfătuesce: «Ca să petrécă întru cele ce au învățat și care sunt încredințate lui știind de la cine s'au învățat». Eu încă mai înainte de a mă apuca de scrierea istoriei bisericei nóstre ortodoxe răsăritene, am aflat, că *în dîilele nóstre s'au sculat vremi primejdióse făță cu biserică nóstră* și acésta pot s'o dîc din mai multe priviri, care aci le trec cu vederea, căci acele se arată din destul în cuprinsul acestei cărți. În mijlocul unor asemenea împrejurări rămânînd eu statornic în propunerea mea cu întocmirea unei istorii bisericesci am aflat de bine, ca să

urmez sfatului, ce Apostolul cel mare a dat lui Timoteiŭ Ői adicŭ sŕ petrec intru cele ce am invŕtat Ői sunt incredintate mie sciind de la cine m'am invŕtat; va se dicŭ m'am hotŕrit a compune cartea acŕsta din isvŕrele cele curate ale invŕtaturii bisericii nŕstre, cŕci acestea sunt incredintate mie Ői sciŭ de la cine le am invŕtat acele». Dupŕ aceea Őaguna aratŕ care e cuprinsul scrierii Ői cŕte-va neajunsuri ce va presenta. Promite insŕ indreptŕri la a doua ediŕie.

O deosebitŕ importanŕ presintŕ acŕstŕ lucrare pentru biserica Romŕnilor din Transilvania Ői Ungaria. El vorbesce despre rŕspŕndirea creŕtinismului intru Romŕni, despre organizarea bisericii in acele pŕrŕi, despre suferinŕele acelei biserici, despre unirea unei pŕrŕi de credincioŕi Romŕni cu biserica catolicŕ etc., etc... Ori-cine vrea sŕ cunŕscŕ trecutul bisericii romŕnesci din pŕrŕile de peste munŕi trebuie sŕ consulte acŕstŕ lucrare a lui Őaguna. Face o scurtŕ privire Ői asupra bisericii romŕne din Bucovina, din Basarabia Ői din Principate. Lucrarea acŕsta a servit Ői ca manual didactic pentru institutele teologice Ői pentru Őcolele secundare, iar manualele prescurtate pentru Őcolele populare, Ői chŕar al pŕr. Puŕcariŭ pentru Őcolele secundare nu sunt in mare parte de cŕt nisce resumate ale lucrŕrii lui Őaguna.

(Va urma).

G...

MARTURISIREA CREDINȚEI ORTODOXE

A LUÎ

GHENADIE ȘCOLARUL, DATĂ SULTANULUI MEHMET DUPĂ CEREREA SA.

Mărturisirea prea înțeleptului și prea onoratului Domnului Ghenadie Școlarul, Patriarchul Constantinopolului, Romei-Nouă, pronunțată despre drépta și neîntinata credință a creștinilor către Agarenii (Turci). Când a întrebat Sultanul Amira Mehmet: Ce credeți voi Creștinii? El a răspuns ast-fel:

1) Credem că este un Dumneđeű creatorul tuturor celor ce sînt din neființă la ființă. Și că nu-i nici corp și nici are corp, ci viază cu mintea. Este mintea cea mai perfectă, mai desăvirșită și mai înțeleptă; e necompus, fără început și fără sfirșit. Există în lume și preste lume. El nu este în un loc, și există în tot locul. Acestea sînt proprietățile lui Dumneđeű, prin care se separă de creaturile lui și de altele asemenea.

2) Este înțelept, bun și adevărat, și câte calități aű creaturile lui a parte, El le are singur și într'un mod mai înalt.

Iar aceste perfecțiuni le au creaturile, pentru că El le dă făpturilor sale. Apoi pentru că El este bun și creaturile sale sînt bune. Fiindcă este înțelept, ele sînt înțelepte, că El este adevăr, ele sînt adevărate și altele asemenea. Afară numai Dumnezeu le posedă pe acestea în princip, iar creaturile prin participare.

3) Credem că există în Dumnezeu alte trei proprietăți, care sînt ca începuturi și fântâni a tuturilor celor-l-alte proprietăți ale sale. Și prin aceste trei proprietăți Dumnezeu viază în sine în vecinicie, și înainte de a se crea de către el lumea și prin acestea o guvernează. Iar aceste trei proprietăți le numim trei ipostasuri și pentru că aceste trei proprietăți nu despart unimea și substanța cea mai simplă a lui Dumnezeu; pentru aceea este Dumnezeu, și cu aceste proprietăți și este unul Dumnezeu și nu trei Dumnezei.

4) Credem că din natura lui Dumnezeu răsar Cuvîntul și Spiritul, duple cum din foc lumina și căldura. Și precum focul, și dacă nu este ceva ce se luminează și încălzește de el, dar focul în sine pururea are lumină și căldură și aruncă de la sine lumina și căldura. Tot așa și înainte de a se crea lumea, exista Cuvîntul și Spiritul energii naturale ale lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu este minte, precum s'a spus. Și aceste trei Minte, Cuvînt și Spirit, sînt un Dumnezeu, precum în un suflet al omului există minte, cuvînt înțelegător și voință înțelegătoare; și cu toate acestea, aceste trei sînt un suflet cu adevărat în substanță. Iarăș pe Cuvîntul lui Dumnezeu 'l numim înțelepciunea lui Dumnezeu și puterea și Fiul al Său, pentru că este născutul naturei lui. Și duple cum sămînța naturei omului se numește fiu al omului și precum ideea omului este produsul sufletului lui, asemenea și pentru cele dumnezeiești. Iarăși numim voința lui Dumnezeu Spiritul lui Dumnezeu și iubire, iar pe minte o numim părinte. Pentru că el este nenăscut și necăuzat, cauză însă a Fiului și a Spiritului. Că Dumnezeu

nu înțelege numai creaturile lui, ci mai ales se înțelege și se cunoaște pe sine, și pentru aceea are cuvânt și înțelepciune prin care se înțelege pe sine însăși. De asemenea Dumnezeu nici voește și nici iubește numai creaturile lui, ci voește și se iubește cu mult mai mult pe sine. Pentru aceea din vecinicie iese din Dumnezeu Cuvântul și Spiritul său și pururea sînt în El. Iar acești doi cu Dumnezeu sînt un Dumnezeu.

5) Credem că Dumnezeu prin Cuvântul înțelepciunii și a puterii lui a creat lumea și prin spiritul bune sale voinți și iubire providențiază, guvernază și mișcă totă natura din lume spre bine, după ordinea fie-cării naturi. Și pentru aceea credem că, atunci când a voit Dumnezeu prin singură misericordia lui, ca se întorcă pe oameni de la rătăcirea demonilor și de la Idolatrie (pentru că afară de un mic loc al Iudeilor, în care se închina și se credea într'un Dumnezeu, după legea lui Moisi), totă cea-l-altă lume închina făpturile lui Dumnezeu cu răutate, și pe mulți zei ce n'aveau ființă, în locul Unuia și adevărat, și se purtau după dorințele fiește-căruia a parte, și nu după o lege a lui Dumnezeu.

Atunci a săvîrșit Dumnezeu această restaurare a oamenilor prin Cuvântul și Spiritul său. Și pentru aceea Cuvântul lui Dumnezeu s'a îmbrăcat cu natura omenească, ca să vorbească oamenilor ca om, iar ca cuvânt al lui Dumnezeu și înțelepciune să învețe pe oameni a crede în Unul și adevăratul Dumnezeu și să se porțe conform legii pe care acesta a dat-o. Și iarăși ca om ca să dea societății sale exemplu prin învățătura sa. El mai întâiu a păzit legea, pe care a dat-o oamenilor; apoi ca cuvânt a lui Dumnezeu și putere să potă să realizeze binele în totă lumea, ceea ce a voit. Pentru că era cu neputință cu puterea unui om să întorcă lumea către Dumnezeu. Și așa prin Cuvânt a semănat adevărul Dumnezeu cel atot-puternic și nevedut în Ierusalim; iar prin spiritul său a luminat și întărit pe Apostolii săi, ca ei să

răspândescă adevărul în totă lumea și ca să desprețuască mórtea pentru dragostea lui Dumnezeu, care i-a trimis și pentru iubirea mântuirii lumii, după exemplul lui Iisus, care de bună-voe a murit ca om, pentru ca să mântuască lumea. Ast-fel credem noi într'un singur Dumnezeu în Treime, Părinte, Fiú și Sfint Spirit, după cum a învățat Domnul nostru Iisus. Și pentru că este adevărat, credem că este și adevărul însuși. Apoi ucenicii lui ast-fel ne a învățat pe noi mai pe larg. Așa înțelegem și prin puterea înțelepciunii.

6) Credem că Cuvîntul lui Dumnezeu și omul, pe care l'a îmbrăcat Cuvîntul lui Dumnezeu, este Christos: și că viața lui Christos în trupul său era viața omului prea sfint, iar puterea înțelepciunii și a lucrărilor lui era puterea lui Dumnezeu.

7) Credem că precum sufletul și corpul omului devine un om, asemenea și Cuvîntul lui Dumnezeu pe de o parte, iar pe de altă parte sufletul și corpul sînt tot-d'auna două naturi despărțite cu desăvîrșire în un singur om. De asemenea și omenirea și dumnezeirea sînt în Christos deosebite prin natură cu desăvîrșire, unite numai după ipostas și personal. Și nici Cuvîntul lui Dumnezeu nu s'a mutat în trupul său sufletul lui Christos, și nici trupul lui Christos său sufletul lui s'a mutat în Cuvîntul lui Dumnezeu. Ci a fost și este în Christos după acea economie prea miraculoasă, Cuvîntul lui Dumnezeu, Cuvînt al lui Dumnezeu, iar omenirea, omenire. Și că nu a luat omenirea Cuvîntului lui Christos Dumnezeirea, ci Dumnezeirea Cuvîntului lui Dumnezeu a luat natura omenescă, care consistă în aceea ce a luat. Tot ceea ce este în Dumnezeu și din Dumnezeu naturalmente, este Dumnezeu, pentru că nu există în Dumnezeu ceva accidental. Și pentru aceea pe Cuvîntul cel înțelegător al lui Dumnezeu îl numim și-l credem Dumnezeu. Și pentru că acest Cuvînt al lui Dumnezeu era în Christos, de aceea pe Christos îl mărturisim Dumnezeu și Om. Om

pentru suflet și corp, iar Dumneșeu pentru Cuvintul lui Dumneșeu în El.

8) Credem că Cuvintul lui Dumneșeu este în Christos și în lume, în Ceriș și în Dumneșeu și în Tatăl. Pentru că Cuvintul lui Dumneșeu este nemărginit, dupre cum este și Dumneșeu nemărginit, care l'a născut pe El, adică că are înțelegere și putere nemărginită, dar în Dumneșeu într'alt chip și în Christos într'altul, iar în lume alt-fel.

9) Credem că atunci când Dumneșeu comunică vre unei creaturi din bunătatea și harul seș, de loc nu se împușneză ci mai ales se mărește; pentru că din virtutea creaturilor se manifestă superioritatea lui Dumneșeu, și cu cât mai mult se îmbunătățește creatura prin o comunicare mai mare a bunătăței sale, cu atăta mai mult se arată bunătatea lui Dumneșeu, iubirea lui către ómeni și puterea. De aceea bunătatea lui Dumneșeu și iubirea către ómeni mai mult s'a îmulțit, pentru că însuși Dumneșeu a venit cu tótă puterea lui în lisus, s'aș că a trimis la Profeții seși o grație saș douē și la alt profet mai puțin, la altul mai mare.

10) Credem că Christos s'a rēstignit și a murit prin propria sa voință, pentru multe și mari folóse, necesare pentru multe cause, și tóte acestea le-a suferit cu umanitatea lui. Căci Cuvintul lui Dumneșeu nici se crucifică, nici móre, nici învie, ci mai ales învie pe însuși morșii, după cum a înviat și trupul ce l'a purtat.

11) Credem că Christos înviind s'a înălțat la ceruri și iarăș va veni cu mărire ca să judece lumea.

12) Credem că sufletele ómenilor sînt nemuritoare și că trupurile sfinșilor vor învia necorupte, luminóse și ușóre, neavēnd trebuință nici de hrană, nici de bētură, nici de îmbrăcăminte, nici de altă óre-care plăcere trupéscă. Și că sufletele și trupurile celor bine-credincióși și cu viēță curată vor merge în Paradis; iar a celor nepocăiți, vicleni și necredincióși (se vor duce) în pedépsă. Și că paradisul sfin-

sanul s'a retras dela palat și așa s'a dat pe partea ortodoxilor.

După căderea Constantinopolului sub Mohamet al II, Sultanul pentru a pacifica locuitorii a ordonat să se facă de către învinși o nouă alegere de Patriarh, ceea ce sortii au adus atunci la Patriarhat pe acest Ghenadie, renumit pentru erudiția și viața sa și s'a fost așezat în scaun de către cuceritor întocmai după usul vechi Bisantin. El a stat ca Patriarh cinci ani și șese luni, după care apoi dimisionând s'a retras la Monastirea Prodrom din Serre, unde a încetat din viață la 1460.

Cauza scrierei confesiunii sale: Sultanul învingător, Mahomet al II, dorind să țină în stăpânire, supunere, ascultare și sclavie pe poporul grec, a fost consiliat că numai prin toleranța religioasă și prin sprijinul dat legii, adică credinței creștinești, poate să țină în pace și ascultare făcând răspunzător pentru turburările creștinilor pe Patriarhi. De aci a rezultat ca Patriarhi cu timpul se numeau și Etnarhi—*ἔθναρχαι*. În acest scop Sultanul după cucerire vizitând și observând Bisericele creștinilor a venit și la Biserica patriarhală, unde Ghanadie Patriarhul l'a primit cu toată amabilitatea și unde s'a întreținut cu el asupra multor chestiuni ale credinței creștinilor. Cu această ocazie Sultanul a poftit pe Patriarhul să-i facă o scurtă dare de seamă, or mărturisire de credință spre a o studia însuși și cunoște de aproape. Această dorință a sultanului a fost adusă la îndeplinire scriind în resumat și teoretic credința creștină. Scrierea aceasta nu-i o carte simbolică, ci mai mult o expunere simplă și înțelersă a creștinismului față de Mahomedanism ori Coran.

Se susține de unii că primitiva expunere a lui Ghenadie ar fi cuprins numai cele 13 puncte de la început, iar restul ar fi un adaus al timpurilor posterioare. Și este probabilă această critică, pentru că în cele șapte puncte din urmă

se dovedește divinitatea lui Iisus Christos, conform scrip-
turilor, ceea ce probabil că Ghenadie n'ar fi avut curagiul
s'o facă, combătând pe față pe Mohamet ca Profet și repre-
sentant al lui Dumnezeu, și susținând Dumnezeirea lui Iisus
Christos. Apoi aceste ultime 7 puncte nu se găsesc în unele
manuscripte vechi și contimporane. Apoi o altă mărturisire,
tot de Ghenadie Scolarul, sub formă de dialog între Pa-
triarh și Sultan și publicată de Kimmel numai în latinește
sub titlul de: *Sermocinatio habita de recta et incul-
pata Christianorum fide*, nu este autentică, ci se pre-
supune a fi o fabricațiune posterioară și în Apus. Meritul con-
fesiunii lui Ghenadie constă: că-i precisă, înțălăsă, tratând
mai ales cestiunea Trinităței și e scrisă în conformitate cu
Simvolul Niceo-Constantinopolitan.

C. E.

Legenda despre origina simbolului apostolic.

Cel dintâi scriitor care vorbește despre origina simbolului apostolic este *Rufin de Aquileia*. Spusele sale aũ ca basã tradițiunea strẽmoșilor. Pentru cã cuvintele lui Rufin sunt punctul de plecare în studiul simbolului apostolic și pentru cã va trebui sã revenim adesea la ele, e bine a le asculta în întregime atãt în traducere cãt și'n original.

«Spun strẽmoșii noștri, ȃice el, cã dupã înãlțarea Domnului, cãnd prin venirea sfintului Spirit, limbã de foc aũ ședut peste fie-care din Apostoli ca sã vorbescã graiuri multe și felurite, pentru cã nici o națiune sã nu li se parã streinã, nici o limbã barbarã grea și de neînțeles, atunci li s'a dat de Domnul acestã poruncã: de a pleca fie-care aparte sã predice cuvântul lui Dumneđeu la națiuni diferite. Trebuind așã dar sã plece în părți deosebite, stabilesc mai întâi în comun o normã a viitórei lor propoveduirii, ca nu seduși de ceva sã învețe unul altfel de cãt altul, vre una din cele ce se raportã la credința lui Christos. Prin urmare, fiind adunați cu toți la un loc și plini de spiritul sfint, compuserã—cum am ȃis—acest semn al viitórei lor propoveduirii, depunẽnd la un loc ceea ce fie-care cugeta și hotãrãsc ca acestã regulã sã se predea credincioșilor. Pentru multe și plausible motive ei aũ voit ca acestã sã se numescã simbol. Cãci simbol pe grecește pôte însemna și semn și contribuțiune, adicã aceea ce depun mai mulți la un loc, ceea ce aũ făcut și Apostoli în aceste cuvinte, de-

punând la un loc ceea ce fie-care a cugetat. Indiciul său semn se numește pentru aceea că în acel timp, cum, dice apostolul Paul (I Cor. 11) și cum se istorisește în Faptele Apostolilor (15), mulți dintre Iudeii cari mergeau încóce și 'ncolo se dau drept Apostoli ai lui Christos și porneau la predică fie în vederea vre unui câștig óre-care, fie pentru a se putea hrăni, numind chiar numele lui Christos, dar nevestindu-l întru totul măsura tradițiunilor. De aceea au fixat (Apostolii) acest semn, după care să se cunóscă acei cari vor propovedui pe Christos conform regulelor apostolice. De alt-fel, se dice, că acésta se observă și în resbóele civile, fiind-că și ținuta armelor e egală, și sonul vocei același și obiceiul unul și felul de a se lupta același, ca nu prin óre-care viclenie să se întimple vre-o surprindere, fie-care comandant dá soldaților săi simbole deosebite, cari pe latinește semne sau indicii se numesc: pentru că dacă se întâlnește vr'unul despre care e îndoială, întrebându-l de simbol să fie dat pe față dacă e inamic, sau camarad de arme. De aceea în sfârșit a fost predat ca să nu se scrie pe papir sau alt material, ci să se rețină în inimile credincioșilor, pentru a fi în siguranță că nimeni nu-l va putea învăța din lectură, care une ori ajunge chiar și la necredincioși, ci numai din tradițiunea Apostolilor. Așa dar trebuind să plece la propoveduire, cum am mai dis, Apostolii au stabilit acest semn al înțelegerii și credinței lor, construind nu ca fiii lui Noe, înainte de despărțire unii de alții, turn de zid și bitumen al cărui vârf să ajungă până la cer (Genesa 11.), ci ridicând un monument de credință, care să stea în fața adversarului, monument de petre vii și mărgăritare domnești, pe care nici vânturile să nu-l răstórne nici fulgerile să nu-l dobóre, nici vârtejul furtunelor și viscolelor să nu-l clatine. Cu drept dar aceia trebuind să se despartă unii de alții au fost condamnați ca constructori ai turnului mândriei, la încurcarea limbilor, ca fie-care să nu mai pótă înțelege graiul aprópelui său. Aceștia însă, cari construiau turnul credinței, au fost inzestrați cu știința și cunoștința tuturor limbilor, ca să se adevéască acela ca un semn al păcatului, acesta ca al credinței»¹⁾.

¹⁾. Tradunt majores nostri quod ad ascensionem Domini, cum per adventus spiriti sancti, supra singulos quosque Apostolos igneae linguae

Lăsând la o parte cestiunea timpului când aŭ compus Apostoliŭ simbolul și când aŭ primit ei poruncă de la Mântuitorul să mērgă a predica și păgânilor, cestiune care la Rufin e cu totul confuză și contrară relatărei Evangeliilor

sedissent ut loquelis diversis variisque loqueretur, per quod cis nulla gens extranea, nulla linguae barbaries inaccensa videretur et invia: praecceptum cis a Domino datum loc. ad praedicandum Dei verbum ad singulas quemque proficisci nationes. Discessuri itaque ab invicem, normam sibi prius futurae praedicationis in commune constituunt, ne forte alii alio abducti diversum aliquid his qui ad fidem Christi invitabantur, exporent. Omnes igitur in uno positi, et spiritu sancto repleti, breve istud futurae sibi. ut diximus, praedicationis indicium, in unum conferendo quod sentiebant unusquisque, componunt, atque hanc credentibus dandam esse regulam statiunt. Symbolum autem hoc multis et justissimis ex caussis appellari voluerunt. Symbolum enim graece et indicium dici potest et collatio, hoc est quod plures in unum conferunt. Id enim fecerunt Apostoli in his sermonibus, in unum conferendo unusquisque quod scusit. Indicium autem, vel signum idcirco dicitur, quia in illo tempore sicut Paulus Apostolus dicit (I Cor 11) et in Actibus Apostolorum refertur (Acta 15) multi ex circumeuntibus Judaeis simulabant esse Apostolos Christi, et lucri alicujus, vel ventri gratia ad praedicandum proficiscebantur, nominantes quidem Christum, sed non integris traditionum lineis nunciantes. Idcirco istud indicium posuerunt, per quod agnosceretur is qui Christum vere secundum Apostolicas regulas praedicaret. Denique et in bellis civilibus hoc observari ferunt, quoniam et armorum habitus par, et sonus vocis idem, et mos unus est atque eadem instituta bellandi: ne qua doli subreptio fiat, symbola distincta unusquisque dux suis militibus tradit, quae latinae signa vel indicia nuncupantur ut si forte occurerit quis de quo dubietur, interrogatus symbolum, predat si sit hostis, vel socius. Idcirco denique haec non scribi cartulis aut membranis, sed retineri credentium cordibus tradiderunt ut certum esset haec neminem ex lectione, quae interdum pervenire etiam ad infideles solet, sed Apostolorum traditione didicisse. Discessuri igitur, ut diximus, ad praedicandum, istud unanimatis et fidei suae Apostoli indicium posuere, non sicut filii Noe discessuri ab alterutrum turrim ex latere cocto et bitumine construentes, cujus cacumen usque ad coelum pertingeret (Gen. 11.), sed monimenta fidei quae starunt adversus faciem inimici, e lapidibus vivis et margaritis dominicis aedificantes: quam neque venti impelerent, neque fulmina subruerunt, neque tempestatum ac procellarum turbines permoverent. Merito igitur illi ab invicem separandi, turrim superbiae aedificantes, linguorum confusione damnati sunt, ne unusquisque posset advertere proximi sui loquelam. Isti vero qui turrim fidei construebant, omnium linguarum scientiam et aquitione donati sunt, ut illud peccati, hoc fidei probaretur indicium“. Commentarius in symbolum Apostolorum.

și Faptelor Apostolice, un lucru rămâne sigur și lămurit la el: convingerea că simbolul e compus de Apostoli în comun. Care din diferitele formule de simbol, ce se află în diferite comunități creștine e aceea pe care a compus-o Apostoli, Rufin nu știe sau nu vrea s'o spue. Ca un argumentum ex silentio putem lua că simbolul bisericei romane pe care el 'l comentază, e acel care i se pare lui a fi cel mai apropiat de forma primitivă apostolică, dacă nu însăși acea formă.

Cum a ajuns această formă în Roma, dacă ea e apostolică, sau cum s'a născut ea dacă nu e apostolică se încercă a ne o spune „*Explanatio ad initiandos*“, compusă la începutul secolului al cincilea și atribuită de cel mai mulți critici lui Ambrosius al Mediolanului. După această scriere, simbolul roman e tocmai cel apostolic și e adus în Roma de Apostolul Petru: «Hoc autem est symbolum, quod romana ecclesia tenet, ubi primus apostolorum, Petrus sedit et comunem (scil. apostolorum) sententiam eo detulit». Semnificațiunea cuvântului simbol e redată aci prin «Collatio» (symbolum graece dicitur, latine autem collatio), și-și găsește analogia în capitalul—symbola (ae) pe care neguțătorii asociați 'l depun în comun pentru întreprinderea unei afaceri óre-care. Capitalul ast-fel format e inatacabil pentru fie-care din asociați. Tot ast-fel aș făcut și Apostoli. Ei adunându-se la un loc aș compus o prescurtare de credință, un rezumat: «breviarium fidei» din care nu ne este ertat să oitem vr'un cuvânt. După numărul Apostolilor și simbolul se compune din 12 sentințe, căci «brevitas necessaria est, ut semper memoria et recordatione teneatur».

Ieronim și *Petru Chrisologul*, deși vorbesc despre simbol, totuși nu pomenesc nimic despre legenda compunerii lui de Apostoli. În acelaș fel ca Rufin și *Explanatio ad initiandos* se atribue simbolul Apostolilor în comun și de autorul necunoscut (probabil Maxim Turoneanul sau Cesar de Arelate) al predicii a 33-a din „*sermones Ambrosio adscripti, certis auctoribus carentes*“¹⁾. *Maxim* în Omilia asupra simbolului ne spune că Apostoli aș

¹⁾ Operile lui Ambrosiu, vol. VI ediț. Ballerini.

compus simbolul după analogia triburilor israelitice când având război între sine, ca să se poată cunoaște și stabili un semn de recunoaștere (șiboleț) (judecători, XII, 4—6) «care exemplu după cum cred, urmându-l și fericiții Apostoli predați misterul simbolului Bisericii lui Dumnezeu, pe care o armău contra războiului furiei diabolice pentru ca—din cauză că se prevedea neînțelegere între acei cari credeau în unicul nume al lui Christos—să se stabilească un semn de distingere între credincioși și perfidi și să fie vădit ca strein de credință și vrăjmaș al Bisericii atât cel care fiind botezat va ignora (adevărurile mântuitoare) cât și cel care ca eretic va căuta a le conrupe».

Interesant e că nici unul din scriitorii ale căror pasagi relative la simbol le-am citat până aci nu știu nimic despre aducerea lui în Roma de către Apostolul Petru. Singură «*Explanatio ad initiando*» afirmă acesta. Lucrul e cu atât mai surprinzător și bănuitor chiar, cu cât însuși *Papa Sixt III* în scrierea către Ión al Antiohiei, în care'l felicită pentru împăcarea cu Ciril de Alexandria în cestiunea lui Nestoriu, vorbește despre simbol, despre legenda compunerii lui de Apostoli, pronunță chiar numele Apostolului Petru care a predat urmașilor ceea ce și el a primit) dar nu spune că el l'ar fi adus la Roma și l'ar fi predat Bisericii în timpul Episcopatului său în această cetate. Tot asemenea Etherius și Beatus în scrierea contra ereticului Elipandus accentuează că Apostolul Petru deși cel dintâi dintre Apostoli, totuși n'a îndrăznit să compună singur simbolul, ci a făcut acesta în colaborare cu cei-l-alți, dar despre venirea lui în Roma și aducerea cu sine a simbolului nu pomenesc nimic, cu toate că avea o foarte bună ocaziune s'o facă. Această scurtă observațiune lasă destul de clar a înțelege că numai după crearea legendei despre Episcopatul lui Petru în Roma, începu a se răspândi—ca un corolar al ei—și acesta despre aducerea simbolului la Roma de Apostolul Petru.

O nouă idee aduse în câmpul istoriei originii și desfășurării simbolului nostru, Episcopul *Niceta al Romașianei*. După acesta, simbolul e un rezumat din sfânta Scriptură; «Cuvintele (lui) sunt puține, dar toate conțin sacramele. Din toate Scripturile sunt adunate, în vederea scur-

timei ca tot atâtea petre prețioase depuse într'o corónă pentru ca credincioșii cari nu știu carte, sau cari știu, dar din cauza ocupațiunilor vremelnice, nu pot citi Scripturile, să aibă din deajuns știința mântuitoare».

Aceste cuvinte ne amintesc următoarele din Ciril de Ierusalim: ἐπειδὴ γὰρ οὐ πάντες δύναντ τὰς γραφὰς ἀναγιγνώσκειν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἰδιωτεία, τοὺς δὲ ἀσχολία τις ἐμποδίζει πρὸς τὴν γνῶσιν, ὑπὲρ τοῦ μὴ τὴν ψυχὴν ἐξ ἀμαθίης ἀπολέσθαι, ἐν ὀλίγοις τοῖς στίχοις τὸ πᾶν δόγμα τῆς πίστεως περιλαμβάνομεν». E foarte posibil ca Niceta să fi avut chiar dinaintea ochilor catehezele și operile lui Ciril, când el a scris explanatio symboli. Nu mai puțin cunoscută trebuie să-i fi fost și legenda despre origina apostolică a simbolului, dar el nici nu amintește măcar de ea. Faptul principal pentru el e că simbolul e un rezumat din învățătura sf. Scripturii, de cine e făcut acest rezumat: de Apostoli sau de următorii lor: acesta nu voia Niceta să știe.

În acelaș fel ca Niceta, și pôte influențat de el, se pronunță asupra simbolului și *Augustin* în «*de symbolo ad Catechumenos*»: Aceste cuvinte pe cari le-ați auzit sunt împrăștiate prin scripturile dumnezeiești, dar sunt adunate din acestea și redactate la un loc, ca să nu se muncéscă memoria celor tardivi, ca orî-ce om să pótă spune, să pótă păstra ceea ce crede». Despre origina apostolică a simbolului Augustin nu pomenește nimic și nici într'un loc. Asupra semnificațiunei cuvîntului simbol el se exprimă: «Simbolul se numește în mod metaforic de la o asemănare óre-care, căci simbol fac între sine comercianții, pentru ca asociațiunea lor să păstreze învoiala încheiată. Și asociațiunea vóstră este un comerciũ spiritual, ca să fiți asemenea neguțătorilor, cari caută mǎrgăritarul cel bun. Acesta este dragostea... La acesta se ajunge prin credință, care se cuprinde în acest simbol...»

Ambele păreri: că simbolul e compus direct de Apostoli și că e un rezumat din sfînta Scriptură, le găsim pentru prima óră intrunite la teologii galicanii *Ión Cassian* și *Faustus de Rigi*. În scrierea sa: «*De incarnatione domini*» îndreptată contra lui Nestoriũ, Cassian dice către acesta: «simbolul, după cum știți, își trage numele de la collatio, căci ceea ce grecește se numește σύμβολος, lati-

nește se ice collatio. Collatio se numește de de aceea pentru că fiind adunată la un loc de către apostolii Domnului credința întregii legi catolice, ceea ce e răspândit în cantitate considerabilă prin tot corpul scrierilor dumnezești, tot se rezumă, într'o conciziune perfectă, în simbol.... După cum acea imensă mulțime de scrieri sfinte a întemeiat-o Dumnezeu prin patriarhi și mai ales prin profeții săi, astfel a instituit și simbolul prin apostolii și preoții săi, și cea ce acolo prin ai săi pe larg și din destul a spus, aci, tot prin ai săi, a rezumat în cea mai deplină scurtime..... Așa dar în simbol vorbește însăși Scriptura, din care se derivă simbolul, după cum el însuși dă mărturie . . . .)».

Același lucru ca și Cassian, numai cu mai multe înflorituri retorice, ne spune Faustus de Reji. El compară simbolul: cu un mir costisitor, compus de nenumărate arome; cu un tablou, pe care pictorul 'și-a dat osteneala ca din frumusețea multor persoane să scotească una singură, care să fie mai pre sus de toate; cu un tesaur de aur și petre scumpe, prețios nu prin mulțime, ci ca valoare, și pe care neguțatorul 'l poate purta pretutindeni în sine, ș. a.

Ce privește semnificațiunea cuvântului simbol, «așa se numea la cei vechi, ice Faust, ceea ce prietenii, adunați la un loc, depuneaă pentru ospetele solemne, pentru mesele plătite în comun. În acest fel au contribuit și părinții Bisericii la ospățul hranei sufletelor». Sorgintea simbolului e sfânta Scriptură, el nu e însă o autoritate ca acesta, ci numai pe baza acestea.

Tot un product al Bisericii galicane sunt și cele trei „*Sermones*“ pseudo-augustinice. În aceste cuvântări, în care legenda de la Rufin despre compunerea simbolului de Apostoli o găsim și mai pronunțată, întâlnim pentru prima oară exprimată credința că fie-care Apostol a compus câte un articol din simbol.

Influența relatărilor lui Rufin asupra autorilor și scrierilor până aici amintite e mai mult de cât evidentă. Un alt scriitor, care stă asemeni sub influența directă a tradițiunii lui Rufin despre simbol, și care contribuie la răspândirea ei în mare grad de cât Rufin chiar, este *Isidor Hispalensis*. Acesta copie pe Rufin și pe Niceta aproape cuvânt cu cuvânt (De officiis ecclesiasticis c. II, 23). El fu copiat de

Ildefons de Tole'o (Liber adnotationum de cognitione baptismi, 32 și 33). Pe aceștia două se rezimă apoi Etherius și Beatus în scrierea contra lui Helipandus și așa mai departe legenda despre origina curat apostolică a simbolului se răspândește și prinde rădăcini din ce în ce mai mult.

Acum în ce privește origina legendei raportată de Rufin. *Caspari* plecând de la ideea că explanatio fidei ad initiandos e opera lui Ambrosiū (ceea ce e încă discutabil) și că în ea se întâlnește cea dintâi urmă a legendei, conchide că legenda s'a născut în Biserica Romană, cam către finele seculului al treilea, cel mai târziu începutul celui de al patrulea.

Dacă explanatio ad initiandos nu cum-va e mai nouă de cât această dată, dacă ea e eșită într'adevăr dintr'una din Bisericile Italiei, cum după toate criteriile pare, atunci data aparițiunei legendei, așa cum o fixază *Caspari*, e justă. Ce privește însă locul acesta pôte fi tot așa de bine ca Roma ori-ce altă Biserică din cele cari, pe acel timp, depindeau de scaunul roman, sub a căruī jurisdicțiune se aflaū.

La ceea ce *Caspari* n'a gândit, saū de care el era aprópe sigur că nu pôte fi, e dacă nu Orientul e légănul legendei aflată la Rufin. *Caspari* ȓice: «Că în Orient s'ar fi creȓut vre odată, că mărturisirea de la botez (adică ceea ce era comun și forma temelie tuturor mărturisirilor locale răsăritene de felul acesta) ar fi o operă a Apostolilor, n'avem, după cât știū eū, nici o urmă». Oare-care urme aparente dispar în fața unui examen puțin mai atentiv. Cu toate acestea *Kattenbusch* ne îndreptă privirile asupra așa numitelor Constituțiuni apostolice. În cartea VII, 41 a acestor Constituțiuni se cuprinde, sub numele Apostolilor, formula unei mărturisiri de botez, iar în cartea VI, 14 se ved toți Apostolii adunați pentru a compune o învățatură universală (*κατολική διδασκαλία*). Aci sunt numiți pe nume fie-care Apostol în parte și între ei se află și Paul, Apostolul ginților, vasul alegerei. Acéstă întrunire prin urmare nu pôte a fi avut loc în ȓiua Cinci-ȓecimei, când istorisește Rufin că a fost compus simbolul, pentru-că atunci Paul încă nu era convertit și nici nu e vorba aci despre vr'un simbol, ci numai despre fixarea unei învățaturi, care să servescă ca sprijin, ca călăuză celor ce aū creȓut în preoția univer-

sală (expresiune din epistola lui Petru) εἰς ἐπιστηρισμὸν τῶν τῆν καθόλου ἐπισκοπὴν πεπιστευμένων. E întrebarea acum dacă nu e admisibil ca după analogia acestei tradițiuni să se fi plăsmuit și legenda despre compunerea simbolului de Apostoli, sau însăși această legendă să se fi întins și asupra simbolului și ast-fel mai mult sau mai puțin răspândită și cunoscută să motiveze pe Rufin a se raporta la ea prin: «tradunt majores nostri»? Sau dacă nu însuși Rufin, despre care putem presupune aprópe cu siguranță că nu era necunoscut cu Constituțiunile apostolice, e făuritorul legendei în cestiune și că în acest caz «tradunt majores nostri» nu se referă de cât la cartea VI, 14 a numitelor Constituțiuni? Ambele, dar mai ales ultima părere, se isbesc de o mulțime de dificultăți, provenite mai mult din criterii externe și totuși nu sunt așa de hasardate ca să nu se pótă vorbi despre probabilitatea lor și ca să nu merite a forma în viitor obiectul unor studii speciale.

Din cele spuse până aci rezultă cu claritate că proveniența verbală a simbolului de la Apostoli nu se întemeiază pe nimic sigur și ca atare nu se póte susține.

O altă însemnătate a voit a da apostolicității simbolului nostru Sacramentarul Ghelasian. Pentru acesta nu era de ajuns ideea că simbolul provine direct de la Apostoli, ci a încercat a-i aplica sigiliul supranaturalității, atribuindu-l direct inspirațiunii Sfântului Spirit, care l'a dictat Apostolilor. Cu modul acesta simbolul stă pe aceeași treptă cu Sfânta Scriptură, are aceeași autoritate ca și ea. Apostoliil l-au primit numai de la Sfântul Spirit, așa cum comunitățile creștine l-au primit de la ei. Ca mijlocitori ai transmiterei lui, Apostoliil sunt autoriil simbolului și în acest sens e el apostolic. Biserica romană în special s'a făcut propagatórea acestei idei. Teologii ei au apărat-o în tóte timpurile direct sau indirect, după cum prescriau împrejurările. Firește că o asemenea înțelegere a apostolicității simbolului, odată primită trebuia să taie firul oricârei discuțiuni asupra originiil lui, fapt care ne explică pentru ce pe câmpul teologiei romano-catolice găsim numai tratate de explicări și interpretări ale simbolului, și aprópe nici o cercetare sau studiu critic asupra originiil și desvoltării lui.

Dacă—după cum am mai dis—despre origina curat apos-

tolică a simbolului nu p $\acute{o}$ te fi vorba (cel pu $\acute{t}$ in despre origina verbală a lui), se pune atunci întrebarea: «Cum s'a născut tradi $\acute{t}$ iunea, sau mai bine $\acute{d}$ is legenda despre origina apostolică a simbolului?» Ca ea să se fi dedus din semnifica $\acute{t}$ iunea cuv $\acute{i}$ ntului *collatio*, cu care s'a tradus în mod gre $\acute{s}$ it grecescul $\sigma\acute{\upsilon}\mu\beta\omicron\lambda\omicron\nu$, nu e probabil. Mai admisibil e tocmai contrariul. Se p $\acute{o}$ te că numai dorin $\acute{t}$ a de a investi cu numele Apostolilor o anumită formulă de simbol, pentru a face să aibă preferin $\acute{t}$ a înaintea celor-l-alte, cari se afla $\acute{u}$ în număr destul de mare, sau că necesitatea ce Biserica a sim $\acute{t}$ it de a se raporta în tot-d'auna la un rezumat dogmatic pe cât mai mult posibil indiscutabil, în lupta contra diferitelor erezii, să fie mobilul care a împins la crearea acestei legende. Sau în sfâr $\acute{s}$ it se p $\acute{o}$ te iară $\acute{s}$ i ca legenda noastră să fie numai una din bogatul ciclu de legende și tradi $\acute{t}$ iuni care—ca o notă caracteristică a perio $\acute{d}$ eii patristice—căuta a atribui deadreptul apostolilor tot ce avea și tot ce înv $\acute{e}$ ța Biserica. F $\acute{o}$ rte posibil ca scrierea: $\Delta\iota\delta\alpha\chi\acute{\eta}$ Κυρίου διὰ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, în care găsesc că Apostolii a $\acute{u}$ compus în comun o «înve $\acute{t}$ ătură apostolică» și care exista deja din secolul al treilea tradusă în latinește, să fi de $\acute{s}$ teptat fantazia Apusului pentru a îmbrăca simbolul într'o astfel de legendă.

I $\acute{o}$ n Mihălcescu.

PREDICĂ

Rostită în Capela Internatului Teologic

(Biserica Radu-Vodă).

«Și va veni vremea ca tot cel ce vë
va ucide pre voi să i se pară că aduce
slujbă lui D-zeu» (Ión 18, 2).

Fraților,

Precum un om bogat, care are multă avere, face adesea orî ospete atât pentru plăcerea de a-și arăta bogățiile cât și pentru a da prietenilor săi semne de iubirea sa prietenescă, tot ast-fel și D-zeu, spre a dovedi mai bine bogățiile grației sale și spre a arăta marea sa bună-tate către prietenii săi, adesea ne face să ședem la strălucita masă a sfinților mucenici ale căror serbători le prăsnuim.

Cu prilejul acestor serbători Biserica ca o mamă duiósă, care dorește binele și fericirea fiilor săi, aici pe pămînt și în ceruri, ne pune înaintea pilde frumóse, mărețe, de vitejie, de abnegațiune și de iubire pînă la sacrificiú pentru *bine* și *adevër*, pe cari pilde urmându-le să purtăm cu vrednicie numele de creștin.

Ast-fel după ce mai dăunăđi a prăsnuit ziua învierii Rescumpărătorului ca dovadă a învierii de obște, Biserica ne chiamă astă-đi să prăsnuim cu cântări înveselitoare pe unul din cei mai mari mucenici ai creștinătăței, pe sfîntul și marele mucenic Gheorghe, care, după pilda Domnului seú, a luptat pînă la sânge pentru restatornicirea împărăției lui D-zeu.

Cu prilejul acesta vin în numele Bisericeii a vë vorbi despre însemnătatea praznicului de ađi, vieța sfîntului și învățăturile morale ce urmază să le scótem pentru mântuirea nóstră.

Fraților,

Sfântul Gheorghe a pătimit în Nicomidia, sub împăratul Dioclițian, pe la anul 286. El este de neam Roman, născut în Capadocia, o provincie în Asia Mică, din părinți de familie nobilă, strălucită și cu stare înaltă. La început a fost ostaș în armata romană. Grație virtuților sale militare el ajunge la cel mai înalt grad militar, șef comandant al armatei și în urmă guvernator al unei provincii.

În asemenea stare ómenii mici de inimă și puțin la suflet nu se sfiesc a sacrifica cele mai mari idei, cele mai nobile sentimente, cele mai sfinte și mântuitoare adevăruri pentru a și păstra pozițiunea câștigată.

Nu așa însă face comandantul Gheorghe, căci împăratul Deoclițian pornind o mare gónă contra creștinilor, în sfatul, ce s'a ținut pentru prigonirea lor, sfântul Gheorghe, luând parte, se opune din răspuneră planului împăratului, mărturisind vitejește pe Iis. Christos.

Impăratul, îndignat de acéstă mărturisire a sfetnicului său, se tulbură amar; întrebuintează tóte mijlócele pentru a-l face să-și retragă mărturisirea, dar în zadar, n'a putut reuși.

De și știa ce-l așteptă după tóte acestea, sfântul totuși n'a voit pentru bogățiile și mărirea acestei lumi să nu mărturisescă pe Iis. Christos, D-đeul adevărat.

Tóte felurile de chinuri: petre, rótă, jug, piróne, vine de boú, otravă etc. la tóte aceste munci a fost supus sfântul și din tóte eșind nevătămat, zădărnicește tóte silințele împăratului Deoclițian de a-l perde și atrage prin aceste minuni la credința creștină pe mulți din cei ce privău și chiar pe însăși împărătesa Alexandra, soția împăratului Deoclițian.

În cele din urmă împăratul porunci să i se taie capul și așa sfântul mucenic primi, în locul rangurilor și mării lumesti, cununa nevestejită a mării lui D-đeú în ziua de 23 Aprilie.

Cine póte să spue minunile ce s'au săvârșit atunci? Orbií au câștigat vedere, slăbănoگیi întărire, bolnavii tămăduire și, ca un isvor neseecat, isvora minunii și isvorăște de-apururea tuturor celor ce cu credință îl rógă.

Câtă dragoste se vede că a avut acest mucenic către stăpânul său Christos! În adevăr, la el a fost desăvârșit cuvântul sfântului Ión Gură de aur, care ȓice: „Cela ce are desăvârșit dragoste către D-đeú, nu íubește nici un lucru pămîntesc, ci se unește cu D-đeú și cela ce se unește cu D-đeú, acela urăște tóte pentru dragostea lui“. Pentru aceea a suferit atâtea schingiuiri și ș'a mutat sufletul lui la cel dorit al său; acum se bucură împreună cu íngerii, acum íși ia resplătirea munci-

lor: acolo locuirea îngerilor, aici lauda ómenilor; acolo veselie neînserată și fără sfîrșit, aici dar de tãmãduire și de minuni pentru noi ómenii.

Minunile sãvîrșite în timpul muceniei sale cât și dupã chemarea sa la Domnul sînt multe. Istoricii bizantinii se întrec în a descrie minunile sãvîrșite și victoriile cãștigate prin mijlocirea marelui mucenic Gheorghe.

Din cauza minunilor sale praznicul sãu este serbãtorit îndatã în întreaga lume creștinã și în cinstea lui se ridicã biserici.

Așa în rãsãrit Constantin cel Mare și dupã el împãrații Mauriciu și Iustinian zidirã biserici întru pomenirea sfîntului Gheorghe.

Asemenea și în apus de prin vécule al VI-lea a început a se zidi biserici întru cinstea și pomenirea marelui mucenic, mai ales în Franța unde se dice cã aũ fost duse și móștele sfîntului și depuse în biserica sf. Vicențiu.

Noi Romãni încă am cinstit dupã vrednicie pe sfîntul mucenic Gheorghe, punẽndu-l ca patron al oștinei nóstre așa precum odiniórã marele Ștefan, voevodul Moldovei, purta în fruntea oștinei sale stégul sfînt al mucenicului Gheorghe și eșia în tot-déuna biruitor din luptã.

Fraților, voevodul Ștefan, toți marii noștri voevođi și întreg poporul romãnesc aũ înțeles puterea și ródele mântuitoare ale religiunii creștine și pentru aceea Bisericeii și tuturor sfîntilor ei au dat cinstea cuvenitã. Mare le era credința lor în adevêrurile religiunii creștine pentru care sfîntii mucenici și-aũ vãrsat sãngele. Dacă cercetãm istoria nóstrã naționalã vedem cã ori de câte ori domnitorii țerei nóstre se gãseau fața cu un vrãjmaș puternic, nãdejdea din urmã le era la D-đeu. Inainte de a începe lupta făceau rugãciuni împreunã cu ostașii, făceau fãgãdueli și cu deviza: *cruce ajutã, Dómne ajutã*, făceau minuni pe cãmpul de luptã, cãci credința întãrește inimile și face din ori-ce creștin un vitéz când este vorba de a și apãra legea și neamul. La trîmbița comandantului, care chêmã pe soldați sub stég spre a merge în apãrarea țerei lor, vin ostașii din datoria cãtre patrie, dar la glasul de alarmã pentru apãrarea crucei în fața pãgãnilor, tótã suflarea romãnescã era pusã în picióre și lupta cu tot zelul pentru credința și lege. Și rezultatele fericite sînt astã-đi sub ochii noștri. Munții, délurile și vãile nóstre sînt presãrate ca cerul cu stele, de biserici, monastiri și întãrituri, cari sînt zidite ca trofee ale victoriilor lor, ca niște semne vii ale credinței lor în Christos. Și rezultatul cel mai mare este existența nóstrã pe aceste plãuri; cãci putem afirma cu tótã siguranța cã dacã strãmoșii noștri n'ar fi avut ca pavãzã biserica ci ar fi desprețuit-o așa precum

din nenorocire mulți dintre noi o desprețuesc astă-zi, nu știu dacă am mai fi fost ca neam, nu știu, dacă am fi mai avut o țară. Dar ei au iubit biserica. Mai mult, pentru biserică și lege necontentit s'au luptat, și-au lăsat totul, familie și orî-ce. Ce deosebire între timpurile vechi și ale noastre! Pe timp ce locașurile de închinare se împuținază, localurile de stricăciune se înmulțesc. Celor vechi bisericile multe cum erau nu le ajungeau, nu-î încăpeau; noi puține câte avem și acestea stau góle.

Fraților, dacă deschidem istoria omenirei, vedem că toate națiunile cele mai gloriose și mai puternice care au trăit pe lume, îndată ce au nesocotit morala predicată de religiune, au căzut din culmea mărireii lor, s'au veștejit, au perit ca și stejarul falnic de pe munte căruia putregaiul a început a-î róde inima. Iar dacă cercetăm bine mersul lucrurilor astă-zi vedem că în totă lumea civilizată centrul în jurul căruia se învîrtește totă activitatea politică și socială, sórele ce încăldește omenirea, razele ce o străbate și mișcă mintea noastră și ne produce cu îmbesugare idei înalte, mărețe, cari devin în urmă focarul a tot progresul omenirei creștine, este învățătura D-lui nostru Iis. Christos, pentru care sf. și marele mucenic Gheorghe și atâția alți mucenici și-au vărsat sângele lor.

Fraților, să ne întórcem privirile asupra faptelor noastre. Mai tot timpul vieții noastre îl petrecem în lupte, în zbućiumări numai; alergăm în sus și în jos și nici o dată nu sîntem liniștiți pe deplin. Grijiile și cugetările pămîntești, dorul de a deveni bogați spre a ajunge la ranguri și onoruri lumești, toate acestea ne țin mintea încătușată, o trudesce, o chinuesc, vóind fie care a o atrage pe partea sa. Acestea forméză în ȓilele noastre balaurul înfricoșat, pe care îl vedem zugrăvit sub piciórele sfîntului Gheorghe și al căruí cap sfîntul l'a zdrobit prin mărturisirea credinței sale. Contra acestora avem de luptat ca niște ostași buni ai Mântuitorului.

Pe unii îi vedem adînciți în grijiile pămîntești atât de mult în cât își uita cu totul de hrana sufletéscă; se trudesce a aduna averi peste averi; înaintea poștei și a nesațiului lor nimic nu este sfînt și neertat, întrebuintéză orî ce mijlóce pentru ajungerea scopului lor; asupresc pe văduvă și pe orfan și nu-și aduc aminte că învățătura Mântuitorului oprește tot lucrul agonisit pe nedrept; uita de cuvintele D-lui N. Iis. Christos care ȓice: „Ce folosește omului de ar dobândi lumea totă și-și va perde sufletul său“ (Mat. 16, 26).

Pe alții îi vedem însetând după onoruri și ranguri lumești și nu cruță nimic numai să-și satisfacă ambițiunea lor. Pismuește pe fratele lor, îl surpă prin cuvinte hulitóre și întrebuintéză toate mijlócele urîte

ca să-și pótă ajunge ținta și, după ce și-añ ajuns-o, rîd în inima lor cređându-se fericiți. Ce amăgire! Eî nu-și aduc aminte că pentru faptele lor rele îî va ajunge mânia lui D-đeu, dacă nu în acéstă lume, apoi cu siguranță în cea viitoare. Nu'și aduc aminte că orî-ce lucru luat pe nedrept în lumea acésta se va preface în foc și chinuri vecînice în cea-l-altă lume. In sfîrșit eî nu vor să întrebuinteze învėtųtura cea sfîntă a Mântuitorului nostru Iis. Christos contra tuturor ispitelor din lumea acésta și de aceea nu vor avea rěspuns pentru păcatul lor precum ne spune sfînta evanghelie de ađi.

Fraților,

Să lepădăm tóte acestea de la noi, să ne luptăm ca niște ostași bunî aî Mântuitorului Iisus, încălđiți fiind de sfînta credință și învėtųtura lui, căcî numai așa vom putea arăta la sfîrșitul vieței nóstre flamura plină de isbândă ca și sf. Gheorghe și numai așa vom putea dobândi ca și el coróna mântuirei.

Să urmăm faptele acestuî mare mucenic al bisericeî nóstre, îndepăr tînd de la noi rangurî și averî pline de nedreptăți, gîndindu-ne că nu rangurile și averile nedrepte fac voea Tatáluî ceresc, ci inima înfrîntă și smerită.

Să reînvîem în inimile și în sufletele nóstre și în ale copiilor noștri credința și virtuțile strěmoșilor, dacă voim ca tot neamul nostru românesc să vegheze pe aceste mănóse plaîurî.

Sfînte mare mucenice Gheorghe, tu, care intrînd în capiște aî surpat idolî, surpă și acum tóte gîndurile nóstre cele rele, carî ne tulbură mintea; isbăvește-ne de ispită, fîi nouă ajutor, ca vieța acésta de aici să o petrecem cu pace și fără păcat, iar acolo să ne învrednicim cereștii împěrății;—cu ale lui sfînte rugăciunî, Dómne Iisuse Christóse D-đeul nostru, miluește-ne și ne mîntuește pre noi. Amin.

Diaconul G. V. Niculescu.

ACTE OFICIALE.

Intre Sanctitatea Sa Ioachim al III-lea, reales pentru a doua óră Patriarch Ecumenic al scaunului Constantinopolitan și Inalt Prea Sfințitul nostru Mitropolit Primat D. D. Iosif Gheorghian, s'aũ schimbat următoarele epistole irenice, conform usului canonic, păstrat în Biserica Creștină Ortodoxă a Orientului, cu ocasiunea suirei pe tron al vre-unuia din șefii bisericilor autocefale.

Epistola Sanctității Sale Ioachim al III-lea trimisă Inalt Prea Sfințitului nostru Mitropolit Primat:

Ἄριθ. Πρωτ.
4612.

Πανιερώτατε καὶ Σεβασμιώτατε
Μητροπολίτα Οὐγγροβλαχίας καὶ
Ἐξαρχε πάσης Ρουμανίας, Πρόεδρε
τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς ἁγίας ὀρ-
θοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας
τῆς Ρουμανίας, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ
λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἄ-
δελφὲ καὶ συλλειτουργεῖ τῆς ἡμῶν
Μετριότητος κύριε Ἰωσήφ, τὴν φί-
λην ἡμῖν σεβασμίαν Αὐτῆς Παν-

No. Protoc. 4612.

*Inalt Prea Sfințite și Prea Ve-
nerabile Mitropolit al Ungro-Vla-
hiei și Exarh a totă România, Pre-
ședinte al Sf. Sinod al Sf. Bisericii
Ortodoxe Autocefale a României,
mult iubite și dorite trate în Chris-
tos Dumneșeū și împreună litur-
ghisitor a smereniei noastre, Dom-
nule Iosif, salutăm frățeste pe
Inalt Prea Sfinția Vóstră cu mare
dragoste.*

ιερότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἀσάλευτον οἰκοδομῆσαι θέλων τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ ὁ Θεάνθρωπος Κύριος ἐπὶ πέτρῳ μὲν ἐθεμελίωσεν ἀρραγῆ, ἀκλινεῖ δ' ὑπήρρισε στύλῳ τῷ τῆς ἐνότητος στερεώσας δεσμῶ, καὶ ταύτην ὡς ἀσφαλοῦς σωτηρίας παρεκτικὴν τῷ Οὐρανίῳ Πατρὶ προσευχόμενος ἤτεῖτο παρακαλῶν ἵνα οὕς ὁ Πατὴρ δέδωκεν αὐτῷ «τηρήσῃ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἵνα ὧσιν ἓν» καὶ «ἵνα ὧσι τετελειωμένοι εἰς ἓν». Τὴν Θεόρρητον δ' εὐχὴν μεταδίδους ὁ τῶν ἔθνῶν Ἀπόστολος ἐνετέλλετο τοῖς εἰς Χριστὸν πιστεύουσιν «ἀξίως περιπατεῖν τῆς κλήσεως, ἧς ἐκλήθησαν σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης». Τῇ αὐτῇ καὶ οἱ Θεόφρονες πατέρες στοιχοῦντες ἀπαρατρέπτως καθοδηγία, θεῖον μὲν δόγμα τὴν τῆς πίστεως ἀνεκήρυξαν ἐνότητα, εἰς μίαν θεσπίσαντες πιστεύειν ἁγίαν, καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, σῶμα οὕσαν Χριστοῦ ἐκ μελῶν συγκροτουμένην πολλῶν, θεσμὸν δὲ καὶ παράδοσιν ἡμῖν ἐκληροδότησαν ἱερὰν τὴν πρὸς ἄλληλα τῶν μελῶν κοινωνίαν, «ἵνα πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβασόμενον κατ' ἐνέργειαν ἐνὸς ἐκάστου μέλους, τὴν αὐξήσιν τοῦ σώματος παιῆται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ».

Τοῖς Εὐαγγελικοῖς καὶ ἡμεῖς ἐπόμενοι ρήμασι, τῇ ἱερᾷ τε κατακολουθοῦντες παραδόσει καὶ πόθον

Voind Dumneḃeḃ omul ca sǎ clădésǎ Biserica neclintitǎ, a întemeiat-o pe piatrǎ solidǎ și a rezemat-o cu stâlp statornic, întărind-o prin legătura unirei și acéstǎ unire care, aduce sigurǎ mântuire, o cerea de la tatǎl seḃ ceresc rugându-se ca pe aceia pe cari îl i-a dat Dumneḃeḃ lui «sǎ-i pǎzésǎ în numele lui ca sǎ fie desevîrșiți într'una». Acéstǎ rugǎ divinǎ transmițend Apostolul neamurilor îndemna pe aceia cari cred în Dumneḃeḃ «a umbla conform chemǎrei la care aḃ fost chemați în legătura pǎcii». Cu acéstǎ cǎlǎuzire conformându se necontenit și pǎrinții inspirați aḃ proclamat unitatea credinței ca dogmǎ dumneḃeésǎ, prescriind a crede într'una Sfintǎ, sobornicésǎ și apostolésǎ Bisericǎ, care este trupul lui Christos și se compune din multe membre și ne-aḃ transmis ca lege și tradițiune sfintǎ comuniunea membrilor între dînsele, «ca tot trupul bine alcătuiindu-se și punându-se în armonie potrivit cu lucrarea fie-cǎruī membru sǎ facǎ creșterea trupului spre clădirea lui însuși în dragoste».

Urmând și noi cuvintele evanghelice și conformându-ne cu sfinta tradiție și împlinind

ἡμῶν πληροῦντες ἐγκάρδιον, ἄσμενοι «δεξιάν τείνομεν κοινωνίας» καὶ τῆς πνευματικῆς καταρχόμεθα πρὸς τὰ τίμια μέλη τῆς καθόλου ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας σχέσεως, τὰ ἡμέτερα τάδε ἀδελφικὰ ἀπευθύνοντες γράμματα τοῖς ἐν Χριστῷ ἡμῖν ἀγαπητοῖς καὶ περισπουδάστοις ἀδελφοῖς καὶ συλλειτουργοῖς, τοῖς ἄνωθεν τεταγμένοις προϊστάσθαι τῶν Ἀγιωτάτων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, τοῦτο μὲν ἐπὶ τῷ ἀνακοινώσασθαι αὐτοῖς τὴν ἄρτι, ἄρρητοις τοῦ Θεοῦ βουλαῖς, ἐπελθοῦσαν εὐδοκίαν αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, τοῦτο δὲ ἐπὶ τῷ σθενῶσαι ἐπὶ μᾶλλον τοὺς αἰσίως ὑφισταμένους δεσμοὺς τῆς φιλαδελφίας καὶ ἐνότητος ἐν τῇ «χάρτι τῇ δοθείσῃ ἡμῖν, ἐπιμελήσασθαι Ἐκκλησίας Θεοῦ ζῶντος, ἣτις ἐστὶ στύλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας».

Καὶ γὰρ πρὸς ἡμᾶς, ἀπὸ εἰκάδος ἐτῶν τὴν πνευματικὴν διακυβέρνησιν παρητημένους, τὴν μονήρη δὲ καὶ ἀπράγμονα ἐνδικίτησιν ἐν τῷ ἁγίῳ τοῦ Ἁθωνος Ὄρει προηρημένους, ἀδόκητον, μηνὸς Ἰουνίου λήγοντος, κατέφθασεν ἄγγελμα τὸ τῆς ἐκλογῆς ἡμῶν τὸ δεύτερον ἐπὶ τὸν Ἀγιώτατον Ἀποστολικὸν καὶ Πατριρχικὸν Οἰκουμενικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θρόνον, εἰς διαδοχὴν τοῦ γερασμίου καὶ λίχν ἡμῖν περισπουδάστου ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ, τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου πρώην Κωνσταντινουπόλεως κυρίου Κωνσταντίνου, τὴν προεδρικὴν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης ἀποθεμένου διεύθυνσιν καὶ εἰς τὸν

și dorința inimei noastre, cu bucurie «întindem mâna dreaptă spre comuniune» și începem relațiunile spirituale cu membrele cinstite ale întregii Biserici ortodoxe a lui Christos, adresând această epistolă frățească iubiților și stimaților noștri frați în Christos, împreună liturghisitori, cari s'au orînduit de sus a fi șefi ai pre sfințelor Biserici autocefale, pe de o parte ca să le comunice bună voirea lui Dumnezeu arătată nouă, pentru hotărîri dumnezeiești neexplicabile. pe de altă parte ca să întăresc mai mult legăturile deja existente ale fraternității și unirei în «harul dat nouă de a îngriji de a viului Dumnezeu Biserică, care e stîlpul și temelie adevărului».

Deci de două-deci de ani demisionând din cărmuirea spirituală și petrecînd retrași în liniște și neactivitate în Sfîntul Munte al Athosului ne-a venit, pe la sfîrșitul lunii lui Mai, o veste neașteptată anunțînd alegerea noastră pentru a doua oară la prea sfîntul apostolesc și patriarhicesc Tron al Constantinopolului pentru a succede venerabilului și prea iubitului nostru în Christos frate, întru tot prea sfîntul fost Patriarh al Constantinopolului Domnul Constantin, care depunînd președenția acestei Bi-

ιδιωτικὸν βίον ἀποχωρήσαντος. Μετ' οὐ πολὺ δὲ, σεμνῆ Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ Ἐντιμοτάτων Συμβούλων Πρεσβεία εἰς τὸν ἱερὸν τῆς ἡσυχίας ἡμῶν τόπον διαπεραιωθεῖσα, πρῶτον μὲν τὰς συνφθὰ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς Θεσμοῖς ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ συντελεσθείσας κανονικὰς ψήφους τῆς ἐκλογῆς ἡμῶν ἐπισήμως ἀνεκοινοῦτο, εἶτα δὲ τὸ ἐν τῇ ἐκλογῇ ὁμόφωνον καὶ συμπαγὲς τῆς γνώμης τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων τοῦ τε ἱεροῦ κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ προτιθεμένη. ἐμμόνως ἡμᾶς, ἐξ ὀνόματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους τῶν χριστιανῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς κλίματος, ἐπὶ τὸ ὑπατον τῆς ἐκκλησιαστικῆς πηδαλιουχίας ἀξίωμα μετεκαλεῖτο.

Καὶ οἷοι μὲν ἀθρόως τότε εἰς τὴν διάνοιαν ἡμῶν εἰσέβαλον δισταγμοὶ καὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν στενῶς περιέζωσαν φόβοι, τὰ τε τῆς προκεκτημένης πείρας ἀναπολούντων καὶ τὴν νῦν ὄψιν τῶν κοινῶν, τὴν ἡμῖν μὲν οὐκ ἄγνωστον οὔσαν, «κλύδωνι δὲ θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ ἰοικυῖαν», θεωρούντων, οὐκ ἂν ἔχοιμεν ἐξαιρεῖν. Ἀλλὰ καὶ οὕτως, ἐξενίκα ἐν ἡμῖν, δισταγμῶν καὶ δειλίας ὑπερτέρα, ἢ ἐπὶ Κύριον ἐλπίς καὶ ἡ συνείδησις τοῦ καθήκοντος τῆς ὑποταγῆς εἰς τὸ θέλημα Αὐτοῦ τὸ ἅγιον, ἐκφανῶς δεδηλωμένον, ὡς γε ἡμῖν ἐδόκει, ἐν τῇ ὁμοθύμῳ γνώμῃ καὶ τῇ ἡμῖν δυσεξηγήτῳ ἀληθῶς προσηλώσει παντὸς τοῦ χριστωνύμου πληρώματος.

serici se retrase în viața privată. Nu după mult o venerabilă delegațiune de prea sfințiți mitropoliți și prea onorați consilierii venind la sfântul nostru loc de liniște întâi ne-a comunicat oficial voturile alegerii noastre, care a avut loc conform regulilor bisericești ale Marelui Biserici a lui Christos, pe urmă arătând unanimitatea alegerii și acordul comun al reprezentanților legali atât al sfântului cler cât și al poporului pios, cu stăruință în numele Bisericii și al neamului creștinilor din ținutul nostru ne chiamă la cea mai înaltă demnitate a cărmuirii bisericești.

E peste putință să exprimăm ce îndoeli aș năvălit atuncea de odată în inima noastră și ce temeri aș înconjurat sufletul nostru, aducându-ne aminte de experiențele făcute mai înainte și vedând starea bisericii de astăzi, bine cunoscută nouă «asemenea unui val de mare bătut de vânt». Dar cu toate acestea a învins în sufletul nostru, mai pre sus de îndoeli și frică, nădejdea în Domnul și conștiința datoriei de a ne supune la voința Lui sfântă, clar vădită, precum ne-a părut nouă, prin unanimitatea voturilor și prin dragostea, într'adevăr inexplicabilă, arătată nouă de tot poporul creștin.

'Εν τῷ πανσέπτῳ τοίνυν καὶ κεντρικῷ τῆς Ἀθωνιάτιδος Μοναστικῆς Ἀδελφότητος Ναῶ ἱεροτελεστικῶς τὴν Θεῖαν ἀντίληψιν ἐπικαλεσάμενοι καὶ τὸν αὐχένα ὑποκλίναντες καὶ τὸ γόνυ κάμψαντες, ὑπετάγημεν τῷ Κυρίῳ καὶ τὴν τῆ ἀσθενείᾳ ἡμῶν καταπιστευθεῖσαν ἀπεδεξάμεθα ἱερὰν ἐντολήν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ, ἐν βαθείᾳ ψυχικῇ συγκινήσει τὸν εὐαγγῆ ἀπολιπόντες τόπον εἰς τὴν περίβλεπτον βασιλίδα τῶν πόλεων ἀνήχθημεν, ἐν βραχεῖ δὲ χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὴν νενομισμένην τῆς ἀναρρήσεως τελετὴν καὶ τὴν πρὸς Θεὸν εὐχαριστίαν καὶ δέησιν τῶν δυστρέπτων οἰάκων τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως ἐπελήφθημεν, ὅλη ψυχῇ καὶ διανοίᾳ τὰ ἱερὰ ἧς ἐκλήθημεν ὑπουργίας καθήκοντα ἐπιδοθέντες.

Καὶ δὴ ἀπὸ τῆς Θεοσώστου ταύτης σκοπιᾶς, ἦν τὸ θεόπνευστον τοῦ Πρωτοκλήτου κήρυγμα καὶ οἱ τοῦ τε ἱεροῦ χρυσοστόμου καὶ πολλῶν ἁγίων Πατέρων κατηγλάισαν πολύαθλοι τοῦ Εὐαγγελίου ἁγῶνες, τοῖς περιποθήτοις ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς ἐπιστέλλοντες, ἐν παρρησίᾳ ὁμολογοῦμεν ὅτι ἐφόδια μὲν ἐπὶ τὴν διακονίαν ταύτην οὐ φέρομεν ἄλλα εἰμὴ σπουδὴν «εἰς τὸ δοκιμάζειν τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον» καὶ πόθον τοῦ «καλῶς διακονῆσαι τῇ Ἐκκλησίᾳ πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δόξαν», καὶ ἔρρσιν τοῦ ποιᾶναι τὸ λεγικὸν ποιμνιον κατὰ Χριστὸν· «αὐτὸς γὰρ ἔστιν ἡ θύρα τῶν προβάτων». Πρὸ

Așa dar în prea sfânta biserică centrală a frăției monahicești din Atos invocând ajutorul divin și plecând capul și genuchii ne-am supus Domnului și am primit sfânta însărcinare, incredințată slăbiciunei noastre. Nu după mult cu o emoțiune adîncă sufletéscă părăsind acel sfînt loc ne-am dus la renumita regină a orașelor și în curînd, după ceremonia obișnuită a intronărei și după mulțămirea și rugăciunea către Dumnezeu am luat în mână greaua cărmă a conducerii bisericicești ocupându-ne cu tot sufletul și cu totă inima de sfînta datorie la care am fost chemați.

Așa dar de la reședința această, de Dumnezeu păzită, pe care aū împodobit-o predicele inspirate ale celui dintâiu chemat și luptele învingătoare evangelice ale Sf. Chrisostom și ale multor sfinți părinți, trimițînd aceste scrisori, mărturisim fără sfială că n'avem altă pregătire pentru această slujbă, decât rîvna de a «încerca care este voința lui Dumnezeu cea bună și plăcută și desevîrșită» și dorința de «a sluji bine Biserica spre slava Domnului» și pofta de a păstori turma cu vîntătoare după Christos, căci «el este ușa oilor». Înainte de tôte însă împărtășim confesiunea cea bună a credinței, «care

παντός δὲ τὴν καλὴν φέρομεν ὁμολογίαν τῆς Πίστεως «τὴν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου ὑπὸ Χριστοῦ μαρτυρηθεῖσαν» καὶ τῶν συναφῶν αὐτῇ Θείων καὶ ἱερῶν Δογμάτων, Κανόνων καὶ Σπισμάτων, ἐφ' οἷς ὑπὸ τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων, τῶν Θεοφύρων Πατέρων καὶ τῶν σεπτῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων ὡς ἐπὶ στερεῶν θεμελίῳ ἡ Ἐκκλησία ἐστήριχται καὶ ὡς περὶ χάρακα ἀνυπέρβατον κεχαράκωται.

Τούτων δὲ πιστῶς ἀντεχόμενοι, δεδιδαγμένοι τε ὅτι «ἡ Ἐκκλησία ὑποτάσσεται μόνῳ τῷ Χριστῷ, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ καὶ ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα, ἢ τι τῶν τοιούτων», σπουδῆν καὶ μέριμναν πᾶσαν ἔξομεν «τηρῆσαι τὴν ἐντολὴν ἀνεπίληπτον, διώκοντες δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραότητα», μὴ λογομαχοῦντες εἰς οὐδὲν χρήσιμον ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκούοντων «μένοντες ἐν οἷς ἐμάθομεν καὶ ἐδιδάχθημεν», ἵνα «τὴν καλὴν παρακαταθήκην φυλάξωμεν», ὡς ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς βλέπομεν τοῦτο Θεοφιλῶς πράττοντας τοὺς ἐν ταῖς ἀδελφαῖς Ἐκκλησίαις τὴν ἐπιστάσιαν τῶν ψυχῶν ἐγχεχειρισμένους, ἀγρυπνοῦντάς τε καὶ γρηγοροῦντας τοὺς ἐν αὐταῖς προεστηκότας εἰς περιφρούρησιν τῶν πιστῶν ἀπὸ πάσης ἐπηρείας τοῦ ἀντικειμένου ἵνα μὴ «ἐκτραπῶσιν ὀπίσω αὐτοῦ». Τούτου γὰρ μείζονως χρεῖαν ἐν τοῖς νῦν καιροῖς οἱ

a fost mărturisită de Christos înaintea lui Pilat din Pont», împreună cu dumnezeieștile și sfintele dogme, canóne și prescripțiuni, pe cari ca pe o temelie solidă a fost așezată biserica de către Sfinții Apostoli, de purtătorii de Dumnezeu părinți și de venerabilele ecumenice și localnice sobóre și s'a îngrădit ca printr'un șanț neîntrecut.

Ținând la acestea cu credință și fiind învățați că «Biserica se supune numai lui Christos, care este capul Bisericii și s'a dat pre sine însuși pentru dinsa ca să o sfințească și ca să o înfățișeze sieși slăvită, neavând pată sau încrețitură sau așa ceva», ne vom da totă silința și grija «de a păzi porunca fără pată, alergând după dreptate, credință, dragoste, răbdare, blândețe», evitând certa de cuvinte de nici un folos ca să nu vătămăm pre cei ce ascultă «rămânând în ceea ce am învățat ca să păzim lucrul bun ce ne-a fost încredințat», după cum vedem cu bucurie că fac acei din celelalte Biserici surori cărora s'a încredințat supravegherea sufletelor, veghind și băgând de seamă șefii lor pentru a păzi pe credincioși de la ori ce influență a improprietarului ca să nu se abată după el. Căci de acesta e mai mare nevoie ca să îngrijim noi supraveghe-

ἐπιστάται ἔχομεν φροντίζειν ἵνα μὴ «τὸ πνεῦμα τὸ νῦν ἐνεργοῦν κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου» ἐπιπνεύτη τέλεον ἀντὶ «τοῦ πνεύματος τοῦ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὃ ἐλάβουμεν» καὶ ἵνα μὴ χεῖμαρρος ἀσεβείας ἐξογκούμενος ἐν ὁρμῇ παρελκύσῃ τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἀπώλειαν, ἧ αὐτὸ ὑποσεισῇ τὸ τῆς ἐνότητος ἔρεισμα, δι' οὗ στερρῶς ὑποβαστάζεται τὸ ὅλον τῆς ἀγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πανάρχαιον καὶ ἀμετάτρεπτον σύστημα.

Πρὸς τούτους δὲ τοὺς ἀρχῆθεν μὲν ἐν Εὐαγγελίοις ἐνδεδειγμένους, ἐν δὲ τοῖς χρόνοις ἡμῶν ποικίλαις ἔφεσι καὶ μορφαῖς ἐμφαινομένους κινδύνους, τὸν εὐαγγελικὸν τῆς ἐν ἡμῖν ἐνότητος, εἰρήνης καὶ ὁμοφροσύνης προβαλλόμενοι σύνδεσμον, ἰσχυρὸν καὶ τῷ Θεῷ ἀρεστὸν προτάσσομεν ἀμυντήριον.

Ἐν λογισμοῖς τοιούτοις τὰ περὶ ἡμᾶς ἐπαναβλέποντες, κατ' αὐτὴν δὲ τὴν τῆς πανδήμου ἡμῶν ἀνερρήτεως ἡμέραν ἐν τῷ πανσέπτῳ καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικῷ Ναῶ πρὸς τὸ χριστόνυμον ἐκκλησιαστικὸν ῥήματα ἀγάπης πατρικῆς φθεγγόμενοι καὶ τὰ πρακτέα ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας προτιθέντες, πάσης σπουδῆς ἀξίαν ἀπεφαινόμεθα ἐπὶ πᾶσι τὴν μετὰ τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἀδελφικὴν ἐπικοινωνίαν καὶ Εὐαγγελικὴν συναλλαγὴν, ἐπιβαλλομένην δὲ τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ συντονωτέραν ἀνασκοπὴν τῆς κανονικῆς ἀλληλεγγύης περὶ τῆς ἐν αὐταῖς Θεοσδότου ὑπουργίας, Ἡνεύ-

torii bisericilor ca nu cum-va «spiritul lumesc preponderent în seculul nostru» să sufle «în locul spiritului de la Dumnezeu ce am luat» și ca nu torrentul nepietății devenind mare să aducă oile lui Christos la peire sau să sgudue chiar temelia unității, pe care se rezimă solid întregul corp străvechi și neschimbat al sfintei noastre Biserici ortodoxe. În contra acestor primejdii, cunoscute în Evanghelie de la început, cari însă în timpurile noastre se ivesc sub diferite forme și chipuri, punând înaintea noastră spre apărare legătura evanghelică a unității, a păcii și a concordiei, ne apărăm cu un mijloc puternic și plăcut lui Dumnezeu.

Cu ast-fel de cugetări vedând iarăși cele d'împrejurul nostru și în ziua întronării noastre publice în biserica Sfântă a Patriarhiei adresând către turma creștină cuvinte de dragoste părintească și expunând cele ce trebuie făcute spre binele Bisericeii, diceam că «e de cea mai mare valoare a îngriji de comuniunea fraternală și de relațiile evanghelice cu sfintele Biserici autocefale ale lui Dumnezeu și că se impune acestei Sfinte Mame Biserici o mai încordată băgare de seamă pentru regulata solidaritate în însărcinarea incredințată Biseri-

ματι ἀγίῳ, πρὸς τὸ κοινῆ ἀγαθόν, κατὰ τε τὸ μέρος καὶ τὸ καθόλου. Προσεπεδηλῶμεν δ' ὅτι ἡ παλαιάτη αὕτη ἀρχή, ἡ μεταξὺ τῶν Ἁγιωτάτων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν πυκνὴ ἐπικοινωνία, ἡγουμένης τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τῆς τὸ πρεσβεῖον καὶ τὴν ἡγεσίαν ἐχούσης ἐκ παλαιοῦ, ἀνάγκη ἵνα τηρῆται ὡσπερ ἀγιώτατόν τι λάβαρον ὑψούμενον ἐν αὐτῇ ὅπως ἐκλίπωσιν αἱ κατὰ τόπους λυπηραὶ προστριβαὶ αἱ ἀντιπίπτουσαι ταῖς κανονικαῖς διατάξεσι καὶ τοῖς Εὐαγγελικῶς δεδογματισμένοις.

Ἐπὶ τοιαύταις χρησταῖς εἰς Θεὸν ἐλπίσι, «προσευχόμεθα ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ, ἵνα ὦμεν πεπληρωμένοι καρπῶν δικαιοσύνης τῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον Θεοῦ», «στήκοντες ἐν ἐνὶ πνεύματι καὶ μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ Εὐαγγελίου», καὶ «μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἐτέρων ἕκαστος». Παρακαλοῦμεν δ' ὑμᾶς «πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις καὶ προσευχὰς ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐφ' ἡμᾶς ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ». Εἶτα δὲ ἀδελφικῆς διὰ γραμμάτων ὁμιλίας ἵνα ἀληθῆς καὶ ἔμπρακτος εἴη ἡμῖν ὁ τοῦ πνεύματος σύνδεσμος ἐπὶ οἰκοδομῇ τῶν ἀπανταχοῦ εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων, τῶν τὴν καθόλου ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν συναπαρτιζόντων. Οὐ πυσσόμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς ἀσμένως μὲν τὴν ἡμῶν αὐτῶν φιλαδελφίαν καὶ

cilor de Dumneḃeṽ, prin Sf. Duh, spre binele obḃtesc atāt în parte cât și în genere. Pe lângă acestea declarăm cã «acest principiu străvechiṽ, comuniunea frecventă între prea Sfintele Biserici surori, în frunte fiind Marea Biserică a lui Christos, care are din timpuri vechi primatul și șefia, e nevoie sã se ținã ca un stég prea sfânt înalțându-se într'însa ca sã se aplaneze ciocnirile triste contrarii dispozițiunilor canonice și dogmelor evanghelice.

Cu ast-fel de bune speranțe în Dumneḃeṽ, «ne rugãm ca dragostea vḃstrã sã prisosescã din ḃi în ḃi, ca sã fim plini de rḃdele dreptãḃii, cari sunt prin Iisus Christos spre mãrirea lui Dumneḃeṽ» «stând într'un spirit și într'un suflet, luptând împreunã pentru credința Evangheliei» și «îngrijindu-se fie care nu numai de ale sale ci fie care și de ale altora». «Și mai înainte de tḃte», vḃ rugãm «sã faceți cereri și rugãciuni pentru noi, ca sã locuiascã întru noi puterea lui Christos». Pe urmã sã ne învredniciți pe noi cu colaborare frãḃescã în lucrurile credinței și cu relațiuni dese prin scrisori, ca sã ne fie adevḃratã și realã legătura spiritului spre edificarea pioșilor și ortodoxilor de pretutindenī, cari compun Sfinta Biserică a lui Christos.

τὴν τῆς περὶ ἡμᾶς Ἱερᾶς Συνόδου γνώμην πρόθυμον ἔχειν συμφράδμονα καὶ συνεργὸν τοῖς ἐν Χριστῶ ἁγίοις ἀδελφοῖς ἐν παντὶ εὐαγγελικῶ αὐτῶν αἰτήματι, διακκῶς δ' εὐχόμενοι καὶ παρὰ τοῦ Μεγάλου ἡμῶν Ἀρχιεπίσκοπος αἰτούμενοι στερεοῦν καὶ στηρίζειν τὴν ἁγιωτάτην ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ρουμανία, σκέπειν τε τοὺς ἐν αὐτῇ προϊσταμένους καὶ συνεδρεῖοντας γερασμίους καὶ κκλοὺς ποιμένας, δαφιλεῖς τε καταπέμπειν τὰς ἁγίας Αὐτοῦ δωρεὰς καὶ χάριτας ἐπὶ τὸ κλητὸν καὶ ἡγιασμένον πλήρωμα αὐτῆς, ἵνα, «ὕγιαίνοντες τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, δικαιωθῶσι διὰ τῆς πίστεως ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργαζόμενοι». Οὕτω δὲ πάντων ἡμῶν πιστευόντων καὶ διακονούντων, «πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ἡμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ μόνῳ δόξα καὶ μεγαλωσύνη, κράτος καὶ ἐξουσία, εἰς τοὺς αἰῶνας». Ἀμήν.

1901 Αὐγούστου 14.

Τῆς ὑμικτέρως περιποθήτου ἡμῖν Πανιερότητος καὶ Σεβασμιότητος ἀγαπητός ἐν Χρ. ἀδελφός καὶ ὅλως πρόθυμος

† ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἸΩΑΚΕΙΜ.

Nu vom înceta și noi, cu iubire frățescă și Sfântul Sinod d'impjurul nostru a colabora cu sfinții în Christos frați în orî ce cerere a lor evanghelică și a cere și de la Marele nostru arhipăstor să întărescă și să sprijine prea Sfînta Biserică soră a României și să protejeze pe șefii și pe venerabili și buni ei păstori și să trimită darurile și harurile lui sfînte, turmei Ei chemate și sfințite, ca «fiind sănătoși în credință și dragoste și răbdare, să se învrednicescă prin credință și lucruri bune, să deservirșească mântuirea lor». Deci noi toți ast-fel credînd și îndeplinind însărcinarea noastră», ni se va da nouă intrarea întru vecînica Impărăție a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Christos, a cărui numai este gloria și mărirea, puterea și stăpînirea în veci. Amin.

Constantinopol, 28 Iulie 1901.

Al Inalt Prea Sfinției Vóstre dorite iubitor în Christos frate,

(ss) Al Constantinopolului, Ioachim.

Răspunsul Inalt Prea Sfințitului nostru Mitropolit Primat la epistola Sanctității Sale Ioachim al III-lea.

Sanctitatea Vóstră,

Am primit cu duhovnicescă bucurie și cu multă evlavie, scrisórea, prin care îmi împărtășiți alegerea și confirmarea

Sanctității Vóstre, pentru a doua óră, la Prea Sfíntul, Prea Veneratul șt Prea cinstitul scaun al Patriarhieí de Constantinopol și a tótă lumea, centrul de unitate dogmaticéscă și canonicéscă al tuturor Biserícilor surorí, al căror Cap nevêđut este Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Christos.

Rívna cea mare a Sanctității Vóstre, pentru Casa Domnului apreciínd'o după cum se cuvine, Sfíntul și Apostolicescul Sinod al Patriarhieí, avênd în privire și desêvirșitele merite isvorite dintr'o adíncă erudițiune cu care Dumneđeú a împodobit pe Sanctitatea Vóstră, unită și cu esceleante calități sufletești și duhovnicești, aú pricinuit spre bucuria obștécă a tuturor, înălțarea Sanctității Vóstre cu multă vrednicie pe Patriarhicescul Tron.

Mari sunt taínele Pronieí cerești! Adínc este sfatul Domnului! Cu tótă nevrednicia nóstră, ne iubește și ne cercețzá la supreme timpurí. Când valurile vieței creștine sunt mai mari și mai agitate, atunci are El grijă de cărmaci îndemánatici ai corabieí sale, în care cu atâta siguranță păstréză pe credincioșii, cari nu s'aú abătut nicí odată de la adevêrata și mântuitoarea sa doctrínă.

Plină și bogată în învêțăminte este scrisórea Sanctității Vóstre, pe care o îmbrăcați în cea mai frumósă haină de dragoste, față de tóte Bisericile autocefale, și pe care îmbrățișínd-o cu tótă evlavia, am apreciat-o, ca o expunere desêvirșită a puterniceí nóstre credințe în Christos, pe care din vecí a păstrat-o ca temelie a sfínteí Biserící a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Christos, tóte Bisericile Orthodoxe, în frunte cu Marea Biserică, și o va păstra până la scurgerea vécurilor, neschimbată, spre slava numelui Domnului și spre lauda drept măritórei nóstre credințe.

În paza neclintită decí a Dumneđeesteí alcătuirí a Sfínteí Biserící și în unitatea credinței și a dragosteí noi cu toții rămâínd, rog respectuos pe Sanctitatea Vóstră, pe care vê îmbrățișez cu adíncă smerenie și sărutare plină de dragoste,

să primescă cu acest prilej cele mai căldurose urări de sănătate și de îndelungată viață, rugând pe bunul Dumnezeu ca să vă acorde puteri îndestule, spre a ilustra și acum a doua oară Ecumenicescul Tron al Patriarhieii, pe care l'ați sfințit, l'ați cinstit și l'ați cărmuit în tot felul de vremi, bărbați mari, Dascăli erudiți și părinți bisericești, de a căror blagoslovenie Dumnezeu să învrednicescă pe toată lumea.

Plin de umilință, invocând de la stăpânul tuturor toate harurile sale, asupra Sanctității Vostre și urându-vă încă odată deplină sănătate și puteri, vă rog respectuos să aveți și pe smerenia mea, pururea în vedere la sfintele vóstre rugăciuni, atât de trebuitoare mie și atât de dorite să le am de la Sanctitatea Vóstră, și să primiți în același timp sentimentele mele de cea mai adâncă venerațiune, cu care am onóre a fi al Sanctității Vostre, mai mic frate în Christos și împreună liturghisitor.

(ss) Iosif Mitropolit Primat.

15 Octombrie 1901.

No. 8931.

când libertatea voinței ar fi întrebuințată nu numai pentru o viață bună, dar chiar și pentru o viață păcătoasă. Sau cum ar putea să fie pedepsit pe drept, acel care de voința sa face o așa întrebuințare, după cum i s'a stabilit? Când Dumnezeu pedepsește pe păcătos nu probază prin acesta că păcătosul a abusat de voința sa cea liberă? Nu-i dice el óre păcătosului: De ce nu ai întrebuințat libertatea voinței numai pentru scopul pentru care eu ți-am dat-o și anume pentru a face binele?» Cum s'ar sfărîma libertatea voinței, când Dumnezeu scie mai dinainte că noi vom face cu deplină voință binele sau r ul? Dacă sub aceste considerațiuni noi n'am voi cu voința liberă, atunci presciința lui Dumnezeu n'ar fi adevărată ¹⁾. Ac stă noțiune a libertății trebuie să o recun scem ca basa inv țat rei lui Augustin relativ la relațiunea dintre libertate și grație. De aici se vede cum Augustin bas ndu-se pe cele spuse mai sus, p te dice pe de o parte că credința ar fi ceva al nostru, o operă a voinței n stre libere ²⁾, pe de altă parte că credința ar fi un dar al lui Dumnezeu ³⁾.

În ac stă noțiune a sa despre libertate nu se află încă contrarietatea între bine și rău. Trebuie să se deosebesc  ac stă libertate generală de libertatea alegerii între bine și rău. Prima aparține tuturor ființelor, cari se determină sau a  mișcările lor proprii în sine însuși; cea din urmă însă nu o găsim de c t la ómeni. Cum că Augustin face o deosebire însemnată între un mod și altul de libertate, ac sta se vede mai cu s m  când el atribue libertatea și lui Dumnezeu și numai puțin și sfinților, de și at t unul c t și cei-l-alți nu pot să aleg  r ul. Aici deosebesce Augustin libertatea, care p c tuesce însă p te să și nu p c tuesc  și libertatea voinței, care nu p te să p c tuesc ; ac sta din

¹⁾ De civ. dei V. 10, 2; De lib. arb. 6.

²⁾ Ep. ad Rom. exp. 60: Quod ergo credimus, nostrum est.

³⁾ De grat. et lib. arb. 17.

urmă i se pare lui cea mai perfectă, căci acesta este libertatea pe care noi o avem comună cu Dumnezeu și pe care o dobândim numai în viața sântă, când noi vom fi pe deplin întăriți în virtute și în piositate ¹⁾ Pentru acest cuvânt libertatea de a alege aparține bunurilor mijlocii, care sunt în lume numai pentru ordine, pentru ca toate gradele să fie împlinite; căci după cum trebuie să existe ceea ce e mai înalt și ceea ce e mai jos, trebuie să aibă loc în lume și ceea ce e mijlociu.

Dumnezeu, dice Augustin, ar voi mai bine să aibă servitori liberi, de cât instrumente necesare puterii sale, de aceea el a lăsat oamenilor libertatea; pentru cei ascultători trebuie să se învedereze puterea grației divine, pentru cei neascultători dreptatea hotărîrilor sale. Cu toate aceste sentințe generale, se observă multe greutăți pentru a aduce în armonie această noțiune a libertății cu celelalte puncte ale învățătorei lui Augustin, cu deosebire cu ordinea inviolabilă a timpurilor în care s'ar fi stabilit totul de Dumnezeu ²⁾.

O altă cestiune tot așa de însemnată este și acesta: cum posibilitatea de a păcătui, care fără îndoială se află în libertate, a devenit o realitate? Cum se face că o ființă rațională nu păcătuesce nici odată, alta păcătuesce în tot timpul, și a treia o dată vrea binele, altă dată răul; cum se întâmplă acesta când toate sunt ființe raționale de una și aceeași categorie? Această voință întreită trebuie să aibă un temei. În natura voinței, cum că mișcarea acesteea către rău ar fi naturală și că ar urma în mod necesar de la natură, acesta nu poate să fie. Nu putem dice că ar putea să fie ca mișcarea naturală a unei pietre, care aruncată în sus trebuie să cadă în jos. Dacă ar fi așa, sufletul atunci

---

¹⁾ De corr. et grat. 33. Prima ergo libertas voluntatis erat posse non peccare, novissima erit multo major, non posse peccare.

²⁾ Ritter. Geschichte der christlichen Philosophie pag. 349.

n'ar putea să fie învinovățit, căci el n'ar fi liber. Vină și conștiință de vină nu pôte să aibă loc, unde predomină natura și necesitatea. Augustin la acesta nu pôte să dea nici un răspuns, de cât referindu-se la libertatea voinței¹⁾. Mișcarea sufletului către rău e tot așa de liberă, cum e de naturală aceea a petrei. Voința n'ar putea să fie, ceea ce trebuie să fie, dacă n'ar fi cauza absolută a sa însăși. Ca să mai întrebăm de o altă cauză, atunci ar fi să cercetăm cauza cauzei. «Pentru că voința este cauza păcatului și tu cauți cauza acestei voințe, nu vrei tu óre să afli cauza cauzei găsite? Dacă este așa, la ce sfârșit vor ajunge cercetările tale, dacă nu vrei să rămăi la rădăcina lucrului? Ce cauză a voinței ar putea să fie înainte de voință? Sau cauza este însăși voința și deci nu se deosebesce de rădăcina voinței, sau nu e voință și atunci nu e nici păcat. De aceea nu există nici o cauză provocătoare a voinței celei rele și voința cea rea este numai o lipsă, începând cu aceea că ea se cobórá de la bunul cel mai înalt către ceea ce e mai puțin bun. Pentru ca să afli cauza acestor lipsuri, ar fi tot așa ca și cum ai dori să veđi întunericul sau să audí tăcerea. Nimeni să nu mă întrebe pe mine despre ceva ce eú nu știú, de cât pôte numai așa ca să învețe ceea ce nu se pôte sci. Căci aceea ce nu se pôte cunósce prin forma sa, ci numai prin lipsa acesteia, pôte să fie sciut în așa mod, dacă se pôte dice așa, adică cum că nu pôte fi sciut. Când ochiul privesce formele corporale, el nu vede nicăeri întuneric, de cât acolo unde începe să nu mai vadă. Tot asemenea vede și spiritul nostru forme inteligibile; acolo unde ele lipsesc, el le recunósce numai prin aceea, că nu le mai recunósce. «Cu cât mai mult creaturile sunt bune și fac binele, cu atât aú cause provocătoare. Asemenea eú

---

¹⁾ De lib. arb. II. 50; Enchir. ad Laur. 1.

mai știu că în cine este o voință rea, în acela se întâmplă ceea ce nu s'ar întâmpla, dacă n'ar voi» ¹⁾.

Prin acestea Augustin a voit să clarifice două puncte esențiale. Primul a fost cestiunea despre rău și acesta a adus în discuțiune pe cel de al doilea, adică libertatea. Și aceste două puncte dau naștere la alte două mai depărtate. Primul, dacă există o libertate, după cum el susține acesta cu putere, atunci cum se unesce ea cu presciința lui Dumnezeu. Al doilea, dacă rezultatul libertății omenesci este ceva rău, cum se unesce acesta cu ideea divină de lume, în care răul nu este și nu poate fi subînțeles? Să începem cu prima întrebare. Augustin dice că voința liberă și presciința divină pare că se înlătură una pe alta. Dacă cine-va menține presciința divină, pare că s'ar conduce de următorul raționament: «când toate cele viitoare se știu mai din nainte, atunci se succedă în aceeași ordine în care se știu mai din nainte că au să urmeze; se succede însă în această ordine, atunci Dumnezeu scie cu siguranță mai dinainte ordinea lucrurilor; este însă ordinea lucrurilor sigură, tot așa trebuie să fie și ordinea cauzelor, pentru că nimic nu poate să se întâmple, fără să nu premergă o cauză provocătoare; este însă ordinea cauzelor sigură, prin care se întâmplă tot ce se întâmplă, atunci se întâmplă, tot ce se întâmplă, potrivit pretențiunilor sale și în puterea fatalității, a destinului. Dacă acesta este așa, atunci numai stă, nimic în puterea noastră și libertatea voinței a dispărut. Dacă noi admitem acesta, atunci dispare totă ordinea vieții omenesci; în zadar se mai dau legi, în zadar se mai întrebuintează sfaturi, laude și muștrări și nu mai e drept să mai fixăm recompense pentru cei buni și pedepse pentru cei răi. Ast-fel printr'un lanț de concluțiuni ajunge cine-va acolo, că dice că

---

¹⁾ De lib. arb. 9.

voința noastră liberă numai este nimic. Printr'o ordine inversă de concluziuni ori cine poate să dică că nici o presciință a lucrurilor viitoare nu există. Când voința este liberă, acesta este drumul care conduce acolo; așa dar nu există destinul; dacă nu există destinul, atunci ordinea lucrurilor nu e sigură; dacă ordinea lucrurilor nu e sigură, atunci Dumnezeu nu cunoște ordinea lucrurilor de mai înainte, care nu poate să aibă loc fără cause înainte mergătoare și active; dacă Dumnezeu nu știe mai dinainte și cu siguranță ordinea lucrurilor, atunci nici acestea nu se succed așa cum el știe mai dinainte că au să urmeze, dacă nu se succed în așa mod, atunci Dumnezeu nu posedă presciința tuturor lucrurilor» ¹⁾. Din acestea rezultă că o idee exclude pe alta și cu toate acestea Augustin dice că ambele trebuiesc admise, de orice una fără alta conduce la rezultatele cele mai triste atât religioase cât și morale. «Presciința lui Dumnezeu fără libertate conduce la fatalism, libertatea voinței umane fără presciință conduce la hazard». E numai o părere, dice el, că presciința lui Dumnezeu înlătură libertatea creaturilor și stabilește păcatul ca o necesitate și tot așa e și atunci când se dice că voința liberă înlătură infailibilitatea presciinței divine. «A mărturisi un Dumnezeu și a nega că el știe mai dinainte viitorul, ar fi o nebunie și tot o lipsă de religiositate ar fi și atunci, când cine-va ar nega, că ar putea să fie alt-fel de cât cum știe Dumnezeu de mai înainte și în acest caz presciința divină este înlăturată». Tot asemenea ar fi prea cutezător ca cine-va să nege voința omenescă, căci atunci noțiunea de om ar fi ridicată și chiar tot ce e în legătură cu acesta ²⁾».

Se vedem acum dacă ar fi posibil spre a înlătura obstacolul ce se opune la unirea acestor idei, adică dacă ar fi

---

¹⁾ Dorner, Augustines pag. 83.

²⁾ Rittner, Geschichte der christlichen Philosophie pag. 389.

posibil să admitem, că Dumnezeu scie mai dinainte toate păcatele noastre viitoare, fără ca prin acesta noi să fim nevoiți a păcătui. Înainte ca Augustin să deslege această cestiune, spune singur că o deslegare științifică nu ar fi tocmai necesară și că ar trebui ca fie-care din noi să aibă credința în acesta și să fie tare în această credință, căci numai astfel va putea ajunge la sfințenie. E destul, țice el, ca conștiința morală a omului să le cêră pe amândouă adică și pre știința și voința liberă și omul să credă pe deplin. Dacă însă o mare parte din ómeni sunt nelinisciți de această cestiune, totul provine de acolo că ei nu sunt destul de tari în credința lor. Cu toate acestea Augustin nu se dă la o parte de a căuta să dea o explicațiune științifică. El se exprimă astfel: «Dacă tu ai sci mai dinainte că cine-va ar păcătui, ar trebui óre ca el să păcătuéscă în mod necesar? Această presciință n'ar implica în sine nici o constrângere de a păcătui, de și cine-va ar fi póte sigur de presciința sa. Dacă, cu toate acestea, presciința ta, de ceea ce va face cine-va în urmă, nu'í contrariază voința acestuia, atunci și Dumnezeu mai dinainte va putea să vadă cum ómenii păcătuiesc, cu de la sine putere, fără ca prin acesta să fie silit cine-va la păcat». Decí nu pentru aceea că noi scim mai dinainte, păcătuiesce cineva, ci pentru că păcătuiesce, adică se hotărâsce în deplină libertate pentru acesta, de aceea noi prevedem acest lucru». Nimeni nu se gândesce, țice Augustin, să socotéscă această presciință ca o cauză a hotărârei sale.

Augustin face deosebire între voința și știința divină. El plecând de la ideea simplităței abstracte și fără predicate a substanței divine e departe de a declara identice știința și voința divină, preexistența și predestinațiunea. El nu póte să facă acesta, căci voesce tocmai să dovedéscă că Dumnezeu scie réul, fără să-l voéscă. Care este deosebirea de căpetenie pe care o pune între știință și voință? Voinței

i-se atribue activitate, știința din contră are baza determinării sale în obiect. «Cât de puțin este memoria ta cauză că ceea ce se va întâmpla o dată este necesar să se întâmple așa, tot atât este și preștiința divină cauză că trebuie să se întâmple ceea ce se va întâmpla. Și după cum tu îți aduci aminte de ceva ce ai făcut, fără ca prin acesta să fi făcut tot, de ceea ce îți aduci aminte, tot așa știe și Dumnezeu mai dinainte totul, ceea ce el va produce, fără ca prin acesta el să producă tot, despre care știe mai dinainte că se va întâmpla. Ceea ce însă n'a efectuat Dumnezeu însuși, poate totuși să fie sub judecata lui Dumnezeu fără nici o dificultate și potrivit dreptății sale, poate să pedepsască păcate, pe care el le-a prevăzut, căci de și le a știut mai dinainte totuși nu a luat parte la ele»¹⁾. Acesta este modul de vedere al lui Augustin în această chestiune așa de principală.

M. P.

¹⁾ Böhriger, Kirchen Geschichte, pag. 290, 298.

CARTE DE SFĂTUIRE

a Prea Sânteii Sale Părintelui Mitropolit la postul Paștilor, întru care dă voie să mănânce și dulce ómenii, pentru lipsa bucatelor.

Acéstă Enciclică are mare însemnătate și istorică și religiósă; pentru că în ea ni se spune, că în anul 1795 era o lipsă de nutremînt în țară, din cauza exportului forțat a grânelor și porumbului nostru în Turcia, rămânând locuitorii fără hrană și amenințați a muri de fóme; apoi că Biserica Românescă vădînd greutățile prin care trece țara și locuitorii ei, deși erau aceste timpuri grele, în vremea postului celui mare aú dat voe, în urma unui sfat, compus dintre Arhieriei, Domnitor și ómenii politici ai țarei, că locuitorii să mănânce de dulce orí frupt, când n'aú alt ceva cu ce să se hrănescă.

Era pe atunci Domnitorul Țarei Alexandru Moruzi, iar Metropolit în Valahia Dositeiú Filitis, grec de origină. Acéstă Enciclică este scrisă în spiritul Creștinismului și a Canónelor Bisericești, cari învoesc la lipsă mare și bóle grave, de a se deslega postul, orí-care ar fi; pentru că prin post se urmărește de Creștinism înfrânarea dorințelor materiale neraționale, abstenența de îmbuibare și predominarea sufletului asupra trupului. Acest lucru n'ar putea avea realitate, când s'ar lua creștinului putința de a'si satisface cu abundență poftele lui trupesti. In cestiunea nóstră, Enciclica de față îngăduie de a mânca de

dulce în postul mare, pentru că cei ce n'ar mânca, lipsiți fiind de altă hrană, ar fi amenințați a muri de fómé, ceea ce este un păcat de mórte, în Legea creștină. Prin acéstă carte pastorală să îndémnă ca ómenii avuți, cari aũ produse în grânarele lor se împrumute ori se vîndă pe prețuri moderate țăranilor lipsiți; iar cei ce aũ în ei spirit creștinesc să dea de pomană celor flămânđi, pentru ușurarea și mântuirea sufletelor lor. Nu nemâncarea, ori abținerea numai ne va duce la fericirea făgăduită de Creștinism, ci acestea unite cu faptele nóstre bune. Este adevărat că cel ce este sănătos dintre creștini și numai în disprețul disciplinei bisericești mănăncă și se îmbuibéză în posturi, săvîrșaste un mare păcat. Când însă există lipsa, fómete, ori ești în drum și n'ai alt ceva de mâncare, poți deslega postul, pentru că așa a făcut și Apostoli. Intențiunea rea constituie responsabilitatea și greutatea păcatului. Neștiința, nevoia mare și fómetea justifică deslegarea postului, pentru că cel flămând numai gust de plăceri sensuale nu mai are, fiind amenințat de a muri de fómé. Ast-fel fórte creștinește a lucrat în acéstă împrejurare gravă Biserica nóstră națională, prin Ierarhiile săi.

Acéstă Enciclică a fost scrisă în București și trimisă apoi și celor-l-alți Episcopi ai țării spre a pune în lucrare, citind'o și prin Biserici, în auđul poporului în trei Duminici. Ea face onóre spiritului înalt creștinesc de care erau conduși Ierarhiile nóstri în acele timpuri grele.

*Cu părintésca dragoste molitvă și blagoslovenie trimetem frăției tale
Agie Argeșiu Kir Iosif.*

Cea mai întâi și ne tăgăduită datorie a unui bisericesc păstor este ca să învețe cuvîntul blagocestiei în turma lui Christos cea cuvîntătoare, și să-i povățuiască spre lucrarea

poruncilor lui Dumnezeu, purtând grijă pentru mântuirea sufletelor lor și pentru pașa vieții lor, și câte sînt pentru blagocestie, care iaste cea mai întîi și mare datorie, să-l povățuiască la pașa cea cu diadinsul a Dumneștilor Dogme, din care cea mai trebuincioasă iaste a crede fiește-care creștin în Tatăl, în Fiul și în Sfîntul Duh, într'o Dumneire în trei fețe și să iubească pe acest Dumnezeu din tot sufletul și din tot cugetul și din totă virtutea sa, adică să'și primejduiască viața lui pentru dragostea Dumnezeului său, și să nu'și bage în sîmă toate avuțiile și totă lumea, căci atunci are cine-va totă lumea, toate avuțiile sale în viața sa, când își are sufletul său cîștigat, pre care suflet întru adevăr îl perde împreună cu trupul atuncea, când tîgăduște pre Dumnezeul său cu faptele sale cele rele, pentru că ce folos pôte să aibă omul, (după cum însuși Christos Dumnezeul nostru arată) «de va cîștiga totă lumea și își va păgubi sufletul» și va perde și fericirea cea veșnică pentru lucruri vremelnice și zadarnice. Deci are datorie fiește-care creștin să se cucerească și să iubească pre Dumnezeul său din toate puterile sufletului său, și să nu bage în sîmă trupul și pre însuși lumea pentru Mîntuitorul și Ziditorul său, căci de va avea pre Dumnezeu ajutor luiși, va avea toate bunătățile, iar dacă îl va perde cu faptele lui cele rele, va perde toate lucrurile și pre însuși sufletul său; dar ore ajunge numai atîta ca adică să păzască cine-va numai această lege, și să iubească numai pre Dumnezeu, fără a face altă ceva? numai această singură iaste ne isprăvită, fără folos și mîrtă, «căci credința fără fapte iaste mîrtă, după cum și faptele fără credință sunt mîrte» Urměză dar negreșit și a doua poruncă care dice: «să iubești pre aprópele tîu ca însuși pre tine, și cu aceste două se lucrédă totă legea»; după cum dice însuși Mîntuitorul nostru: «întru aceste două porunci totă legea și proorocii să închee», adică toate poruncile lui Dumnezeu se sîvrșesc cu lucrarea acestor două. Deci se cade

ca fiește-care creștin blagocestiv să păzescă desevirșit aceste două porunci, și să iubească nu numai pre Dumneșeu ci și pre aprópele seú, pre vecinul seú, fără a face osebire rudei și străinului prietenului și vrăjmașului și atunci intru adevăr iubind pre fratele seú, iubește și pre Dumneșeu seú, căci după cum ȃice Ión Bogoslovu «cela ce ȃice că iubește pre Dumneșeu și pre fratele seú, pre aprópele seú, iar pre vecinul seú uraște, acela iaste mincinos, căci cum póte să iubească pre Dumneșeu pre care nu'l vede, în vreme când uraște, pre fratele seú pre cel asemenea lui, pre carele îl vede în tóte ȃilele»; pentru acésta este mórtă nu numai singură dragostea cea către Dumneșeu și neisprăvită, când nu urméză și cea adevărată dragoste cătră vecin, care atuncea se ȃice că iaste, când se lucrédă cu fapta, după cum însuși Christos în Dumneșeasca lui Evanghelie ne-o adevéréȃ de-sevırșit când ȃice: «am flămânzit și m'ăȃi dat de am mân-cat, insetoșat-am și m'ăȃi adăpat, gol am fost și m'ăȃi îm-brăcat, strein și m'ăȃi primit, bolnav și m'ăȃi cercetat, în temniȃ și aȃi venit la mine»; și pe unii ca aceștia iubitori de fraȃi îi fericéște ȃicând: «Veniȃi blagosloviȃi părintelui meu de moșteniȃ împărăȃia cerurilor care este gătita voué de la începutul lumei». Apoi ce lucru greú iaste ca să hră-nești pre fratele teú când este flămând, ai, dá, ȃi-aú dat Dum-neșeu, nu ținea, că perȃi și pre aceea ce ai, și îți perȃi și sufletul, ai grăú în grópă, îl ascunȃi, l-ai perdut, că îl mă-nâncă gărgăriȃ, iar pre sufletul teú munca Iadului; ai po-rumb nu'l ascunde că se mucește, îl perȃi și perȃi și pre fratele teú și pre sufletul teú și rămâi blestemat de norod. Deci dá frate dintr'aceea ce ai, și Dumneșeu te va blagos-lovi pentru că lucrezi legea lui și poruncile lui, și îl ai intru ajutor, și intru acésta lume vei avea cu Dumneșeu tóte bu-nătăȃile, iar în cea viitoare vei avea împărăȃia cerului.

Iată dar fraȃilor vreme bine primită, iată vreme de po-căinȃ, acum avem vreme de a ne pocăi în sfintul post și

să iubim în faptă pre Dumneșeu și pre aprópele nostru. Iată avem vreme de lipsa hranei cu care ne pedepsește Dumneșeu pentru păcatele noastre, și acesta o aș pricinuit lenevirea și lăcomia noastră, căci că am vîndut și aceea care aveam pentru ca să câștigăm, lăsând pe cei de un neam al noștrii în lipsă. Dar iarăș Dumneșeu cel mult milostiv nu ne-aș lăsat ne mîngăiași până în sfîrșit întru această vreme de lipsă, ne-aș hărăzit un Domn milosârd, iubitor de ómeni, drept, bun, priveghelnic, ne pregetător, ca să ne pîrtinască într'acastă lipsă, și să ne hrănescă purtând grija din tóte pîrșile de hrană, cât este prin putinșă, atât într'acele cincî judeșe de peste Olt, cât și în cele-l-alte judeșe tóte ale șerii, cu a trimite pretutindenea ómeni de aș cumpărat hrană din locuri depărtate, grijându-se pentru noi toși, ca un pîrinte pentru fiî sêi, și după ce aș făcut nenumărate mijlóce pentru ca să ușureze cererile împêrășeși și să împlinască poruncile împêrășiei cu paguba sa, pune și acum osteneî și cheltuelî și iaste tot-d'auna cu priveghiare pentru mîntuirea norodului sêu. Iată mila lui Dumneșeu spre noi cu înălșimea sa; ci dar veniși și voi frașilor să urmași bunătășei mării sale, și întâi cei bisericeși, cari sinteși pilda creștinilor spre faptele cele bune, cea ce are (aveși) din voi hrană să nu o ascundă, să dea și la altul, să o vîndă cu preș de măsură la frași lui cei lipsiși, și să piardă pușine bucate pentru împêrășia cerescă, să postescă acest sânt post, sâturând pre frașele sêu, căci postul cel adevêrat iaste a ne feri de păcat și a lucra poruncile lui Dumneșeu, din care cele mai întâi sint precum am șis: Dragostea către Dumneșeu și către vecin. Al doilea clirosul cel politicesc, carele se hrănește și se slujaște de cătră norod și în orî ce vreme se ajutorésză în tot chipul, cine va avea să scóșă să împărtășască, să vîndă cu preș de măsură, iar într'alt chip arătând nemilos-tivire va avea pre Dumneșeu împrotivitor, va perde tóte, își va perde și sufletul; acum, am șis, este vremea să simșim

datoria care avem către Dumnezeu și către norod, și să urmăm milostivirei și iubirei de oameni, Domnului și Tatălui nostru; iar de nu vom face așa și de nu vom simți, vom fi împotriviți lui Dumnezeu și Împăratului și Domnului nostru, și vom avea blestem și de la Dumnezeu și de la norod. Deci să sfințim sfintele pasesimi cu facere de bine și cu împărtășirea de hrană la frații cei lipsiți și flămânzi, pentru ca cine va avea și nu va împărtăși și pre alții, acela și de va posti nu va avea plată, și va fi ca bogatul acela de care spune sfânta Evanghelie pre carele îl ticăloșăște Christos pentru nemilostivirea lui dîcînd: «nebune, nebune, într'acéstă nópte vor cere sufletul de la tine, deci acele care ai gătit cui vor fi», mai vîrtos acela care nu va împărtăși și pre altul din bucatele sale care are, iaste un alt Iudă, ce vinde spre mórte pe fratele său. Dar mai pre urmă de va rămânea lucrul ca cela ce are să nu dea aceluia care nu are, orî se cade să móră de fóme?, să nu fie. Pentru acésta după voia și știrea prea iubitorului de oameni Domnului nostru, sfătuindu-ne împreună cu cei ce se află aici întru Christos frați ai noștri Arhierei și Episcopi și tot clericul bisericesc, dăm voe ca să deslege numai întru acest post al acestui an lipsit și cu iarna grea, adecă al 1795, păzind numai septămâna cea dintâi și cea după urmă, cum și Mercurile și Vinerile cu post, iar în cele-l-alte zile să mănânce dulce, însă aceia ce n'aũ bucate, iar ceia ce vor fi avênd și ('l) vor deslega numai și numai pentru lăcomie, să știe că sînt în păcat de mórte, fiind-că acéstă lăsare s'aũ făcut numai pentru cei ce n'aũ, ca să nu piară de fóme, și sfînta Biserică care aũ orînduit post l'aũ aședat spre omorîrea patimilor, iar nu spre omorîrea ómenilor; căci pentru vreme de nevoe se face economie, după cum și proorocul David aũ mîncat prescurile bisericeî, ce eraũ orînduite numai la preoți, făcênd'o acésta pantru ca să nu móră aflându-se în vreme de nevoe.

Deci și frăția ta să dai această știre la toți aceia cari n'aũ trebuincioasa hrană ca să deslege a mânca dulce, să nu móră de fóme, drept care dăm și noi iertare și mai înainte de noi Dumneđeũ, că după cum ȃice Apostolul Pavel: «nu facem purtare de grijă a trupului spre desfătare, ci spre paza vieței», voind ca să se mântuiască norodul sufletește și trupește, și să îndemneze pre cei ce aũ ca să împărtășască și pre cei ce n'aũ, rugându-ne milostivului Dumneđeũ ca să erte pre cei lipsiți, imputernicindu-i să pótă petrece și ei această lipsă cu răbdare și cu frica lui Dumneđeũ, rugându-se toți lui Dumneđeũ pentru petrecerea cea cu mulți ani și ne clătita întărire a prea Înălțatului și milostivului nostru Domn, care este părinte de obște, și purtător de grijă.

Așa să urmez, dând de știre la aceia cari n'aũ, ca să deslege, iar celor ce aũ le poruncim ca să postéscă, dând din prisosul lor la aceia cari sunt lipsiți, cu preț de măsură, că de nu vor face așa vor fi blestemați de norod, și se vor pedepsi într'acéstă vieță și în cea viitoare. Către acesta să se și gătéscă toți Creștiniil a se ispovădui dupre datoria creștinéscă. Deci această sfătuire a nóstă duhovnicéscă să se cetéscă în trei Duminici de rînd prin tóte bisericile.

1795 Februarie 13.

C. E.

FOLÓSELE VIETEÎ RELIGIOSE PENTRU INDIVID ȘI SOCIETATE.

Orî care ar fi starea socială a omului, fie el cult sau incult, bogat sau sêrac, tînăr sau bătrîn, liber sau serv și în orî ce regiune s'ar afla pe fața pămîntului, este știut, că nu pôte trăi, fără a avea o religiune óre care, sau niște credințe religióse, căci simțul religios este ceva innăscut în om. Dar dacă omul nu pôte trăi, nici ca individ, nici grupă în societate, fără credințe religióse, de la sine se înțelege, că aceste credințe nu trebuie să le aibă numai de formă, sau numai cu numele, căci acésta nu l'ar folosi la nimic. Apoi dacă religiunea, ca simț innăscut în om, este un simț nobil, care îl înobiléză și îl înalță, de la sine se înțelege, că lîngizarea sau paralisarea acestuî simț nobil, nu numai că nu-l mai pôte ajuta la nimic; dar din contră îl vatămă și îl duce la cea mai desêvrșită desorientare; și atunci ne avênd nici o busolă în viéță, trăește fără rost o viéță neumană, demnă de animale, iar nu de om, ființa rațională și nobilă, făcută după chipul și asemănarea lui Dumneđeü.

Ca simțul religios, pe care omul îl are înăscut în sine, să îi fie de folos, trebuie ca el să fie cultivat și să dea semne de viéță în om, adică să rodéscă, dovedindu-se acésta rodire prin o viéță religiósă, conformă cu acele principii sau credințe religióse, pe cari el le are; iar folosul unei ast-fel

de vieți religioase pentru om și societatea în care trăește, depinde de natura credințelor sau a religiei ce o profesă. Este religia omului o religie pozitivă, o religie *drăptă, adevărată și rațională*, atunci foloasele unei astfel de religii, după care omul își normează viața și toată activitatea sa socială, sunt mari, sunt salutarii. Și din contră, dacă religia ce o profesă cuprinde idei josnice, neraționale, se înțelege că o călăuză a vieții sale, întemeiată pe astfel de idei, nu numai că nu îi va aduce mari foloase, dar din contră îl va ține în înjosire și degradare, făcându-l inaccesibil de vre-un progres sau înălțare morală și culturală.

Din toate religiunile cunoscute sub soare până astăzi, incontestat este că singura religie *pozitivă, drăptă, adevărată și rațională*, este religia creștină. Când dar ne-am propus a vorbi despre foloasele vieții religioase pentru individ și societate, adică pentru fie-care om și pentru societatea din care face parte, înțelegem *foloasele vieții religioase creștine*.

Acastă religie dorim ca să lucreze în viața noastră, adică în inima și sufletul fie căruia din noi. Ea să ne fie mentorul și călăuză a vieții care să normeze toți pașii vieții noastre și pururea să trăim conform învățăturilor cuprinse în ea, conform regulilor, după care ne învață să ne conducem în viață, pentru ca să putem fi adevărați creștini. Căci numai astfel trăind putem avea o viață liniștită și pacinică și putem prospera în toate întreprinderile vieții noastre. Atunci viața ne este de folos și nouă fie-căruia și societății din care facem parte.

Socotim necesar a arăta foloasele vieții religioase, pentru societatea noastră românească, căci multe rele de cari suferim sunt în mare parte din cauza înstreinării fie căruia din noi, de la viața pe care ne-o insuflă sfânta religie ce o profesăm. Vom dovedi în acelaș timp, că această înstreinare

este desastruósă, pentru fie-care din noi și pentru societate; și cum din cauza ei mulți ne mai având nici un fel de călăuză în viață, își pierd și calea și cărarea, și d'aci mulțime de nenorociri în familii și societate. Vom arăta în cele din urmă, că numai atunci când credințele sfintei noastre religii se vor păzi și vor da ródé în viața noastră, numai atunci fie care, cu viața sa, va fi o podóbă socială și societatea noastră va fi model prin ordinea și corectitudinea ei. Numai atunci în ea va domni virtutea; căci toți membrii ei se vor inspira în toate faptele lor *de frica lui Dumnezeu și adevărata iubire sinceră către aproapele, bazele vieții religioase creștine.*

Acestea dise generic, să vedem cum viața religioasă este de folos individului, adică fie căruia din noi, ca d'aci să putem vedea folósele ei pentru societate.

1) *Folósele vieții religioase pentru individ.*

Ori-care ar fi pozițiunea socială a omului, el trebuie să aibă un motiv de siguranță, care să'l liniștéască și să'l asigure despre sórta sa presentă și viitoare. El are nevoie de o mângâere în necazurile și suferințele sale; de un frîu, care să'l stăpânéască pornirile și patimile sale; de o măsură, care să'l calmeze în bucurii, mai ales când ele sunt excesive, de un principiu normativ, care să'l îndrumeze și să'l îndemne tot d'a-una la bine și să'l păzéască de rele. Și un ast-fel de principiu normativ pentru viața omului și atât de necesar pentru el în viață, nu i'l póte oferi nimeni de cât religiunea, și nimic nu'l póte înlocui. *El este fórte necesar omului în viață, indispensabil, și nu'l are chîar de cât de la religiune și prin religiune.* De aci necesitatea unei vieți religioase, unei vieți pioase creștinești, singur e de folos omului în lumea acésta. Pentru a ne convinge de acest adevăr, n'avem de cât a arunca o privire generică a-

supra adevărurilor, pe cari ni le insuflă sfinta noastră religiune.

Tot ce ea ne învață nu are alt scop, de cât a ne mângăia, a ne încuragia și îndemna la bine; a ne inspira încredere în noi înșine și unul către altul; ne învață și recomandă pacea, supunerea noastră la voința lui Dumnezeu și iubirea desăvârșită către El și către aprópele nostru.

Sfinta noastră religiune ne învață, că omul nu este o producțiune a întâmplărei saú al unei naturi órbe, ci făptura mânilor lui Dumnezeu, făcută cu deosebită îngrijire și Dumnezeu d'a pururea vede și îngrijește de ea.

Mai departe ne învață, că Dumnezeu a pus la dispozițiunea omului tóte bunătățile pământului și tot ce universul cuprinde, ca să se bucure și să se veseléscă de ele. Și, înzestrându'l cu minte, judecată și înțelepciune, a supus stăpânire lui tóte ființele de pre pământ, ca să domnéscă asupra lor și să fie lor stăpân.

Și ca individ a parte și ca societate, omul se póte bucura de tóte bunătățile naturei; iar întrebuintărea moderată și cumpătată a tot ce Dumnezeu a pus la bunul plac al ființei, făcută după chipul și asemănarea sa, îi face vieță mulțămită și fericită și află în darurile naturei un izvor nesecabil de bunătăți, de mulțămire sufletéscă și de fericire.

Mai mult chiar. Sfinta noastră religiune ne învață, că órta noastră nu se mărginește, nici nu se sfârșește în acéstă vieță trecétóre. Fericirea dorită de sufletul nostru și pe care nu am putut'o dobândi în acéstă vieță, religiunea ne învață, că o vom avea-o dincolo de mormânt, în vieța viitóre; iar acéstă speranță și credință ne o garantéză însuși Dumnezeu prin Cuvintul său, carele este glasul adevărului și al dreptăței. Dacă vre-unul din noi suferé în vieța sa, aci pe pământ, acésta trebuie să o considere ca o cercare momentană și orí o va socoti-o ca o expiațiune a greșalelor sale, saú ca o contra-balansare a pornirilor sale împătimate; în tóte suferințele sale, așteptarea sigură a unui viitor fericit, îi dá

putere, îl mângăe și îl întărește, ușurându-i tótă greutatea suferințelor și păzindu'l de a nu cădea în desnădėjduire.

Cel ce crede în Dumneđeű și în providența sa, nici o dată nu se teme, că va vedea sdruncinată saű perturbată ordinea pusă de creator în natură, căci el are credința fermă, că aci a domnit cea mai desėvirșită înțelepciune, iar bunătatea supremă a Creatorului ne garantėză existența ei și a nóstră. După învėțătura revelată, credinciosul știind, că Dumneđeű a creat lumea pentru om, vede o legătură strinsă între ordinea fizică și cea morală, care se întemează pe bunătatea, dreptatea și sfințenia Creatorului. D'aci credinciosul se edifică moralmente pe credința, că Dumneđeű făcėnd pre om, i-a inspirat o încredere desėvirșită în el însuși, în ideile, credințele și convingerile sale, în vocea sentimentului intern al conștiinței sale, în afirmările și încredințările sentimentelor nóstre, bine conduse și în mărturia celor-l-alți ómeni. Fără acėstă încredere ordinea morală nu póte exista; prin urmare nu póte exista nici societate și atunci totul este amenințat de cea mai desėvirșită desordine și distrugerea ar fi sfirșitul fatal, ce ar amenința totul, pe om și întrėga ordine fiisică.

Legea și principiile dreptăței, pe care fie care din noi le simte sădite în inima sa, sunt acelėși în toți ómenii, căci după învėțătura sfinteii nóstre religiuni toți ne tragem din Adam, toți suntem frați și fii ai aceluiași părinte comun, Dumneđeű, căci strėmoșul genului uman a fost creat de Dumneđeű. Acėstă lege și principii sunt garanția, cea mai sigură a încrederei reciproce, ce trebuie să avem unul către altul și care trebuie să domnescă între noi; mai ales când vedem, că de la început Dumneđeű muștrând pe ucigătorul Cain, se referă la ea și îi spune: „*Glasul síngelui fratelui tėű strigă către mine din pământ....*¹⁾).

¹⁾ Veđi cartea Facerei IV, 10 și următóarele.

Credinciosul simte și este convins că trebuie a privi pe cei-l-alți ómenii ca pe niște frați ai săi cu adevărat și astfel în iubirea sa frățească are dreptul să se încredă în ei, să se aștepte la o încredere și iubire reciprocă și să simtă cea mai mare satisfacțiune și mulțămire sufletescă făcând bine și ajutând pre semenii săi, căci face bine și ajută pre fratele său. Iar dacă se întâmplă ca între ómenii să fie unii răi, capabili d'a face numai rău și d'a săvârși tótă crima și fără de legea, credinciosul se întristeză de acesta, și are desevârșita încredere, că ast-fel de vrăjmași ai lui Dumnezeu vor fi pedepsiți aci pre pământ, de lege, după faptele lor; iar dacă dreptatea și legile omenești nu-i va putea prinde și pedepsi, ei nu vor scăpa nepedepsiți; dreptatea dumnezească îi va urmări și dincolo de mormânt și nu vor scăpa d'a nu-și lua pedepșa după faptele lor. Ast-fel cugetă, ast-fel crede și pe ast-fel de principii își edifică credinciosul tóte vieța sa morală, căci de ele se silește a se călăuzi la tot pasul și în orii ce întreprindere.

Dar să vedem care ar fi starea omului lipsindu-i aceste principii și călăuză bine făcătoare în vieța; cum se pórtă și unde ajunge și să luăm lucrurile chiar de la început.

Dacă Adam, după ce a căzut în păcat, și s'a văduț din culmea bunătăței și a fericirei în cea mai extremă nenorocire și desnădăjduire, dice el în acel moment, când se gândea ce a fost și ce ajunsese nu ar fi credința, adică acea rađa de speranță pe care i-a dat'o Dumnezeu, singura care îl mângâia în nenorocirea sa ¹⁾, ce ar fi făcut. Nu ar fi atentat el la vieța sa, și chiar a femeii sale? Dar nu. Cuvântul de mângâere al Domnului, care îi este lege și religie, devine legătură tare între el și Dumnezeu Creatorul și îl face a vedea chiar în fiii săi pre Mântuitorul promis. Când Eva naște fiu, el exclamă cu bucurie: „*Iată am dobândit om pentru Dumnezeu și a pus numele lui*

¹⁾ Comp. Cartea Facerei VI, 15 și următoarele.

*Kain*¹⁾, și speră că chiar acesta va schimba soarta sa și a urmașilor săi. În schimb însă miseriile și nenorocirile curg. Indată după aceea, sub ochii săi vede mórtea fiului său iubit Abel și timp de nouă sute și mai bine de ani cât trăește, seria miseriilor și a nenorocirilor, a căror cauză nu a fost de cât el însuși, pare a nu se mai sfârși. Dar în toate acestea promisiunea pe care i-o dăduse Dumnezeu, că va veni un mijlocitor, care pune capăt suferințelor sale și îl va împăca cu Dumnezeu, readucându-l iarăși la el, este singura rază ce-l încălzește, îl mângâie și îl întărește; acesta îi este lege și religie și ea îl face să suporte și el și urmașii săi cu ușurință toate nenorocirile în timpul cel lung de penitență.

Care ar fi fost desolarea lui Iob și ce ar fi făcut el în desperarea și nenorocirea în care căduse, dacă el cu sănătatea și averea și perdea și religiunea sa și încrederea în Dumnezeu și providența sa? Desbrăcat de toate bunurile și fericirile vieții acestea terestre, atât de măgulitoare și încântătoare, privat de copiii săi, insultat de soția sa; acuzat și calomniat de chiar prietenii săi iubiți; părăsit de toți aceia căror le făcuse bine și îi ajutase, cuprins de bătă și răni dureroase și înfricoșate, istovit de dureri și suferințe, el nu mai avea nici un ajutor și nici o alinare de nicăiri în lumea acesta. Numai Dumnezeu îi rămăsese. Numai acesta nu-l părăsise și era cu el. Și astfel Iob își păstrează pacea conștiinței în inima și sufletul său. Indură cu tărie și curaj suferințele ce-l cuprinsese și triumfă contra tuturilor curselor și ispitelor, și lasă omenirei întregi pentru tot-d'a-una un exemplu viu despre puterea, tăria și efectele miraculoase ale credinței în Dumnezeu, manifestată prin o viață pioasă și religioasă. Exemplul lui Iob inspiră și va inspira admirațiune credincioșilor în vécule vécului, iar necredincioșilor de a pururea frică și cutremur.

²⁾ Comp. locul citat cap. IV, vers. 1 și următoarele.

Dar dacă acesta și ast-fel este viața credinciosului, ce va fi omul când, mai ales în suferințe, i-ar lipsi această mângăere, acest sprijin? Ce trebuie a crede despre aceia cari vor să priveze pe om de acest mentor, povătuitor sincer și sprijinitor în toate nevoile și necazurile pentru a-l duce la limanul cel liniștit al mântuirii? Se poate susține că unii ca aceștia vor binele omului și al omenirii?

Dar să vedem cum este viața omului lăsat în sînul naturei, așa cum îl crește și îl dezvoltă ea, fără ca să știe sau să audă ceva de religie și Dumnezeu.

Iată cum descrie celebrul Pliniu pre omul naturei, pre omul lipsit de credință, religie și Dumnezeu:

«Intre diferitele animale, dice el, proeminența o are omul. Lui se pare că natura l-a pus la dispozițiune spre a se folosi de tot ce a produs ea; dar ea îi vinde așa de scump producțiunile sale, în cât pare a se purta față de el mai mult ca o mumă vitrigă de cât ca o mumă duioasă din sînul căreea ar fi ieșit omul. Omul este singurul dintre animale care are nevoie de îmbrăcăminte, pe când ea (natura), se îngrijește a da celor-l-alte animale tot felul de acoperămînturi preservative sau existente. Ea le inzestră cu cochili, le acoperă cu tot felul de piei unele tari dar mlădiose, precum sunt peștii, reptilele, altele așa de tari în cât se servește la tot felul de intemperii ale naturei; pe altele cu pene, pe alte cu puf; unora le dă aripi, altora instrumente de apărare contra or căruia atac. Ea îmbracă arborii și plantele cu tot felul de podobe și coji pentru a suporta și frigul și căldura și orî ce le ar ataca. Dar, pe când are atîta grijă pentru toate acestea, numai pe om, ca printr'un fel de despreț către el, îl lasă să se nască gol, întins pre pămînt. Il lasă să-și începă viața cu țipete și plîsete, și nu s'a vădut nici un copil care să zîmbescă sau să rîdă înainte de a implini patru-deci de zile. După ce se naște ast-fel, el nu este lăsat în pace a crește și a se dezvolta; ci are nevoie d'a fi înfășat, adică legat și tărășat; lucru de

care sunt scutite toate cele-lalte animale. Fiul cu întâetate al naturei; animalul care este menit a comanda și stăpâni pre cele-lalte are nevoie pentru a crește și a se desvolta spre a fi legat de mâini și de picioare. El plânge, suferă, fără a avea altă vină, de cât aceea că s'a născut. Nu este óre o nebunie d'a cugeta că o ființă intrată în așa mod în lume, îi dă dreptul d'a sări asupra tuturilor, a se pune în capul lor și a le stăpâni? Dar nu numai atât; îndată vin bólele, suferințele și lécurile sale sunt fórte neplăcute; tot felul de vindecări cele de erî înlocuite prin cele de astă-đi.

Animalele sunt chiar de la început ceea ce sunt. Unele încep chiar de la început a alerga, altele a sbura; unele a'și încerca puterea ce o aű, altele a înota. Singur omul în momentul născerei sale nu știe nimic; și este incapabil dacă nu este îngrijit. El nici nu merge, nici nu vorbește, nici nu se póte nutri. Natura nu l'a învățat nimic alt de cât să plângă. Și óre n'a făcut acésta pe mulți să cugete că ar fi mai bine ca cine-va să nu se nască, saű să dispară de îndată. Pentru ce fără vină aceste suferințe chiar de la început?

Pare că numai pentru om sunt rezervate ca contrast lacrimile, dorința d'ași satisface plăcerile, ambițiunea, avariția; iubirea nespūsă pentru vieță, superstițiunea, perspectivă morței și a mormintului și dorința d'a nu mai muri nici o dată. Nici un animal nu are o vieță atât de agitată, atât de bogată în plăceri, în patimi, unele mai violente de cât altele; nici unul nu concede ca el, și nici unul nu se resbună mai înfricoșat ca el.

Vedem pe animale simpatisând fie-care cu specia sa. Se adună între ele, și se unesc contra celor ce vor să le atace. Leii nici o dată nu'și arată puterea și ferocitatea lor contra leilor. Șerpii nici o dată nu se mănâncă unii pe alții; iar monștrii mărilor, nici o dată nu înghit pre cei din spe-

cia lor. Dar omul n'are vrăjmaș mai crud și mai feroce de care să se témă, de cât tot pe om ¹⁾».

Acéstă descriere clară, precisă și amănunțită a miseriilor omenești, contra cărora nimeni din cei ce n'aũ religiune și nu cred în Dumneđeũ, nu pot găsi nici un remediũ, a făcut pre mulți din filosofi cei vechi să credă că sufletele omenești aũ existat cu mult mai înainte d'a fi unite cu trupurile și că unirea lor cu acestea, este o pedépsă la care le-a condamnat dreptatea divină pentru ca prin suferințe să expieze în acéstă lume crimele sėvırșite într'o altă lume anterioră. Precum se vede, ei presupuneaũ un fel de păcat original; dar lipsiți de revelațiunea divină, nu puteaũ a'l concepe și precisa, nici a'l spune lămurit.

Dar dacă privim și examinăm tristul tabloũ făcut de Pliniũ, însuflețiți de sentimentul religios și de credința în Dumneđeũ, tot echivocul dispare. Totul se explică și omul își dă sémă despre sine și sórta sa în lumea acésta, cu tóte suferințele și miseriile ce îndură.

Proeminența saũ superioritatea, ȓice ironic Pliniu în tristul sėũ tabloũ, o are omul. Lui natura i-a pus la dispozițiune spre a se folosi de tóte bunurile ei; dar acéstă folosință, adaugă el, omul o plătește scump, căci de la intrarea sa în lume până la mormint, nu îndură de cât miseriũ, suferințe și nenorociri. ...

Mėsurând tóte aprecierile acestea cu mėsura cuvintului inspirat al Bibliei, omul ese din starea josnică în care îl lasă marele naturalist. Intăietatea și superioritatea i-se cuvine, căci el nu este produsul întâmplărei, ci operă a lui Dumneđeũ, facerea mânilor Sale, ființă după chipul și asemėnarea sa. El nu are nimic comun cu animalele. Acestea sunt de la începutul ființării saũ al vieței lor, aceea ce sunt și trebuie să fie. Natura și facultățile lor, dacă fa-

¹⁾ Comp. Pliniu ist. nat. cartea VII.

cultăți pot avea, sunt mărginite la o viață izolată; al cărei, tot rostul, nu e altul de cât hrana. Nu tot ast-fel este omul. El trebuie să se desvolte și să învețe totul, căci urmăzează a'și da sémă și de rostul vieții sale și de scopul societății pentru care este menit, în care urmăzează a trăi, a lucra și a o folosi. El urmăzează să învețe și să știe că numai în virtute va afla plăcere și mulțămirea sufletescă, pacea conștiinței sale și culmea fericirii posibile aci pre pământ, lucru de care animalele și chiar omul naturei sunt cu desăvârșire streini și incapabili.

Călăuzit de sentimentul religios, omul știe că dacă patimile și pornirile sale naturale, cari înclin tot-d'auna către cele rele, îi aduc nemulțămiri, și chiar suferințe și nenorociri, el are în conștiința sa un frâu care să le calmeze și domolească; iar triumful asupra acestor porniri îi aduce cea mai mare mulțămire și satisfacțiune sufletescă. Fiind însă sclavul patimilor, știe iarăși că din această cauză suferă și va suferi toate neajunsurile și miseriile.

Când la tot pasul și în toate întreprinderile vieții ascultă de vocea internă a conștiinței, pe care Dumnezeu i-a dat-o ca călăuză, conducător și povățuitor sincer și sigur, mintea sa se luminează și tot-d'auna ferindu-se de rele, face numai bine. Atunci, chiar greșind, încă este mângâiat, că nu a făcut răul cu precugetare, ci din neștiință. Cel convins și pătruns de sentimentul religios, ori ce nenorocire o înfruntă cu curagiū. Insași răcéla mormintului o privește cu încredere și fără teamă, căci mórtea, pentru credincios, este garanția vieții viitoare, a vieții eterne.

Cu un cuvânt, credinciosul întru cât face bine și lucrăzează conform sfintelor precepte ale vieții religioase evangelice, înfruntă totul cu curagiū și încredere. Atunci nu se teme că între semenii săi va întâmpina inimi, cari din ingratitudine să îi răsplătescă cu rău bine-facerea; dar chiar astfel de i se întâmplă el se întărește și mai mult în credința

sa, care îi spune că va afla drăpă răsplătare în ceruri de la Dumneđeű.

Căta diferență între credincios și necredincios! Ce deosebire de ideal și aspirațiuni! Că de nenorocit și desorientat este ateul și necredinciosul și căta regulă, liniște, încredere în sine și faptele sale domnește la cel care este inspirat de frica lui Dumneđeű și iubirea către aprópele!

Póte dar fi comparațiune între vieța celui fără Dumneđeű și între acela care voește a'L vedea prea mărindu-se în tóte faptele sale?

Dacă însuși Pliniű și ómeni de talia sa erau ispitiți a crede că este mai bine omului a nu se naște, nu este acésta o probă că vieța omului lăsat în voea naturei, fără credințe religioase, nu îi este de nici un folos? Iar dacă astfel stă lucrul mai póte fi îndolală că de folositoare îi este omului o vieța religioasă prin care să dovedéscă credința sa în Dumneđeű, și mai ales într'un Dumneđeű isvorul bunătăței, cum este Dumneđeul căruia ne închinăm noi creștinii?

Dar chiar și din alt punct de vedere vieța religioasă și piósă se constată că este singura care ne este de folos.

Omul ca să póta prospera în tóte întreprinderile sale, și să póta duce o vieța liniștită și mulțamitoare, are nevoie să fie împăcat în conștiința sa. Ei bine pacea conștiinței nu o are și nu o póte avea de căt numai atunci, când duce o vieța religioasă și piósă, împodobită cu fapte bune, numai atunci, când își îndeplinește datoriile sale către Dumneđeű, către sine însuși și către aprópele seű; iar vieța în care să se vadă tóte acestea, nu este de căt vieța religioasă și piósă, decí singura de folos individului. Folósele unei astfel de vieți însă pentru fie-care din noi devin mai evidente, când omul duce o astfel de vieța în societate.

Despre acésta însă în numărul viitor.

D.

CRONICA BISERICESCĂ.

I.

Sf. Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române s'a întrunit în sesiune de toamnă prin decret Regal în ziua de 12 Octombrie curent. Sesiunea s'a închis iarăși prin decret Regal în ziua de 20 Octombrie curent. S-tul Sinod s'a ocupat cu resolvirea mai multor chestiuni importante privitoare la bunul mers al bisericii noastre. Vom face o dare de seamă amănunțită despre acesta în numărul viitor al revistei.

II.

Prea Sfințitul *Parthenie* Episcopul Dunărei de jos a adresat Domnului *Decan* al Facultății de teologie din București următoarea scrisoare:

Galați, 10 Octobrie 1901.

Eū Parthenie S. Clinceni, Doctor în teologie și cu Darul lui Dumneșeu Episcop al Dunărei de jos,

Domnului Decan al Facultății ortodoxe de teologie din București: Bucurie!

În anul 1868, după terminarea cursurilor în Seminarul

Central, gradul II, din București, am fost hirotonit diacon, în ziua Sfântului Andrei, cel întâi chemat, 30 Noembrie acelaș an, pe séma bisericeii cu patronul sfintul Nicolae (Mihał Vodă) din Capitală.

În lipsă de o Facultate de teologie, am început frecuentarea Facultăței de litere și în 1873 am cerut formal Ministerului Cultelor, cu alți colegi, înființarea unei atarî Facultăți de teologie ortodoxă.

Rugăciunea și dorința mea de atunci s'a împlinit mai târziu. Precum se cădea, eū am rămas până în ziua de astă-đi, cu gândul și cu inima, la aceste două Instituțiuni culturale și religioșe.

De aceea prin testamentul meū, făcut în dublu exemplar, din care unul se află deșus la Grefa Tribunalului de Covurlui încă din anul 1898, am lăsat actualei nōstre Facultăți ortodoxe de teologie din București întréga mea bibliotecă, iar Seminarului Central am dat đilele acestea câte-va obiecte preoțești, precum și două petri de marmoră pentru ca să formeze, una: *sfînta masă*, iar cea-l-altă *proscomidia*, în paraclisul întemeiat în noul local al numitului Seminar.

Zilele acestea informându-mă că în *sala* Facultăței nōstre de teologie—aflătoare în corpul Universităței din București—unde se predaū de colegii Domniei Vōstre, profesori, cursurile teologice, ar fi lipsă de o icónă a sfintei nōstre credințe ortodoxe, îmi iaū voea a Vē trimite, din colecția mea, «*Răstignirea Domnului nostru Iisus Christos*», avēnd de o parte și de alta pe cei doi țilhari, iar la picior pe prea sfinta și prea curata sa maică, asistată de sfintul Apostol și Evangelist Ión—discipulul iubit—și de alte două femei din cele ce urmaū Mântuitorului.

Icóna, precum se vede, este pictată pe pânză în mărime de 1,60 înălțime, pe 1,10 lățime și așezată în cadră poleită.

Făcēndu-Vē cunoscut despre acēsta, Vē rog cu stăruință, Domnule Decan, să bine-voiți a face ca Icóna acēsta să fie

așezată cât mai îngrabă pe zidul interior al acelei săli, pentru ca să se afle de-apururea înaintea celor ce învață și se învață adevărurile cele înalte ale sfintei noastre credințe ortodoxe de răsărit.

Har de la Dumnezeu învățătorilor și învățăceilor teologiei, și arhierestii binecuvântării de la smeritul arhieru

Parthenie.

Domnul Decan al Facultății de teologie din București a răspuns Prea Sfinției Sale următoarele:

No. 383 din 23 Octobree 1901

Prea Sfinției Sale

Prea Sfințitului Parthenie S. Clinceni, Doctor în teologie și Episcop al Eparhiei Dunărei de jos.

Prea Sfinte,

Respectuos mulțămindu-Vă pentru prețiosul dar ce ați făcut acestei Facultăți, am onoare a aduce la cunoștința Prea Sfinției Vostre că, Sfinta Iconă cu Răstignirea Domnului, ce ați binevoit să ne dăruiați, și despre care tratați în adresa din 10 Octobree a. c., către acest Decanat, pe care am înregistrat-o la No. 663 în 28/5 Octobree a. c., s'a așezat azi în Palatul Universității din București, și anume în sala destinată pentru ținerea cursurilor acestei Facultăți. Despre acesta am făcut cunoscut și Domnului Rector al Universității, înaintându-i în copie adresa Prea Sfinției Vostre.

Primiți Vă rog, Prea Sfinte, asigurarea prea deosebitei mele considerațiuni.

DECAN, Dr. Const. Chiricescu.

III.

Seminariile noastre potrivit legii învățămîntului secundar și superior vor avea de acum înainte 7 (șapte) clase în loc

de 8 (opt). Programa actuală de studii trebuia prin urmare revizuită în spiritul noii organizări. Ministrul a numit o comisiune pentru această lucrare compusă din P. S. Pimen Piteșténul, profesor la facultatea de teologie ca președinte și din Economii Savin, directorul Seminariului Veniamin din Iași și C. Nazarie, directorul Seminariului Central din București cum și din D-nii Mih. Popescu și P. Gârbovicénu, profesori, ca membri.

Comisiunea și-a depus lucrarea în ziua de 21 Septembrie a. c. De la ce norme a plecat comisiunea în alcătuirea noilor programe? Iată-le: La fixarea orariului s'a avut în vedere, ca în cei d'ântăi patru ani de studiu să se predea elevilor toate obiectele, cari formeză cultura generală, pe cât posibil apropiată de liceu și de școlele normale, iar în cei din urmă trei ani, pe lângă o complectare a studiilor de licee clasice s'a hotărît să se dea o deosebită extindere științelor teologice, potrivit menirei acestor instituțiuni de cultură bisericăscă. S'aũ consultat și profesorii Seminariilor prin directorii respectivi cu privire la dezvoltarea materiilor ce ar urma să se predea în limitele orariului stabilit.

Proiectul acesta de programe analitice s'a tipărit și s'a trimis membrilor Consiliului general de instrucțiune, care se va întruni în Aprilie 1902 spre a-l studia și aproba. Programele acestea aproape în întregime se vor pune în aplicare cu începutul anului școlar 1902—1903.

Chestiunea programelor analitice fiind de cea mai mare însemnătate pentru un Seminar ne vom ocupa de aproape de mersul ei și vom vorbi la timp.

IV.

De la Ministerul Cultelor primim următoarea listă de numirile, transferările, dimisiunile și decesele în clerul din întreaga țară.

— Preotul supranumerar Mihail Plătăreanu, de la biserica parohiei Plătărești, județul Ilfov, este numit pe ziua de 1 Septembrie a. c., în postul de paroh la aceeași parohie, în locul preotului Constantin Duhovnicul, descărcat de sarcina de preot paroh.

— S'a recunoscut în satele parohiei Busești, județul Mehedinți, pe ziua de 15 August a. c., noul hirotonit în preot Alexandru M. Popescu.

— Ministerul a recunoscut în statul parohiei Batinari, comuna Munteni-de-jos, Vaslui, pe noul hirotonit preot Dimitrie Ciocârlan pe ziua de 16 August a., c.

— Nou hirotonisitul preot Ión Georgescu, este numit pe ziua de 1 Septembrie a. c., paroh la parohia Hătcărău, județul Prahova.

— Preotul supranumerar I. Al. Abramescu, de la biserica filială „Sf. Ștefan“, pendentă de parohia „Mitropolia“ din urbea Târgoviște, este numit pe ziua de 1 Septembrie a. c., paroh la acea parohie.

— Preotul supranumerar Dimitrie Tănăsescu de la parohia Ghimpați, comuna Vizuresci, județul Dâmbovița, este numit pe ziua de 1 Octombrie a. c., paroh la parohia și comuna Căscioarele, județul Vlașca.

— Preotul supranumerar Ștefan I. Dimitrescu, de la biserica parohială „Domnescă“ din Curtea-de-Arges, este numit pe ziua de 1 Octombrie, paroh la aceeași biserică.

— Diaconul Dimitrie Petrovici, licențiat în Teologie, de la biserica catedrală a Episcopiei din urbea Buzău, este numit pe ziua de 15 Septembrie preot la aceeași biserică.

— Nou hirotonitul Diacon Gh. Ștefănescu, licențiat în Teologie; este numit în postul de Diacon pe ziua de 15 Septembrie, la biserica catedrală din urbea Buzău.

— Preotul Vasile Stroescu, fost paroh la Capatanul-de-jos, comuna Mera, județul Putna, este numit pe ziua de 1 Octombrie a. c., paroh la parohia Văsuu, județul Putna.

— Preotul supranumerar Ión Micloșanu de la biserica filială din cătunul Runcesa, parohia Lălcăi, județul Muscel, este numit pe ziua de 1 Octombrie a. c., paroh la parohia Micloșani acel județ.

— Preotul supranumerar Petre Tacu, de la parohia Vărsătura, județul Putna, este numit paroh la parohia Șindilari, comuna Mera, pe ziua de 1 Octombrie a., c.

— Nou hirotonitul preot Ión Mircescu, este numit pe ziua de 1 Octombrie a. c., paroh la parohia Gura-Vitiorei, județul Prahova.

— Nou hirotonitul preot Gheorghe Elberg, este numit pe ziua de 15 Septembrie a. c., paroh la parohia Mătăsaru, jud. Dâmbovița.

— Preotul paroh, Marin Ionescu, de la parohia Isbicenii, județul Romanați, este transferat în aceeași calitate pe ziua de 15 Septembrie a. c., la parohia Drăghiceni, acel județ, în locul preotului I. Ghisdănescu, decedat.

— Preotul paroh Ștefan Popescu, de la parohia Horezu-Poenari, județul Dolj, este transferat pe ziua de 1 Septembrie a. c., în aceeași calitate la parohia Bârza, acel județ, în locul preotului N. Bârzenu.

— Preotul paroh Nicolae Bârzenu, de la parohia Bîrza, jud. Dolj, este transferat pe ziua de 1 Septembrie a. c., în aceeași calitate, la parohia Zavalu, acel județ.

— Preotul supranumerar Dimitrie Popescu, de la parohia Măgura, județul Buzău, se transferă în aceeași calitate pe ziua de 1 Octombrie a. c., la parohia Parscov, acel județ.

— Preotul paroh Ión Ștefănescu, de la parohia „Sf. Spiridon“ din urbea Galați, este transferat pe ziua de 15 Septembrie a. c., în aceeași calitate la parohia „Mavromol“, (Galați).

— Preotul supranumerar Ión Popescu, de la parohia „Sf. Nifon“ (Sêrbi) este transferat pe ziua de 1 Septembrie a. c., în aceeași calitate la biserica filială „Adormirea“ (Lemru) din urbea Târgoviște.

— Preotul supranumerar Marin Constantinescu, de la parohia „Adormirea“ din urbea Drăgășani, este transferat pe ziua de 1 Septembrie a. c., în aceeași calitate la parohia Harșu, din urbea Craiova.

— Preotul supranumerar Haralambie Tătaru, de la biserica parohială „Sf. Ilie“ din urbea Fălticeni, este transferat în aceeași calitate pe ziua de 1 Septembrie a. c., la biserica filială „Sf. Voevođi“, parohia „Adormirea“, din aceeași urbe.

— Preotul paroh Alexandru Paraschivescu, de la parohia Colonesci, județul Tecuci, este transferat în aceeași calitate, pe ziua de 1 Octombrie a. c., la parohia Bogdănesci, județul Bacău.

— Economul Pandele Popescu, supranumerar la biserica „Sf. Haralambie“ din urbea Giurgiu, este transferat pe ziua de 1 Octombrie a. c., în aceeași calitate la biserica „Sf. Treime“ acel oraș.

— Preotul supranumerar Ión Moiescu, de la biserica filială „Adormirea“, parohia Malu, din urbea Câmpu-Lung este transferat pe ziua de 1 Octombrie a. c., ca îngrijitor la Schitul Ciocanu, în locul preotului Ión I. Moiescu, care trece pe aceeași zi ca preot supranumerar la biserica „Adormirea“ parohia Malu.

— Preotul paroh I. D. Nazarie, de la parohia Ciocani, județul Tutova, este transferat pe ziua de 1 Octombrie în aceeași calitate la parohia Benesci, comuna Crăesci, județul Tecuci.

— Preoții parohi Ión Teodorescu, de la parohia Căscioarele și Negoescu Alex., de la parohia Crețulești-Fălcoianu, ambii din județul Ilfov, sunt transferați pe ziua de 1 Octombrie, unul în locul altuia.

— Preotul supranumerar Radu Bulăcenu de la parohia Asarlâc, județul Constanța, a renunțat pe ziua de 1 Octombrie, la locul său de preot.

— Preotul paroh Ilie Ionescu, de la parohia Schitu-Frumoasa, județul Bacău, a demisionat pe ziua de 1 Octombrie din locul său de paroh.

— Preotul paroh Radu Iliescu de la parohia Licuriciu, județul Teleorman, a decedat în 18 August a. c.

— Preotul supranumerar Gh. Bazoescu, de la parohia Podeni, comuna Buzoesci, județul Argeș, decedat în 21 August a. c.

— Preotul paroh Gh. Duhovnicul, de la parohia Țițești, jud. Muscel, a decedat în 7 Septembrie a. c.

— Preotul supranumerar Mihail N. Păunescu, de la parohia Raci, județul Gorj, a decedat în 12 August a. c.

— Preotul supranumerar Dimitrie Dimitrescu, la parohia Dobrotesci, județul Romanați, a decedat.

— Preotul supranumerar Petre Sin Petre, de la parohia Gura-Teghei, județul Buzău, a decedat în 31 August a. c.

— Preotul Filip Mihail, supranumerar la parohia „Sf. Impărați” din urbea Zimnicea, a decedat în 6 Septembrie a. c.

— Preotul paroh Nae Călin, de la parohia Ulesc, județul Ialomița, a decedat în 15 Septembrie a. c.

— Preotul Ión Ghisdăvescu, parohul parohiei Drăghiceni, jud. Romanați, a încetat din viață în ziua de 18 Iulie a. c.

V.

Răposatul *Etrosin Poteca*, Egumenul de la Gura-Motrului a publicat în viață fiind mai multe scrieri de o reală valoare și despre cari vom vorbi la timp. A lăsat însă și mai multe manuscrise din cari unele se găsesc în posesiunea *D-lui Radu Popescu*, proprietar în comuna Cernaia, jud. Mehedinți, și fostul secretar al răposatului egumen. O cugetare «pentru întrebuintarea clirului pravoslavnic» a fost publicată în «Noua Revistă Română» de la 1 Februarie 1901. Public și eu aici «Un cuvânt pentru ziua înălțării

pre scaunul Domnesc a M. S. Prințului Alexandru Dimitrie Ghica V. V. Domnitor Valahiei a șésea órá práznuită în 14 Octombrie 1836». Originalul se găsește tot în posesia D-lui Radu Popescu.

Iată și acum a șésa-órá să cinstește cu mulțămire acea și fericită în carea prințul nostru Domnitor Alexandru Dimitrie Ghica V.V. se întâlnește pre scaunul Domnesc, primi jurământ de păzirea Regulamentului organic, și din partea Bisericeii încingându-și sabia auși aceste sfinte vorbe:

„Incinge sabia ta preste cópsa ta puternice cu podóba ta și cu frumusețea ta, și încordéză și bine sporește și împărățește, pentru adevărul, blîndețea și dreptatea“.

Acestea dar sunt datoriile de căpetenie ale tuturor Dregătorilor, și mai vârtos ale Prinților Domnitori, pentru îndreptarea supușilor; pentru că bietul om, de și e făcut a umbla drept firește să întâmplă însă multe alunecășuri în lumea acésta în care necunoscându-le, póte lesne să cadă și să piară, fără sprijinitori.—Așa este și la puterile înțelegetóre: Adevărul și blîndețea sașu cuvioșia și dreptatea el e făcut a le cunoște firește, să întâmplă însă, după împrejurările sale, de să amăgește uneori, și greșește sașu la adevăr, sașu la blîndețe și cuvioșie, sașu la dreptate, și vatămă și pre sine și pre alții.—Domnia dar, cu Dregători și cu pravila și cu regulamentul, ne este dată dela Dumneșeu pentru îndreptarea și binele tuturor.

În marea vieței omului, în care înótă el cât trăește, două scopele, sașu colțuri de piatră moralicesci, sunt însemnate cu deosebire de carși lovindu se corabia vieței sale póte mai lesne să se spargă.

Aceste scopele sunt I: slava deșartă despre o parte și II-lea nesaștiul averilor de alta; pentru-că de unde atâtea rěsbóe și căderi de nemuri întregi? De unde cumpărarea și vinderea Dregătoriilor? Tot din slava deșartă și nesaștiul averilor.

Acum dar, ce ar fi și de noi! De nu am avea pravila și regulament întărit de împěrași protectori, jurat de Dregători și chiar de prințul Domnitor! De ar fi de noi de nu s'ar păzi, precum s'a jurat.

Dar amar nouă! De ne-ar fi dat Dumneșeu din început legea sa cea sfîntă, pentru binele tuturor; Legea lui Dumneșeu, Domnilor, ține pre cele-l-alte legi; acésta ține vieța tuturor; pre acésta dar, ca o temelie a tuturor pravililor și regulamntelor politicesci, trebuie să o ținem toși, precum am jurat, când am primit sfîntul Botez; dar cu deosebire noi

cei bisericești, d-vóstră Dregătorii politicescî și preste toți M. S. Prințul Domnitor, ca și copriinderea regulamentului, jurat înaintea Sfântului jertfelnic.

Așa moralicește póte să fie bine tuturor. Lucrul altuia nimeni nu-l va pofti; jurămînt strâmb nimenea nu va face; pricinî și hulirî între noi nu s'ar mai auđi; Dregătorii cumpărate nu s'ar mai pomeni; averi streine nu s'ar mai răpi; de furțișaguri, ucideri, stricări și ne cinstiri de sfințita legiure a căsătoriilor nu s'ar mai pomeni; atuncea și copiii vor fi ascultători de părinții lor; numele de Dumneđu și de Tată se va grăi cu inima cucernică; tótă casa și Biserica 'și va avea șeful sěu legiuit prin Regulament, ca și prin dumnezeésca lege bisericească; iar superstiția cea împrotiva canónelor sobornicești, cu titluri seci, ca și atheia, va fi de rîs.

Atuncea Dumneđu va împărăți întru inima tuturor credincioșilor sěi, și pentru slava lui Dumneđu se va slăvi și prințul Domnitor cu slavă mai adevărată.

Așa dar fie nouă din cer! Ca și đuia înălțării sale pre tronul domnesc să se prăznuésca cu fericire întru mulți ani! Și cu sabia sa să fie apururea încins, pentru adevăr, blândețe și dreptate. Amin.

G...

DARE DE SĂMĂ.

Printre scrierile prezentate facultății de teologie în 1900 pentru obținerea titlului de licențiat este acesta a D-lui Gheorghe Popescu (Bordeiă Verde). Titlul tesei este: «Priviri asupra cărței Profetului Isaia».

Autorul chiar din primele rînduri introductive, din prefața scrierei sale, se arată modest, spunînd că nu are pretențiunea de a presenta o lucrare originală, ci, pe cât a putut, a cules din diferitele scrieri scrise fie în românește, fie în alte limbi ceea ce i-a trebuit, spre a face o lucrare completă asupra persoanei și cărței profetului Isaia. Mai jos citează și isvórele de cari s'a folosit mărturisind că isvorul principal a fost pentru dînsul tot sf. Scriptură. Tot în această prefață se vede și planul ce și l'a stabilit autorul în împărțirea materiei alese. Tesa conține patru capitole principale, împărțite și acestea în mai multe paragrafe cu scop de a clarifica și mai mult părțile interesante ale acestui subject.

În primul capitol se ocupă cu biografia și legăturile personale ale profetului. Aici arată cum stă scris în ebreesce numele lui Isaia, părerile scriitorilor ebreesci în această privință, cum a fost tradus în grecesce de cei șapte-șeci și

cum se află în versiunile latine. Biografia sa nu se poate da în mod complet, de ôre ce se găsesc prea puține date în această privință, și cele mai multe se află tot în scrierea sa.

Din conținutul acestei scrieri, din II Regi și din a II Cronici se poate spune că el era fiul lui Amotz și că se născuse în Ierusalim. Unii scriitori, Clemente Alexandrin, l'a confundat pe acesta cu profetul Amos, însă Augustin și mai cu sĂmă Ieronim se declară contra acestei păreri. Unii mai spun că Isaia ar fi fost nepotul regelui Amazia. El a fost căsătorit și a avut mai mulți copii. Misiunea sa profetică și-a exercitat'o în Ierusalim și s'a ocupat mai cu deosebire de regatul lui Iuda, de cât de acel al lui Israil.

Activitatea sa a început'o în anul morței regelui Uzia (758) și a sfârșit'o în anul al 15 al domniei lui Ezechia (714). Așa el a profetisat pe timpul regilor Uzia, Iotam, Ahaz și Ezechia, deci aproape 50 de ani. Tradițiunea ebraică susține că el a viețuit până în timpul regelui Manase și din ordinul acestuia a fost omorât, fiind tăiat de-a lungul cu un fierăstrău de lemn. Această părere se află și la Iustin Martirul, Origen, Augustin și Ambrosie. Ce s'a întâmplat cu dânsul în anii din urmă ai lui Ezechia nu se scie pozitiv și de aceea se crede că el a încheiat cariera sa profetică în anul 15 al domniei acestui rege.

Epoca culminantă a activității sale cade în timpul domniei lui Ahaz și Ezechia, căci pe vremea lui Iotam era prea tînăr și domnia acestui rege a fost din cele mai prospere. Când Ahaz chiamă pe Asirieni contra lui Israil, Isaia își ia misiunea importantă de a sfătui poporul să nu cadă în apostasie, spunându-le, că alt-fel toate amenințările pronunțate de Dumneđeș prin organul sĂș vor cădea asupra lor.

Lăsând la o parte pentru un moment subiectul propriu al tesei sale, autorul se ocupă și cu istoria aceluï timp. El descrie domnia cea nedemnă a lui Ahaz și evenimentele ce

aŭ avut loc, atacul Sirienilor și al lui Israil contra regatului Iudeŭ, revolta Edomiților și a Filistenilor, precum și închinarea pe care Ahaz o face lui Tiglat Palasar regele Asiriei. Continuă mai departe în a arăta contrastul dintre Ahaz și fiul său Ezechia, care 'i urmĂză la tron și silințele acestuia de a face să înflorĂscă cultul lui Iehova, înlăturând idolatria. Ezechia, cu tĂte cĂ domnesce în pace, are nenorocirea sĂ vadĂ peirea regatului lui Israil și cucerirea Samariei de Asirieni.

Acum autorul cautĂ sĂ arate influența ce a exercitat'o în acest timp profetul Isaia, și rolul ce l'a jucat în mijlocul acestor evenimente. Cu tot curajul și elocința sa, în tot timpul domniei lui Ahaz, vocea lui nu a fost ascultată și sfaturile sale aŭ fost luate în batjocurĂ atĂt de rege cĂt și de demnitarii sĂi. Pe timpul lui Ezechia sfaturile sale aŭ fost ascultate, și cu tĂte cĂ n'aŭ fost urmate în tot-d'auna, el însĂ se bucurĂ de o influență predominantĂ înaintea regelui și a poporului. CuvintĂrile lui aŭ contribuit la restaurarea moralĂ și religiĂsĂ a regatului și a înlăturat pentru un moment pericolul de care era amenințat. El a apĂrat teocrația, a arĂtat cĂ Iehova este unul singur și adevĂrat el e creatorul, guvernatorul și conservatorul lumii. Ori ce genunchiŭ sĂ se plece înaintea lui. Dumneșei popĂrelor nu sunt nimic; idoliŭ nu sunt de cĂt lemn și pĂtrĂ și acei cari se închinĂ lor aŭ ochi și nu vĂd, urechi și nu aud, minte și nu pricep. Combaie superstițiile, magia, evocarea morților etc. Pe lângĂ acĂstĂ influență religiĂsĂ el a avut și o influență moralĂ. Isaia cautĂ sĂ înalțe moralitatea publicĂ, care se afla pe cel mai de jos nivel. Biciu: cu cea mai mare vigĂre tĂte pĂcatele de care suferea poporul Iudeŭ; mĂndria, semeția, lĂcomia guvernĂnșilor, apĂsarea nenorocișilor etc., bogății nu cautăŭ de cĂt sĂ grĂmĂdĂscĂ cĂt mai multe bogății, judecĂtorii se lĂsăŭ sĂ fie mituișii, fetele Sionului pierduserĂ rușinea, preoșii sufereaŭ de viciul beșiei, tĂte acestea ridicarĂ împotriva lor indignarea profetului.

Nu mai puțin importantă a fost și influența sa politică. El manifestă un mare interes pentru afacerile statului și și mai cu seamă în ce privește relațiunile externe. Se declară contra oricărei alianțe cu statele vecine, căci aceasta ar fi fost o îndrumare către vasalitate. Isaia luptă cu tărie contra alianței cu Egiptul, temându-se și profetisând robirea țerei sale.

În capitolul al II autorul se ocupă cu cartea profetului Isaia. Aici arată locul ce-l ocupă în Sf. Scriptură și spune că atât în privința volumului, cât și al cuprinsului, ocupă primul loc și acest merit îi este recunoscut de toți scriitorii. Carte cuprinde 66 de capitole. Ea conține profeții relative la regatele Iuda și Israel, profeții relative la națiunile străine, la ruinarea Ierusalimului, la împrejurările din domnia lui Ezechia; expune unele întâmplări din timpul domniei lui Ezechia ca războiul lui Sinacherib, rugăciunea lui Ezechia etc. În partea II conține mângâeri către exilații din Babilon, profeții despre servul cel drept al lui Iehova, lățărea Sionului etc.

Tóte cuvântările lui se disting prin energie, maestrie în privința formei, expunere vióe și insuflețită. Privirea lui ageră pătrunde totul, de aceea descrie pe viitorul Mesia cu culori atât de vii și dă despre el o icónă deplină. Pentru multele sale profeții mesianice, pórta numirea de evanghelistul V. Așezămînt. Cuprinsului variază îi corespunde limba clară, puternică, plină de figuri, poeto-retorică și în tot-d'auna mărețá.

Capitolul al III cuprinde obiecțiunile privitoare la cartea lui Isaia. În privința autenticității acestei cărți s'aú ivit diverse păreri, însă toți scriitorii sunt de acord de a recunosce autenticitatea cap. 1—12. Unii combat capitolele următoare începînd cu cap. 13, dicînd că autorul lor a trăit spre sfîrșitul captivității babilonice și prin urmare trebuie să fie un alt profet necunoscut. Despre profeția lui cu pri-

vire la Moabi se mai atribue unui profet mai vechi, pe care însă se dice că a reproșat' o Isaia și a aplicat' o la timpul său. Se mai tăgăduiesc și autenticitatea profeției în contra Egiptului, a celei despre Tir și a altor profeții, sub cuvântul că s'ar afla în ele unele contradicții și că modul scrierei nu ar fi al lui Isaia. Tote aceste obiecțiuni nu au putut rămâne în picioare, ci au fost răsturnate demonstrându-se că nu există nici contradicții, nici deosebiri de limbă. Teologii protestanți au început să nege autenticitatea și proveniența părții a doua (cap. 40—66) atribuind-o unui scriitor de la sfârșitul captivității babilonice, pe care îl numesc: Marele necunoscut, pseudo-Isaia, sau Isaia al II. Nici această critică nu a putut rămâne în picioare. Întraga carte a fost recunoscută ca o scriere a lui Isaia atât de Iudei cât și de Biserica creștină. Și dacă ar fi să tăgăduim lui Isaia capitolul cu capitol, atunci ar trebui să se spună că nimic nu e adevărat și nici chiar persoana lui.

Cât privește cap. IV și ultimul, autorul se ocupă pe scurt de caracterul ideilor cuprinse în această scriere și de stilul întrebuintat. E drept că ea poate trece drept unul din cele mai frumoase produse ale literaturii ebraice. Aici se observă o mare bogăție de figuri și o mulțime de idei ce isvorăsc din gândirea sa; el este nesecat și la dânsul nu se observă oboselă. Mișcarea și viața nu părăsesc nici o dată pe profet și el păstrează caracterul educativ. Pretutindeni ne face privitorii de aproape și voiesc să ne asocieze la toate sentimentele care sunt gata a izbucni din sufletul său. Or cât de variate sunt expresiunile și ori cât de profunde gândirile sale, naturalul și adevărul stau în tot-d'a-una la temelie. Dicțiunea e clasică și se deosebesc prin claritate, iar stilul întrunesc puterea simțirei, eleganță și dulcetta. Cu alte cuvinte, cartea profetului Isaia întrunesc toate puterile și toate frumusețile cuvântărei profetice. Isaia nu e nici liric, nici epic, nici retoric, ci el descrie obiectele așa cum cere natura lor și acesta e tocmai secretul mărireii sale.

Acésta tesă autorul o încheie prin un resumat în care recapitulă în cuvinte alese tot ceea ce a spus până acum și scote și mai mult în evidență personalitatea așa de marcată a profetului Isaia. Lucrarea e destul de consciincioasă și face cinste autorului. D-sa s'a silit a expune în câte-va pagini o lucrare așa de gigantică, care a uimit în tot timp pe cititori și care face și până acum admirațiunea lumii creștine. Resultatul la care a ajuns e destul de satisfăcător și pentru acésta îi adresez felicitările mele, îndemnându-l a lucra mai departe pe terenul teologic.

M. P.

BISERICESCI.

In darea de sémă ce am făcut despre sfințirea paraclisului din palatul episcopal din nou zidit la Galați, din eróre s'aú omis următoarele telegrame, cărora le dăm loc pentru a completa acea dare de sémă. Publicăm cu acéstă ocasiune și răspunsul Inalt Prea Sfințitului Mitropolit Primat D. D. Iosif Gheorghian, Președinte al Sfântului Sinod, la comunicarea ce P. S. Episcop al Dunărei de Jos a făcut despre sfințirea paraclisului în cestiune.

Iată aceste telegrame și răspunsul I. P. S. Mitropolit Primat:

Telegrama Prea Sântitului Arhiereú Conon Băcăoanul.

Iași.

„Bunul Dumnezeu ajutându-vé ca pe un loc pustiú să puteți în lege termina și astă-đi să inaugurați prin sfințire biserica dimpreună cu splendidul Palat Episcopal pentru Dunărea-de-jos, rogu-l să vé ajute ca și pe viitor să puteți sêvârși asemenea lucruri mari spre înflorirea sfintei biserici Române Ortodoxe.—Regret din suflet că împedecat de școlă și un hram cu hirotonie, nu am putut fi și eú acolo unde sufletul meú va asista, gratulându-vé mulți și fericiți aní bunule Păstor.

(ss) *Arhiereul Conon Băcăoanul.*

Telegrama D-lui Const. Gavrielescu, Prefectul județului Brăila.

Brăila.

„Intors din județ aflu măgulitoare invitațiune, deși împedecat a „veni, însă cu sufletul sunt al Prea Sântiei Vóstre, urându-vă, viață „îndelungată, pentru binele Țerei.

(ss) *Prefect Const. Gavrielescu.*

Telegrama D-lui Avocat Zamfir Filotti.

București.

„Regret că nu pot lua parte la solemnitate, doresc Prea Sântiei „Vóstre ani mulți spre a duce mai departe opera de întărire a cre- „dinței și înălțarea némului.

(ss) *Zamfir Filotti.*

Copie după adresa Inalt Prea Sfințitului Președinte al Sfintului Sinod al Sfintei Nóstre Biserici Autocefale Ortodoxe Române sub No. 142/1901, înregistrată la No. 1148 din 17 Octombrie 1901, către Sfânta Episcopie a Dunărei de jos.

Prea Sântite Stăpâne și în Christos iubite frate,

Am onóre, a Vă comunica, că Sfintul Sinod, în ședința din 12 Octombrie curent, în vederea adresei Prea Sântiei Vóstre cu No. 1340 din 6 Octombrie a. c., pe lângă care ați bine-voit a înainta un exemplar după actul commemo- rativ, care s'a aședat în piciorul Sântei Mese a paraclisului din noul Palat Episcopal al acelei de Dumneđeș păzite E- parhii, a luat act și a hotărít ca mencionatul act să se păstreze în archiva Sfintului Sinod.

Primiți, Vă rog, Prea Sfințite Stăpâne, și în Christos iu- bite frate, ale mele întru Christos frățesci îmbrățișeri.

(ss) Președinte: *Iosif Mitropolit Primat.*

(ss) Director: *Econom Ovidiu Musceléna.*

D.

DONAȚIUNI.

Se aduc mulțămiri publice următorilor persoane pioase, cari au bine-voit a dona diferite obiecte, la bisericile amintite mai jos și anume: D-l Andrei I. Georgescu cu soția sa Elena a donat bisericeii filiale Sf. Dumitru din urbea Târgoviște, un epitrahil cu fir, trei procovețe de mătase și o masă pe sf. pistol în valoare de 60 l. D-l Constantin Georgescu farmacist a dăruit bisericeii parohiale Sf. Gheorghe din urbea amintită una iconă Impăratăscă în valoare de 60 l., și D-na Luța Niță Matăsară a dăruit bisericeii filiale Sf. Dumitru tot din Târgoviște, trei perdele pentru trei icone împărătești în valoare de 24 l.

Se aduc mulțămiri publice persoanelor pioase mai jos notate din com. Brebu, plaiul și jud. Prahova, cari au avut dragostea de a dona bisericeii din amintita comună diferite obiecte și anume: Pr. Vasile Nicolau a donat două sfeșnice formate din alamă veritabilă și lucrate sistematic în greutate de 136 kilo. costând 626 l. 30 b. Duță Iordache unu de 38 kilo. 178 l. Ion Morărescu unu de 36 kilo. 170 l. și o candelă argintată. Stan Crețu unu de 31 kilo. 146 l. Ion Ilescu idem unul de 30 kilo. 137 l. 10 b. Nicolae Bucșe unu de 14 kilo. 77 l. Voica Duță Iordache unul tot de 14 kilo. 77 l. Precum și locuitorii: Niculae Mirénu, Stan Stan Savu și Șerban T. Savu idem unul în greutate de 47 kilo. 218 l.

Se aduc mulțămiri publice D-nei Maria Negoescu din orașul Târgoviște care a dăruit bisericeii parohiale Crângurile din jud. Dâmbovița, una cruce mare de lmn jugrăvită pentru Sf. Altar, și fiicei sale Smaranda Negoescu, dăruind o îmbrăcăminte cusută național pentru iconostas.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Ghiță Stoicescu din orașul Plo-

ești, care a dăruit bisericeii din parohia Dobra, jud. Dâmbovița, o masă de nuc bine lucrată în valoare de 25 l.

Se aduc mulțămiri publice D-nei Ecaterina Bogdat, soția D-lui G. N. Bogdat membru la Casație și proprietarii moșiei Prăjanî, urbea Slănic, jud. Prahova, care la toate sărbătorile mari donază lumînări și unt-de-lemn bisericeii parohiale Sf. Ión (Prăjenî), plus următoarele obiecte: două sfeșnice de alamă mari, foarte frumoase, având inscripția pe ele, Ecaterina Bogdat 1901, în valoare de 100 l., un procovăț de mătase, în valoare de 10 l., omasă cu învălitoarea ei, în valoare de 10 l., idem o perdea de mătase la icóna Maicei Domnului în valoare de 30 l., precum și alte 10 perdele la cele-lalte icóne foarte frumoase în valoare de 40 l.

De către soția D-lui Colonel St. Ștefan Stoica, din Urziceni, jud. Ialomița, anume D-na Zenaida născută Miclescu, îmbrăcându-se cu spesele sale sf. icónă Impăratăscă a Maicei Domnului cu argint, pentru biserica Sf. Treime, din Urziceni, biserică edificată de către repausații colonel și cavaler Ștefan Stoica și soția sa Zoe, născută Făgărășanu la anul 1864, părinții D-lui Colonel amintit; asemenea donând o pereche candelabre (tricheluri) în bronz și o față pentru iconostas lucrată de mână. pentru această faptă lăudabilă și demnă de imitat, se aduc mulțămiri publice numitei donătoare.

Se aduc mulțămiri publice Onor. Epitropii a Așezămintelor-Brâncovenesti, cari a făcut reparațiuni bisericeii cu hramul „Sf. M. M. Gheorghe“ din com. Necșesti, jud. Teleorman, în valoare de peste 2000 l.

Se aduc mulțămiri publice persónelor mai jos notate, cari au venit în ajutor, prin contribuțiuni bănești, pentru zugrăvitul bisericeii „Sf. Treime“ din cât. Petricean (de Breb), plaiul și jud. Prahova, și anume: Duță Oprea, com. Cosminele cu 50 l. Niculae Mănescu, Ión Nițulescu, Ión Iliescu, Niță Avrigénu, Duță lordache și Stan Crețu, toți din com. Brebu, cu câte 30 l. Tudor Zidaru, cătunul Petricean 31 l. Toma Dumitrache, Costică Opreșcu, Gh. Secărénu și Radu Gógă din com. Petricéua cu câte 30 l. Călin Gh. Vasile cât. Petricean 17 l. Gh. T. Mușeat idem 15 l. Gh. Nițulescu, com. Brebu 10 l. Ión I. Pavelescu, Oprea Paraschiv și Gheorghe Onea cu câte 10 l. C. Gr. Boeru și Nicolae I. Ștefan câte 8 l. Gheorghe Bacocu și Constantin M. Puiu câte 7 l. Ión Dumitru Spînu, Niculae P. Buzățoiu și Gh. Oprica câte 6 l. Neculae Chivescu, Gh. T. Dumitrache, Ión Opr. Puiu, Petre Toma și Ión Opr. Paraschiv câte 5 l. Gh. Gr. Stroe și Néga Zidăróe câte 3 l. Dumitru Sinca, Ilinca Dicu ésa, Irimia Stroe, Dumitru N. Ungurénu și Maria Burlăcúia câte 2 l., și Stoica Suica 2 l. 50 b.

Se aduc mulțămiri publice locuitorului Gh. Druc și soției sale Anghelina, cari au dăruit bisericeii Sf. Ierarh Nicolae din comuna

Rădenii, jud. Botoșani, un octoih mare legat cu piele, ediția Sf. Sinod în valoare de 30 l.

Se aduc mulțămiri publice locuitorului Teodor Bârlénu, din căt. Chipireștii, com. Tuțora, jud. Iași, care a dăruit bisericeii Sf. Nicolae, filiala parohiei Oprișeni, un Epitaf în valoare de 60 l., iar bisericeii parohiale „Sf. Voevođi“ un penticostar ediția Sf. Sinod, în valoare de 14 l. 75 b.

Se aduc mulțămiri publice enoriașilor bisericeii cu patronul „Sf. Ierarh Nicolae“, din parohia Hlipiceni, com. Todireni, jud. Botoșani, cari au dăruit diseii bisericeii un potir de argint de china, una cruce mică îmbrăcată cu argint de china și un epitaf, în valoare de 180 l.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Costache V. Irimia din parohia Micșunești, com. Budești-Ghicăi, jud. Némțu, care a donat bisericeii aceleii parohii, două felinare pentru paradă și o cruce de lemn de tei zugrăvită, tóte în val. de 83 l. 50 b. Asemenea D-l Costică I. Cantemir din parohia Calu-Iapa, com. Măștiacău, dăruind 12 l. pentru poleitul sf. Potir de la biserica filială „Sf. Apostoli Petru și Pavel“ parohia amintită, și D-lui Vasile Nădejde primarul com. Măștiacău care a donat tot aceleii bisericeii, trei perdela la ușile Impărătești în val de 35 l.

D-l Iorgu Vârnav Liteanu proprietarul moșiei Liteni, jud. Suceava, reparând cu spesele sale pe din'năuntru și pe din afară biserica cu patronul „Sf. Ierarh Nicolae“ de pe citata moșie, i se aduc publice mulțămiri.

D-na Elena N. Demetrescu din București, dăruind, de sfintele serbători ale învierii, bisericeii parohiale din parohia Ciochiuța, jud. Mehedinți opt chilograme ceară curată, i se aduc mulțămiri publice.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Marin D. Mihail, din com. Grecesii, jud. Dolj, care a dăruit 80 l. pentru pardoșitul sf. altar al bisericeii din acea comună.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Ión Calinderu, Administratorul Domeniilor Corónei, care a dăruit bibliotecii parohiei Calarașiú jud. Dolj, mai multe exemplare din „biblioteca populară“.

Biserica parohială cu hramul Cuv. Paraschiva din com. Glăvile Oténca, jud. Vâlcea, fiind ruinată, Epitropia respectivă în unire cu fruntașii enoriei, au hotărît a o restaura, începând chiar facerea cărămidei necesare și în acest scop locuitorul Ambrosie Mihaí Popa, cu actul autentificat de Tribunalul jud. Vâlcea la No. 974 din 27

Aprilie a. c., a dăruit un teren de 45 m. p loc sănătos și așezat lângă școla respectivă. Pentru acest dar vrednic de imitat, se aduc mulțămiri publice numitului donator.

D-l Dumitrașcu Gheorghe și soția sa Constantina, din parohia Ionești, pl. Jiului, jud. Gorj, a dăruit bisericii parohiale amintite un rînd veșminte bisericesti complet și o liturghie nouă tôte în valóre de 130 lei, pentru care faptă laudabilă, li se aduc mulțămiri publice.

D-l Gheorghe Roibu și soția sa Marina, D-nu Ión Oprișescu și soția sa Maria și D-nu Ștefan Diaconescu și soția sa Anica, din com. Novaci, jud. Gorj, contribuind cu 300 lei la cumpărarea clopotului bisericii filiale cu hramul Sf. Ión Botezătorul. din Novaci—străini, li se aduc mulțămiri publice, pentru această faptă lăudabilă și demnă de imitat.

Se aduc mulțămiri publice următoarelor persoane pioșe, cari aũ bine-voit a contribui cu bani la cumpărarea unui rînd veșminte preotești în valóre de 141 l., pentru biserica din com. Bătrînești, jud. Roman și anume: Maica Agripina Lambru, din M-rea Giurgeni a contribuit cu 116 l. Teodor Constantinescu cu 7 l. Preotul Gh. Ghidu cu 8 l. Constantin Șelariu cu 3 l. Dumitru Rugină cu 2 l. Paraschiva Gabăr cu 2 l. Gh. Zaciu, Alexandru Șelariu și Dimitrie Ghidu cu câte 1 leu, toți din amintita comună.

Bisericii parohiale cu hramul „Sf. Voevođi“, din com. Icușești jud. Roman, dăruindu-i-se de către D-nii: Ghiță Catană un policantru în valóre de 30 l. Aristide Bontaș 7 kilo lumînări de cêră, în valóre de 30 l. Grigorie a Mocancei 5 kilo lumînări de cêră în valóre de 25 l. Gheorghe Călin un covor național în valóre de 40 l. Gavriil Bălăiță un acoperemînt pe Sf. Masă, de adamască de lână în valóre de 25 lei și de către D-nii: Aristide Bontaș și Anton Signi, materialul necesar pentru îngrăditul bisericii în valóre de 60 l., pentru tôte aceste fapte demne de imitat, se aduc publice mulțămiri numiților donatori.

Se aduc mulțămiri publice persónelor mai jos notate, cari aũ bine-voit a dona diferite obiecte pentru biserica, anume: D-luı Costache Cristian, din parohia Spirea-de-sus, jud. Roman, care a dăruit bisericii parohiale „Sf. Trei Ierarhi“, din Colonești, județul amintit, un liturghier legat în valóre de 10 l. 70 b., asemenea D-luı Enache Damienescu, primarul com. Colonești, dăruind un evhologiú legat, în valóre de 12 l. 20 b., cum și D-nei Sița Pr. A. Paraschivescu care a dăruit aceleași bisericii un acoperemînt pe sf. Masă, de percal brodat, o pereche fórfecı și un burete necesar la Sf. Botez.

Se aduc mulțămiri publice D-luı Emil Brăescu, proprietarul mo-

șiei „Călugăra-mare“ din jud. Bacău, care a bine-voit a veni în ajutor cu suma de 350 l., pentru reparația ce s'a făcut bisericii din acea comună în vara presentă.

Se aduc mulțămiri publice persónelor mai jos notate, dăruind bisericii filiale cu patronul „Nașterea Maicei Domnului“ de la cimitirul parohiei Șcheia, jud. Roman diferite obiecte și anume: D-lui Ión Bordeanu, un policandru de alamă cu 18 sfeșnice, în valóre de 85 l., și două oca cêră curată în valóre de 12 l. D-na Elena Elenberger, o corónă artificială, fin lucrată, cu flori de mătase, în valóre de 20 l., și D-na Elena Vasilie Rosnovanu, o masă pentru cimitirul acelei biserici în valóre de 15 l.

Se aduc mulțămiri publice persónelor pióse mai jos notate, cari aũ bine voit a dona bisericii din parohia și com. Cârlig, jud. Roman, diferite obiecte și anume: D-l Vasile Iancu, un rînd veșminte de stofă, țesute cu fir, și un rînd acopereminte pe sf. Vase. Presvitera Tasia Traistariu, în unire cu D-na Agripina C. Cârlig, un stihar preoțesc de bumbac țesut cu fir de betelă și două acopereminte pe sf. Vase tot de bumbac țesute cu betelă. D-l Costache Diaconu și soția sa Ecaterina un lăvicer țesătură turcescă. Preotul paroh, Ión Traistariu, una pereche sfeșnice de lemn pentru vohod. D-l Costache Cârlig și soția sa Agripina, un steag, o cruce pentru procesiuni religioase și un prosop cusut pe margini cu fluturi galbeni. D-na Ecaterina Gh. Tănase una pólă pentru analog de lână țesătură turcescă, și D-l Sandulache Bogas, una masă de lemn.

Se aduc mulțămiri publice obștiei locuitorilor din com. Păncești, pl. Bistrița-de-jos, jud. Bacău, cari aũ contribuit cu suma de 1435 l. 35 b., la reparațiunile necesare ce s'aũ făcut bisericilor „Cuvioasa Paraschiva“ și „Sf. Voevođi“ din acea comună, cum și D-lui Nicolae Negel proprietarul moșiei din acea comună contribuind asemenea cu suma de 200 l.

Consiliul comunei rurale Doftena, din jud. Bacău, prin stăruința D-lui Primar respectiv, Ión Simionescu, înscriind în budgetul acelei comune pe anul curent, suma de 4000 lei necesară pentru facerea unei catapetesme, a unui Iconostas și a unei străni Arhieresti, ce urmêză a se face din nou la biserica parohială „Sf. Voevođi“ din seția Larga acea comună și tot pentru acest scop dăruindu-se și de către D-nii: Eugeniũ Ghica Comănișténul 100 l. Teodor Popovici din Aseũ 10 l., și C. Popovici din Doftena 10 l., pentru tóte aceste fapte lăudabile și demne de imitat, se aduc numiților donatori, publice mulțămiri.

Se aduc mulțămiri publice D-nei Maria L. Bogdan, proprietara moșiei Gădinti, jud. Roman, care a bine-voit a dăruí tótă lemnăria necesară, cum și 100 l., pentru reparația bisericii „Sf. Dumitru“

din cătunul Poenița, com. Gâdinti, filială în parohia Păncești, județul amintit.

Din partea Sfintei Episcopii a Hușilor, se aduc că'duróse mulțămiri pioșilor creștini din parohia Covasna, jud. Fălciu, pentru-că au contribuit cu suma de 1929 lei și 45 bani, la facerea unei clopotnițe pentru cimitirul numitei parohii, la văpsitul pe din lăuntru și pe din afară, la cumpărarea unui clopot precum și la acoperitul bisericeii cu tablă boită, din sus menționata parohie.

Se aduc mulțămiri publice următorilor enoriași ai parohiei bisericeii Sf. Ión din Huși, cari au contribuit la cumpărarea Epitafilor unul n. are și altul mic cum și alte obiecte și anume: Preotul Ieremia Radu 20 l. Gh. Andrei 20 l. Marin Grigoriu 20 l. Matei Grigoriu 20 l. Petre Trofin 20 l. Serafim Pară 20 l. Dimitrie Harabagiu 20 l. Ecaterina Vasiliu 20 l. Teodor Masdrag 30 l. Nicolai Masdrag 20 l. Grigore Condurache 10 l. Mitu Alexe 10 l. Hristache M. Alexe 10 l. Simeon Trofin 10 l. Ilie Mitu 10 l. Matei Trofin 10 l. Ivanciu Ispas 10 l. Dimitrie Bălan 10 l. Chiriac Ghendu 10 l. Ivanciu Croitoriu 10 l. Marinciu D. Nicolau 5 l. Ilie Cristea 5 l. Vasile Postu 5 l. Dimitrie V. Donea 4 l. Sandu Crăciun 5 l. Theodor Vadescu 4 l. Vasile Bujder 5 l. Dimitrie Murguleți 5 l. Gheorghe Lazăr 5 l. Gheorghe Costăchescu 5 l. Nicolae Diaconescu 5 l. Grigore Mitu 5 l. Nicolai Vârvescu 5 l. Vasile Tomșa 5 l. Gheorghe Frunză 5 l. Vasile Ganciu 5 l. Neculai Holovate 5 l. Costache Holovate 5 l. Costache Holovate 5 l. Dimitrie Râpanu 5 l. Gheorghe Mirciu 5 l. Sava Zaharia 5 l. Iancu Dinulescu 5 l. Dimitrie Pârvan 4 l. Sol-tana Batcu 5 l. Hristachi Mitcu 5 l. Dimitrie V. Gheorghiu 5 l. Neculai Bogdan 5 l. Ión Sârbu 5 l. Dimitrie Dascălu 5 l. Neculai Vârvescu 5 l. Hristachi Ciulei 5 l. Ión Petrov 2 l. Tasia Geles 3 l. Elena D. Simeon 5 l. Safta Diaconu 1 l. Anica Iliescu 1 l. La facerea a 35 iconițe pentru prasnicele împărătești cum și sfinții însemnați de preste an, au contribuit locuitorii: Grigore Grigoriu 22 l, Ștefan I. Popa 10 l. Neculai Vârvescu 10 l. Chiriac Ghenciu 5 l. Gheorghe D. Ionescu 5 l. Grigore Miteu 5 l. Ivanciu Croitoriu 5 l. Ión Zavati 5 l. Dimitrie Murguleț 5 l. Dimitrie Râpanu 5 l. Sandu Crăciun 5 l. Ilie Mitu 7 l. Gheorghe Costăchescu 2 l. Grigore Condurachi 2 l. Marin Grigoriu 5 l. Constantin Nicolau 5 l. Neculai Bogdan 5 l. Costachi Samoil 5 l. Iancu Dinulescu 2 l. Constantin Trofin 5 l. Gheorghe Andrei 5 l. Matei Grigoriu 5 l. Neculai Vârvescu 5 l. Grigore Batcu 2 l. și Preotul Ieremia Radu a mai contribuit de asemenea cu hărăzirea Ideomilarului (Doxastarului) în trei volume legat cu piele și pânză.

Se aduc mulțămiri publice persónelor cari au făcut donațiuni la biserica parohială sf. Ión din Huși și anume: D-l Dimitrie Râpanu a dăruit bisericeii 6 kilograme lumânari de ceară curată pentru împodobit policandrele în valóre de 30 lei. Iconomul Coman Vasi-

lescu una feréstră-icónă (mat) în altar în valóre de 15 lei. D-na Ecaterina Hr. Andrei 12 coți țesătură națională pentru facerea unei saltele în valóre de 18 lei. D-na Eufrosina Pevniceriu un rînd procovețe în valóre de 7 lei.

Se aduc mulțămiri publice locuitorilor din parohia Mărășeni județul Vaslui, cari au dăruit bisericeii parohiale din Mărășeni, diferite obiecte pentru înfrumusețarea ei și anume: Ión Popliuc a donat materialul necesar pentru repararea cómei bisericeii. Ión și Maria Ciopată din com. Zăpodeni au donat un prosop de șters. Marian Nițică cu soția sa Maria din comuna Zăpodeni au dăruit jumătate oca lumânări, jumătate unt-de-lemn și jumătate oca tămâe Gh. Hupcă a dăruit un levicer. Ignat și soția sa Maria au dăruit un lavicer. N. Preotul Constantin I Manoilescu și soția sa Elena au cumpărat o perdea pentru ușile împărătesci. Ión Popliuc și soția sa Casandra au contribuit cu bani și lucru de au grijit și curățit biserica, numai cu a lor cheltuială. Dimitrie Corogeanu a dăruit scânduri și cue pentru facerea porții de la biserică, care s'a și făcut de către locuitorul Petrea Popliuc. Epitropul V. Corogeanu a dăruit o jumătate oca de cêră, pentru trebuința bisericeii. Preotul Constantin I. Manoilescu și soția sa Elena au dăruit bisericeii parohiale una icónă de lemn, îmbrăcată în metal argintat, a S. M. M. Dimitrie spre a lor vecinică pomenire.

Se aduc mulțămiri publice persónelor cori au făcut donațiuni bisericeii parohiale Buhăești din județul Vaslui: Dascălul Costache a dăruit 150 Lei și preotul Ión Gheorghiescu a dăruit 100 lei, cu cari s'au făcut reparațiunile necesare menționatei bisericeii.

Chiriarchia Dunărei-de-jos exprimă mulțămiri persónelor mai jos notate, cari au bine-voit a dona bisericeii parohiale „Isvorul Maiceii Domnului“, din urbea Galați obiectele notate în dreptul fie-căruia : Epitropia respectivă a îndestrat biserica cu un rînd veșminte preoțești în valóre de 135 l. D-l Costache Rodénu a donat un analog sculptat și cu îmbrăcăminte în valóre de 100 l. D-l Michai Gălățenu, o cristelniță de aramă 75 l. D-na Ecaterina Munténu, o cristelniță de tablă 18 l. D-l Andrei Vasiliu, pentru legat un octoih mare cu piele marochin, a contribuit cu 7 l. D-l Nicolae Melitarat, pentru legat un penticostar 7 l. D-l Ión Trandafir, idem 7 l. D-l Ión Hagiú o cazanie 3 l. 50 b. D-l Ghiță Moțoc un catavasier 7 l. 50 b. D-l Nicolae V. State un Idiomilar 6 l. D-l Nicolae Sunénu un tipic 3 l. 50 b. D-l Ioniță Ștefan, idem 3 l. 50 b. D-l Șimeon Schiopu un octoih mic și un catavasier 6 l. D-l Ión Axente o psaltirie 7 l. D-l Gheorghe Său, un triod mare 8 l. D-l Costache Tomășnénu, idem 8 l.

Chiriarchia Dunărei-de-jos, exprimă mulțămiri persónelor mai jos notate, cari au bine-voit a dona bisericeii parohiale Buna-Vestire din

Galății cărți și obiectele notate în dreptul numelui fie-căruia: D-l Moise N. Pacu episcop dîsei bisericii, a donat pentru biblioteca parochială următoarele cărți în valoare de 150 l. Sfînta și Dumneșca Evanghelie editia Sf. Sinod, legată cu piele, Apostolul, Evhologiul, Tynicul bisericii, de Cernăuți, două volume „Biserica Orthodoxă Română“, pe anul I și II, tôte legate cu piele, Orologiul cel mare, Morala Evangelică de sus numitul Moise N. Pacu, ediția II, Desordinea Sufletescă 2 exemplare, Cartea județului Covurlui 2 volume, Anvoniul Sf. Episcopii a Rîmnicului Noului-Severin pe 1900, Influența culturei Grecești în Muntenia și Moldova și alte 51 brașuri cu conținut religios moral și istoric tôte nelegate. Asemenea D-l Pacu în unire cu mătușa D-sale D-na Maria Marin a contribuit cu suma de 120 lei cumpărând un rînd de veșminte preoțești, complet, de pluș negru. D-l Dimitrie Dragoș, cântăreț al dîsei bisericii a contribuit cu suma de 55 lei pentru cumpărarea unei cruci Restignirea Domnului Nostru Iisus Christos, poleită cu aur. D-l Pavel Balumș a contribuit cu suma de 20 lei, pentru cumpărarea unei perdele de adamască la ușile împărătești. D-l Ión Vasiliu cu suma de 8 lei, pentru confecționa rea unei cutii de nuc în care să se conserve sf. Taîne. D-l Alexandru Theodor cu 15 lei pentru cumpărarea unui trichel de marmoră pentru sfînta Masă. D-l Grigore Dinescu cu 5 l. D-l Michalache Gh. Pavel. cu 5 l. Gheorghe Ión cu 2 l. 50 b., și Andrei Grigore cu 2 l. 50 b., pentru un Sfîntit Antimis. D-na Maranda Tighincan un levicer lung de petice în valoare de 10 l.

Comitetul Redactor al acestei Reviste rîgă cu tot dinadinsul pe Domniî abonată directî din țară și streinătate a înainta D-lui Casier al Revistei, Str. Muselor No. 24, costul abonamentului pe anî neachitați, făcîndu-se cunoscut că nu li se va mai trimite Revista celor care nu vor achita abonamentul.
